

บทที่ ๑

การเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

โครงร่างวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์เป็นแผนการทำงานที่นิสิตเขียนขึ้น เพื่อให้เห็นทิศทางหรือแนวทางการทำงานทางวิชาการของตน ส่วนใหญ่เนื้อหาของโครงการจะให้เหตุผลว่า ทำไมถึงทำวิจัยเรื่องนั้น มีประเด็นปัญหาหรือคำถามอะไรที่ต้องการหาคำตอบ ต้องการบรรลุเป้าหมายอะไร จะใช้วิธีการศึกษาอย่างไร และเมื่อทำสำเร็จแล้ว คาดว่าจะมีประโยชน์ต่อวงวิชาการและต่อสังคมอย่างไร เป็นต้น

ในการเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์นั้น ให้เริ่มต้นจากการคิดหาประเด็นปัญหาหรือคำถามที่นิสิตสนใจ (Research Questions) แล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ผู้ที่เราอยากให้เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ จากนั้น ให้เขียนร่างโครงร่างขึ้นมาให้ที่ปรึกษาอ่าน เมื่อผ่านความเห็นชอบของที่ปรึกษาแล้ว ให้นำโครงร่างไปยื่นคำร้องต่อสถาบันที่ศึกษา เพื่อดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบต่อไป เมื่อถึงเวลาสอบโครงการวิทยานิพนธ์ คณะกรรมการสอบจะให้ความเห็นชอบหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่า เหตุผลของเรานั้นน้ำหนักเพียงพอหรือไม่ ปัญหาการวิจัยลึกซึ้งและน่าสนใจหรือไม่ พอที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้หรือไม่ เป็นต้น

สำหรับการเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีหลักการเขียนโดยสังเขปดังนี้

๑.๑ ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

การตั้งชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ ควรเขียนเป็นคำนามวลี เช่น “วิธีการประกาศพระศาสนาของพระพุทธเจ้า” ไม่ควรเขียนเป็นประโยคสมบูรณ์ที่มีครบทั้งประธาน กริยา และกรรม เช่น “พระพุทธเจ้าทรงประกาศพระศาสนา” ควรใช้ภาษากระทัดรัด ชัดเจน ไม่วกวนคลุมเครือ ที่สำคัญคือ ชื่อเรื่องต้องสะท้อนหรือเล็งถึงประเด็นปัญหาที่ต้องการหาคำตอบด้วย

เกณฑ์มาตรฐานการตั้งชื่อเรื่อง

๑. ใช้คำกระทัดรัด ชัดเจน ไม่คลุมเครือ
๒. เขียนเป็นข้อความคำนามวลี
๓. ชื่อเรื่องสะท้อนหรือชี้ถึงประเด็นปัญหาการวิจัย
๔. ตั้งชื่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

๑.๒ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา เป็นการให้เหตุผลประกอบว่า ทำไมเรื่องของเราจึงสมควรศึกษาวิจัย ปัญหาที่ต้องการหาคำตอบนั้นสำคัญอย่างไร มีภูมิหลังหรือความ

เป็นมาอย่างไร ในอดีตที่ผ่านมา มีแนวคิดหรือทฤษฎีที่พยายามตอบปัญหานั้นหรือไม่ อย่างไร ถ้ามีผู้ศึกษาไว้บ้างแล้ว ต้องชี้แจงต่อไปว่า มีประเด็นปัญหาใดบ้างที่ยังค้างคาอยู่หรือตอบแล้ว แต่ยังไม่สมบูรณ์ อุปมาเหมือนเราเสนอความเห็นในที่ประชุมว่า ให้เอาอย่างนั้น อย่างนี้ ที่ประชุมจะเห็นด้วยกับข้อเสนอเราหรือไม่ ขึ้นอยู่กับเหตุผลที่เราใช้สนับสนุนข้อเสนอนั้นเป็นสำคัญ ทั้งหมดนี้ เพื่อแสดงเหตุผลให้เห็นว่า เรื่องที่นำมาศึกษานี้สำคัญและจำเป็นหรือจูงใจมากจนถึงขนาดทำให้ผู้ศึกษาสนใจและตัดสินใจเลือกศึกษาเรื่องนี้

เกณฑ์มาตรฐานการเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑. ชี้ให้เห็นว่า ประเด็นปัญหาหรือข้อคำถามที่จะศึกษาหาคำตอบ
๒. ชี้ให้เห็นว่า ประเด็นปัญหานั้นมีภูมิหลังหรือความเป็นมาอย่างไร
๓. ชี้ให้เห็นว่า ปัญหานั้นมีความสำคัญและสมควรศึกษาคำตอบอย่างไร
๔. ชี้ให้เห็นว่า มีผู้เสนอแนวคิดหรือทฤษฎีสำหรับตอบปัญหานั้นอย่างไร มีประเด็นใดบ้าง ที่ยังไม่ชัดเจนหรือยังไม่ได้อธิบาย

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเขียนวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ การวางเป้าหมายการทำงานไว้ล่วงหน้าว่า งานวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ของเราจะเดินทางไปสู่จุดหมายใด เหมือนการไปซื้อของในห้างสรรพสินค้า ถ้าเรามีเป้าหมายล่วงหน้าว่า จะไปซื้อของอะไร ที่ร้านไหน เราก็จะมุ่งไปหาร้านนั้นโดยตรง ไม่ต้องเสียเวลาเดินหาไปเรื่อยๆ การเขียนวัตถุประสงค์การวิจัยมีประโยชน์มากในแง่ที่ทำให้ผู้วิจัยรู้ล่วงหน้าว่า งานวิจัยของตนมุ่งไปสู่เป้าหมายใด เวลาลงมือเขียนจริงๆ ก็จะไม่ต้องเสียเวลากับสิ่งที่ไม่ใช่เป้าหมายของตนเอง การเขียนวัตถุประสงค์การวิจัยนั้น นิยมเขียนแยกเป็นข้อๆ โดยขึ้นต้นคำว่า “เพื่อ...” โดยแต่ละข้อต้องสัมพันธ์กันและมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ มุ่งไปสู่การตอบปัญหาการวิจัยเหมือนกัน

เกณฑ์มาตรฐานการเขียนวัตถุประสงค์การวิจัย

๑. ใช้ภาษาชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่วกวน
๒. ใช้ประโยคบอกเล่า ไม่ใช่ประโยคคำถามและปฏิเสธ โดยขึ้นต้นด้วยคำว่า “เพื่อ...”
๓. แต่ละข้อต้องมุ่งไปในทิศทางเดียวกันคือ มุ่งตอบปัญหาการวิจัย
๔. แต่ละข้อสะท้อนปัญหาและตอบปัญหาการวิจัยเดียวกัน แต่ตอบคนละแง่มุม

๑.๔ ปัญหาการวิจัย / คำถามวิจัย

การเขียนปัญหาที่ต้องการทราบหรือต้องการตอบ คือ การเขียนระบุลงไปให้ชัดเจนว่า งานวิจัยเรื่องนั้นต้องการตอบปัญหาอะไร ส่วนใหญ่ปัญหาการวิจัยจะมีอยู่แล้วในความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา แต่ที่แยกออกมาเป็นอีกข้อหนึ่งต่างหาก เพื่อเน้นให้เห็นปัญหาเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

๑.๕ ขอบเขตการวิจัย (ถ้ามี)

การเขียนขอบเขตการวิจัย คือ การเขียนระบุว่างานวิจัยเรื่องนั้นๆ จะศึกษาภายในขอบเขตกว้างแคบแค่ไหนเพียงไร จะเก็บข้อมูลจากเอกสารหรือจากกลุ่มประชากรกว้างแคบแค่ไหน การระบุขอบเขตการวิจัย มีประโยชน์ในแง่ที่ทำให้เราเก็บข้อมูลได้อย่างครอบคลุมภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ ส่วนข้อมูลนอกนั้น ถือว่าไม่ได้อยู่ในขอบข่ายแห่งการศึกษาของเรา เช่น เราเขียนขอบเขตไว้ว่า จะศึกษาเรื่องกรรมเฉพาะในพระไตรปิฎก เราก็เก็บข้อมูลเรื่องกรรมเท่าที่มีในพระไตรปิฎก ๔๕ เล่มเท่านั้น ไม่ต้องไปเก็บจากคัมภีร์รุ่นหลัง เช่น คัมภีร์รุ่นอรรถกถา ฎีกา เป็นต้น อุปมาเหมือนเราขีดวงกลมบนพื้นทรายแล้วเก็บเมล็ดทรายเฉพาะภายในวงกลมที่เราขีดไว้เท่านั้น

ขอบเขตการวิจัย จึงเป็นการกำหนดกรอบหรือระบุขอบเขตของการวิจัยว่า จะทำการศึกษากว้างขวางเพียงใด ครอบคลุมถึงเรื่องอะไร ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยไม่ศึกษานอกขอบเขต แต่ให้ศึกษาเฉพาะหน่วยที่วิจัยเท่านั้น ซึ่งอาจแบ่งขอบเขตที่ศึกษาได้ดังนี้

๕.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา เขียนแสดงให้เห็นถึงขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาว่า ต้องการกำหนดแค่ไหน อย่างไร ซึ่งถือว่าเป็นข้อตกลงเบื้องต้นของวิทยานิพนธ์ฉบับนั้นๆ

๕.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

- **งานวิจัยเชิงคุณภาพ** ควรระบุตัวแปรที่ศึกษาไว้อย่างกว้างๆ และแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องของตัวแปรแต่ละกลุ่ม

- **งานวิจัยเชิงปริมาณ** ควรระบุตัวแปรที่ศึกษาให้ชัดเจน เช่น ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม และ/หรือ ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

- **งานวิจัยแบบผสม** ควรระบุทั้งตัวแปรเชิงคุณภาพและตัวแปรเชิงปริมาณให้ชัดเจนทั้งสองส่วน

- **การกำหนดขอบเขตด้านตัวแปร** ควรคำนึงถึงการทบทวนเอกสารและงานวิจัยด้วยว่า ตัวแปรแต่ละตัว สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีหรืองานวิจัยของใคร

๕.๓ ขอบเขตด้านประชากร / ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- **งานวิจัยเชิงปริมาณ** ควรกำหนดขอบเขตด้านประชากรกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนว่า ต้องการแจกแบบสอบถามหรือใช้เครื่องมือการวิจัยกับกลุ่มใด และจำนวนประชากรควรอ้างอิงแหล่งที่มาให้ชัดเจนด้วย

- **งานวิจัยเชิงคุณภาพ** โดยเฉพาะการวิจัยเชิงพื้นที่ ควรระบุผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ชัดเจนว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งเป็นกี่กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีจำนวนเท่าใด มีตำแหน่งหน้าที่หรือเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ศึกษาอย่างไร และแต่ละกลุ่มนั้น ผู้วิจัยจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลอย่างไร เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม ฯลฯ

๕.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ กำหนดพื้นที่การวิจัยให้ชัดเจนว่า ศึกษาที่ไหน หน่วยงานหรือองค์กรใด ตั้งอยู่สถานที่ใด

๕.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ซึ่งจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงกรอบเวลาในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล เช่น ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน พ.ศ. ๒๕... ถึง เดือน พ.ศ. ๒๕... รวมเป็นระยะเวลา เดือน

เกณฑ์มาตรฐานการเขียนขอบเขตการวิจัย

๑. ระบุขอบเขตเอกสารหรือคัมภีร์ที่จะไปเก็บข้อมูลมาตอบปัญหาการวิจัย โดยระบุให้ชัดเจนว่า จะใช้เอกสารหรือคัมภีร์อะไรบ้าง (กรณีงานวิจัยเชิงคุณภาพ/ภาคเอกสาร)
๒. ระบุขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาให้ชัดเจนว่า ประชากรคืออะไร มีจำนวนเท่าใด กลุ่มตัวอย่างคืออะไร มีจำนวนเท่าใด (กรณีงานวิจัยเชิงคุณภาพ/ภาคสนาม)
๓. ระบุขอบเขตตัวแปรในการวิจัย ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยจำแนกรายละเอียดของตัวแปรสำคัญให้ชัดเจน (กรณีงานวิจัยเชิงปริมาณ)

๑.๖ สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

การตั้งสมมติฐานการวิจัย นิยมใช้ในกรณีงานวิจัยเชิงปริมาณหรืองานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ส่วนงานวิจัยเชิงเอกสารและเชิงคุณภาพไม่ค่อยนิยม การตั้งสมมติฐาน คือ การคาดเดาคำตอบไว้ล่วงหน้าบนฐานข้อมูลหรือทฤษฎีที่มีอยู่ เช่น เมื่อคดีฆาตกรรมเกิดขึ้น ตำรวจมักจะตั้งสมมติฐานล่วงหน้าว่า เกิดจากการขัดแย้งผลประโยชน์บ้าง ชู้สาวบ้าง ทั้งนี้ เพื่อให้ง่ายหรือมีทิศทางในการทำคดี คำตอบล่วงหน้าแบบสมมติฐาน ต้องมุ่งไปในทิศทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์การวิจัย และต้องสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม เช่น เราให้คำตอบล่วงหน้าว่า “การดื่มมจะทำให้เรียนหนังสือเก่ง” ก็คือสมมติฐานที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (การดื่มม) กับตัวแปรตาม (การเรียนหนังสือเก่ง) นั่นเอง

เกณฑ์มาตรฐานการเขียนสมมติฐานการวิจัย

๑. เป็นคำตอบ ปัญหาการวิจัยล่วงหน้าของผู้วิจัยคาดว่า จะเป็นอย่างนั้นและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
๒. เป็นคำตอบล่วงหน้าที่สอดคล้องกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม
๓. เป็นสมมติฐานที่ตั้งขึ้นจากหลักฐานข้อมูลเบื้องต้น และจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
๔. ใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่ายและเฉพาะเจาะจง

๑.๗ นิยามศัพท์เชิงทฤษฎี / เชิงปฏิบัติการ

นิยามศัพท์ในที่นี้ หมายถึงที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้ กล่าวคือ การให้ความหมายของศัพท์บางศัพท์ที่ผู้วิจัยใช้ในความหมายพิเศษหรือความหมายเฉพาะในงานวิจัยเรื่องนั้นๆ ศัพท์ที่นิยาม อาจเป็นคำที่คนใช้กันทั่วไปหรือศัพท์ที่คนไม่คุ้นเคยก็ได้ แต่เมื่อผู้วิจัยต้องการใช้คำนั้นในความหมายที่ตนต้องการ ซึ่งต่างจากความหมายที่คนทั่วไปใช้กัน จึงต้องนิยามให้ชัดเจนว่า คำนั้นหรือศัพท์นั้น มีความหมายแคไหนเพียงไร ตัวอย่างงานวิจัยเรื่องหนึ่งชื่อว่า “ศึกษาความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” เนื่องจากนิสิตมหาจุฬาฯ มีหลายระดับ หลายชั้นปี และหลายสาขาวิชา ซึ่งงานวิจัยเรื่องนี้ไม่ต้องการศึกษานิสิตทั้งหมด ผู้วิจัยจึงนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการว่า “คำว่า นิสิต ในที่นี้หมายถึง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นปีที่ ๑ ผู้กำลังศึกษาอยู่ที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเท่านั้น” คำนิยามนี้ ทำให้คำว่า

“นิสิต” มีความหมายเฉพาะเจาะจงลงไปว่า หมายถึง คนกลุ่มใด แต่ถ้าเป็นศัพท์ที่ผู้วิจัยใช้ในความหมายเดียวกันกับที่คนทั่วไปใช้กัน ก็ไม่จำเป็นต้องนิยามก็ได้ เรียกว่า การนิยามศัพท์ก็คือ การตีกรอบคำศัพท์ให้มีความหมายเท่าที่เราต้องการใช้ในงานวิจัยเท่านั้น

เกณฑ์มาตรฐานการเขียนนิยามศัพท์เฉพาะ

๑. ศัพท์ที่นิยามต้องใช้ในความหมายเฉพาะเจาะจงหรือความหมายพิเศษเท่านั้น
๒. ศัพท์ที่จะนิยามควรเป็นคำหลัก (Keyword) ของงานวิจัยเท่านั้น ซึ่งคำหลักมักปรากฏอยู่ในชื่อเรื่องวิจัยหรือวัตถุประสงค์การวิจัย ส่วนศัพท์ทั่วไปไม่ต้องนิยาม
๓. ต้องนิยามให้ครอบคลุมเฉพาะความหมายที่ผู้วิจัยต้องการใช้ในงานวิจัยของตนเท่านั้น
๔. ไม่ควรนิยามศัพท์ให้มีความหมายกำกวมหรือนิยามเกินกว่าความหมายที่ใช้จริงๆ เช่น นิยามคำว่า “นิสิต” หมายถึง นิสิตปริญญาตรี โท และเอก ทั้งที่งานวิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะนิสิตปริญญาโทเท่านั้น

๑.๘ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หมายถึง การย้อนกลับไปสำรวจดูเอกสารและงานวิจัยที่มีคนศึกษาไว้ในอดีต ซึ่งเป็นงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับงานวิจัยของเราโดยตรงหรือบางส่วน การทบทวน ก็คือ การสำรวจดูว่า งานเรื่องนั้นๆ ผู้เขียนมุ่งศึกษาหาคำตอบในประเด็นปัญหาอะไร เมื่อศึกษาแล้วได้พบคำตอบว่าอย่างไรบ้าง คำตอบนั้นมีช่องว่าง (Academic Gap) หรือมีความไม่ชัดเจนอะไร ที่จะเป็นช่องทางให้เราศึกษาเพื่อความชัดเจนต่อไป การทบทวนเอกสารฯ มีประโยชน์ในแง่ที่ทำให้เราเห็นพัฒนาการขององค์ความรู้ในด้านนั้นๆ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร ก้าวหน้าไปถึงไหน ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางซ้ารอยเรื่องที่คุณอื่นเขาให้คำตอบไว้ชัดเจนแล้ว และทำให้เราเห็นช่องทางที่จะศึกษาหาคำตอบต่อไป อุปมาเหมือนคนในอดีตได้สร้างบันไดหลายชั้นไว้ให้แก่เรา ถ้าเราอยากสร้างบันไดให้สูงขึ้นไปอีก ก็ต้องย้อนกลับไปทบทวนดูว่า ในอดีตได้สร้างบันไดไว้กี่ชั้นแล้ว บันไดเหล่านั้น มีวิธีการสร้างอย่างไร มีข้อบกพร่องหรือช่องทางที่จะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นหรือไม่ อย่างไร และมีโอกาสที่จะสร้างบันไดให้สูงขึ้นได้หรือไม่ เป็นต้น ซึ่งการทบทวนอดีตแล้วพบข้อบกพร่องหรือช่องทางที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นได้ ถือว่าเป็นโอกาสทองในการทำงานวิจัย เพราะนี่คือเหตุผลที่เราสามารถนำไปอ้างอิงกับคนอื่นๆ ได้ว่า งานวิจัยของเราเป็นงานสร้างสรรค์ใหม่ เป็นงานที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ ไม่ใช่งานที่เดินซ้ำรอยหรือเป็นงานที่เอาสิ่งที่ผู้อื่นรู้แล้วมาพูดทวนซ้ำอีก

เกณฑ์มาตรฐานการเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. ต้องมีเนื้อหาหรือมีประเด็นในการศึกษาเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะดำเนินการศึกษา ซึ่งอาจเกี่ยวข้องทั้งหมดหรือบางส่วน
๒. ควรมีมาตรฐานทางวิชาการและเขียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการหรือผู้อยู่ในแวดวงวิชาการ ส่วนงานที่คนทั่วไปเขียนขึ้น ไม่ควรนำมาทบทวน
๓. ควรชี้ให้เห็นพัฒนาการขององค์ความรู้ด้านนั้นๆ ที่คนในอดีตสร้างสรรค์ไว้ ชี้ให้เห็นประเด็นที่ผู้เขียนต้องการตอบ และคำตอบที่ผู้เขียนนำเสนอไว้
๔. รูปแบบการเขียนทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ควรเขียนโดยเอาประเด็นเป็นตัวตั้ง ไม่ควรเขียนเรียงลำดับตามชื่อผู้เขียนและปีที่เขียน ควรเขียนร้อยเรียงอย่างเป็นระบบให้เป็นเนื้อเดียวกัน เมื่ออ่านแล้วทำให้มองเห็นภาพรวมและพัฒนาการขององค์ความรู้ด้านนั้นๆ รวมทั้งควรชี้ให้เห็นช่องว่างทางวิชาการที่ยังไม่มีคำตอบชัดเจนหรือชี้ให้เห็นช่องทางที่เราจะเดินหน้าทำวิจัยต่อไป
๕. ต้องสรุปได้ว่า จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับงานวิจัยที่กำลังศึกษาอย่างไร และนิสิตจะต่อยอดในการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์เป็นองค์ความรู้ใหม่ได้อย่างไร

หมายเหตุ ในโครงร่างวิทยานิพนธ์ทุกระดับ ทุกแบบการวิจัย ต้องนำเสนอการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ เมื่อผ่านการอนุมัติหัวข้อ แล้วเริ่มลงมือทำการวิจัยจริงให้ย้ายไปอยู่บทที่ ๒ ในหัวข้องานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๙ วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) หรือบางครั้งเรียกว่า ระเบียบวิธีวิจัย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก เพราะผลการวิจัยที่ออกมาจะน่าเชื่อถือหรือไม่ ขึ้นอยู่กับวิธีการดำเนินการวิจัย ที่เราใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนวิธีดำเนินการวิจัย คือ การแจงรายละเอียดว่า เมื่อถึงเวลาลงมือทำวิจัยจริงๆ เราจะมามีวิธีการและขั้นตอนการเก็บหลักฐานข้อมูลมาตอบปัญหาวิจัยอย่างไร จะใช้เครื่องมืออะไรเก็บข้อมูล (เช่น แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การสนทนากลุ่ม) เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วจะทำอย่างไรกับข้อมูลนั้น อุปมาเหมือนพ่อครัวชี้แจงเหตุผลว่า ตนจะทำอาหารพิเศษชนิดหนึ่งขึ้นมา พร้อมกับบอกวิธีการทำอาหารว่า มีลำดับขั้นตอนอย่างไร นับตั้งแต่วิธีการที่จะได้มาซึ่งวัตถุดิบสำหรับทำอาหาร ขั้นตอนการปรุงจะเริ่มจากอะไรก่อนอะไรหลัง เป็นต้น การเขียนวิธีการดำเนินการวิจัยทำได้หลายแบบ ดังนี้

ก. การวิจัยเชิงคุณภาพ / ภาคเอกสาร (Documentary Research) หมายถึง งานวิจัยที่รวบรวมข้อมูลเพื่อตอบปัญหาการวิจัยจากเอกสารเท่านั้น เช่น งานวิจัยทางปรัชญางานวิจัยทางประวัติศาสตร์ งานวิจัยด้านวรรณคดี งานวิจัยคัมภีร์ศาสนา (ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยสายมนุษยศาสตร์) เวลาเขียนวิธีดำเนินการวิจัยต้องแจงให้ละเอียดว่า **จะมีวิธีการเก็บข้อมูลจากเอกสารที่จะศึกษาอย่างไร** เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว **จะวิเคราะห์หรือตีความข้อมูลนั้นด้วยกรอบแนวคิดอะไร** เช่น อาจบอกว่า จะวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางปรัชญา / ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ / ด้วยวิธีการแบบวรรณคดีวิจารณ์ / ด้วยวิธีแห่งศาสตร์แห่งการตีความ เป็นต้น อย่างไม่อย่างหนึ่ง รวมทั้งแจงให้เห็นรายละเอียดของวิธีการนั้นๆ ด้วย

ข. การวิจัยเชิงคุณภาพ / ภาคสนาม (Qualitative Research) หมายถึง งานวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามแบบคุณภาพ คือ เก็บข้อมูลด้วยวิธีที่ไม่ต้องชั่ง ตวง วัด ออกมาเป็นสถิติหรือตัวเลขเหมือนงานวิจัยเชิงปริมาณ หากแต่เป็นการเก็บข้อมูลในรูปของข้อความจากการสัมภาษณ์ **ข้อความจากการสนทนา ข้อความบันทึกหรือจากการสังเกต** ดังนั้น ในเวลาเขียนวิธีดำเนินการวิจัยต้องแจงให้เห็นรายละเอียดว่า จะใช้วิธีการเก็บข้อมูลอย่างไร เช่น เก็บด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) อย่างไม่อย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน โดยแต่ละแบบนี้ **ต้องแจงให้เห็นรายละเอียดด้วยว่า มีลำดับขั้นตอนการทำงานอย่างไร** เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร เป็นต้น

ค. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) หมายถึง การวิจัยที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลในรูปแบบของการชั่ง ตวง วัด ออกมาเป็นสถิติหรือตัวเลข เช่น เวลาเราป่วยไม่สบายแล้วไปพบหมอที่โรงพยาบาล ก่อนจะพบหมอ บุรุษพยาบาลจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของเราด้วยการชั่งน้ำหนัก วัดความดันโลหิต วัดความสูง ตรวจเลือด เป็นต้น จากนั้น จึงส่งข้อมูลต่อไปให้หมอ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวินิจฉัยโรค ข้อมูลเหล่านั้น ล้วนอยู่ในรูปของตัวเลขทั้งสิ้น นี่คือการเก็บข้อมูลในรูปแบบที่เรียกว่า “ข้อมูลเชิงปริมาณ” พอไปพบหมอ หมอจะสัมภาษณ์เราเกี่ยวกับอาการของโรค แล้วจดข้อความต่างๆ ลงไปในเอกสาร ข้อมูลที่หมอบันทึกไว้ในรูปของข้อความหรือตัวหนังสือ นี้เรียกว่า “ข้อมูลเชิงคุณภาพ” เวลาเขียนวิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณต้องแจ้งให้เห็นรายละเอียดว่า จะใช้วิธีการเก็บข้อมูลอย่างไร จะสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลอย่างไร เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร เป็นต้น รูปแบบการเขียนวิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณที่ดี ควรมีองค์ประกอบต่อไปนี้

(๑) ประชากร ต้องระบุให้ชัดเจนว่า กลุ่มประชากรที่จะไปศึกษานั้น มีขอบเขตจำนวนเท่าไรและมีคุณลักษณะอย่างไร เป็นต้น

(๒) กลุ่มตัวอย่าง คือ ส่วนหนึ่งของประชากรที่นำมาศึกษา ต้องระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่าง วิธีการและขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง อย่างละเอียด

เกณฑ์มาตรฐานการเสนอประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑. ระบุขอบเขต จำนวน และคุณลักษณะของประชากรอย่างชัดเจน
๒. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชา
๓. กำหนดวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างเหมาะสม เขียนอธิบายการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ผู้อ่านเห็นภาพในการปฏิบัติจริงว่ามีวิธีดำเนินการในรายละเอียดอย่างไร

(๓) การอธิบายขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ต้องระบุรายละเอียดหรือเครื่องมือที่ใช้มีอะไรบ้าง พร้อมทั้งระบุลักษณะของเครื่องมือ หากสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือขึ้นเอง ต้องระบุขั้นตอนและวิธีการสร้าง การทดลองใช้และการตรวจสอบคุณภาพไว้ชัดเจน

เกณฑ์มาตรฐานการระบุเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

กรณีที่ ๑ นำเครื่องมือของผู้อื่นมาใช้

๑. ระบุแหล่งที่มา ปีที่สร้าง และค่าสถิติแสดงคุณภาพ
๒. ชี้ให้เห็นเหตุผลและความสมเหตุสมผลที่จะใช้เครื่องมือนั้นเก็บข้อมูล

กรณีที่ ๒ สร้างเครื่องมือใช้เอง

๑. อธิบายการสร้างเครื่องมือตามหลักวิชา
๒. ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ประกอบการร่างเครื่องมือ เช่น เอกสาร หนังสือ คู่มือหรือตัวเครื่องมือของคนอื่น
๓. ระบุรายละเอียด วิธีการตรวจสอบเครื่องมือ

เก็บด้วยตนเองหรือให้ผู้อื่นเก็บข้อมูล กล่าวถึงวิธีการตรวจสอบการเก็บข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นมาตรฐานเดียวกันและได้ข้อมูลครบถ้วนหรือมากที่สุด นอกจากนี้ ต้องบอกเหตุผลที่เลือกใช้วิธีเก็บข้อมูลและการตรวจสอบควบคุมคุณภาพข้อมูลด้วย

เกณฑ์มาตรฐานการระบุการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ระบุวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล อาจระบุเหตุผลที่เลือกใช้วิธีการนั้นๆ
๒. ระบุวิธีการตรวจสอบ ติดตาม ควบคุมคุณภาพและอาจระบุเหตุผลที่เลือกใช้วิธีการนั้นๆ
๓. ระบุช่วงเวลาเก็บข้อมูล

ข้อมูล

โดยแยกบรรยายตามลักษณะข้อมูล และตัวแปรแต่ละตัวแปรว่า แต่ละตัวแปรเมื่อได้ข้อมูลมาแล้วนำมาทำอย่างไร และวิเคราะห์ด้วยสถิติใด

เกณฑ์มาตรฐานการระบุวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. ระบุวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกบรรยายตามลักษณะข้อมูลและตัวแปรแต่ละตัว
๒. ระบุสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ให้ชัดเจน

(๖) **แผนปฏิบัติการวิจัย** เป็นแผนเชิงปฏิบัติการ ที่นิสิตกำหนดขึ้นเป็นแนวในการทำวิจัย โดยระบุกิจกรรมที่จะกระทำไว้ชัดเจน พร้อมระบุช่วงเวลาตั้งแต่เริ่มต้นกิจกรรมนั้นจนสิ้นสุดไว้ด้วย

เกณฑ์มาตรฐานการระบุแผนปฏิบัติการวิจัย

๑. ระบุกิจกรรมที่จะดำเนินการ เรียงเป็นข้อๆ ชัดเจน พร้อมระบุช่วงเวลาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุด
๒. ให้เขียนในรูป Gantt charge

๑.๑๐ กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) นิยมใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม เช่น เราตั้งสมมติฐานว่า “การนั่งสมาธิจะทำให้เรียนหนังสือเก่ง” เมื่อทำกรอบแนวคิดในการวิจัย จะต้องแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น คือ การนั่งสมาธิ กับ ตัวแปรตาม คือ การเรียนหนังสือเก่ง ส่วนงานวิจัยเชิงเอกสารและงานวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสนทนากลุ่ม จะไม่นิยมทำกรอบแนวคิดในการวิจัย อย่างไรก็ตาม จะทำหรือไม่ก็ได้ เพราะงานวิจัยแบบนี้ไม่ได้มุ่งที่จะพิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง กรอบแนวคิดการวิจัย ทำได้หลายวิธี ได้แก่ การพรรณนา แบบจำลอง แผนภาพ หรือแบบผสมผสาน

เกณฑ์มาตรฐานการเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัย

๑. ตัวแปรแต่ละตัวที่เลือกศึกษา ต้องมีพื้นฐานเชิงทฤษฎีว่า มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา
๒. มีความตรงประเด็นในด้านเนื้อหาสาระ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตาม
๓. มีรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
๔. ระบุรายละเอียดของตัวแปร และ/หรือ แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ชัดเจนด้วยสัญลักษณ์หรือแผนภาพ

๑.๑๑ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การเขียนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ การเขียนคาดการณ์ล่วงหน้าว่า หลังจากทำงานวิจัยเรื่องนั้นสำเร็จแล้ว จะมีประโยชน์อะไรเกิดขึ้นบ้าง ซึ่งการเขียนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ต้องให้สัมพันธ์และมุ่งไปในทิศทางเดียวกันกับปัญหาหรือคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วย อุปมาเหมือนเราเดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่ เชียงใหม่ คือ วัตถุประสงค์ที่เราต้องการไปให้ถึง เมื่อไปถึงตรงนั้นแล้ว เราก็คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่า จะได้ประโยชน์อย่างนั้นอย่างนี้หรือได้พบสิ่งนั้นสิ่งนี้ ซึ่งประโยชน์หรือสิ่งที่เราคาดว่าจะได้รับนั้น ต้องสัมพันธ์กับจังหวัดเชียงใหม่ด้วย คือ ต้องมีอยู่จริงที่จังหวัดเชียงใหม่ด้วย ส่วนใหญ่การเขียนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ นิยมขึ้นต้นด้วยคำว่า “ทำให้รู้...” “ทำให้ทราบ...” “ทำให้เข้าใจ...” เป็นต้น

เกณฑ์มาตรฐานการเขียนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เขียนคาดการณ์ล่วงหน้าถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ หลังจากบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว
๒. เขียนให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์และมุ่งไปในทิศทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์
๓. นิยมเขียนขึ้นต้นด้วยคำว่า “ทำให้รู้...” “ทำให้ทราบ...” “ทำให้เข้าใจ...” เป็นต้น ทั้งนี้ แล้วแต่ความเหมาะสมของงานวิจัยแต่ละเรื่อง

๑.๑๒ สารบัญ (ชั่วคราว)

การเขียนสารบัญชั่วคราว เป็นการวางโครงสร้างเนื้อหาของงานวิจัยให้เห็นว่า ในแต่ละบทมีประเด็นที่จะศึกษาอย่างไรบ้าง ชื่อบทคืออะไร มีหัวข้อย่อยอย่างไร ซึ่งการออกแบบบทแต่ละบทนั้น ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นสำคัญ **ควรให้เนื้อหาของแต่ละบทมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ มุ่งไปสู่การตอบปัญหาการวิจัย** โดยอาจให้แต่ละบททำหน้าที่ตอบปัญหาการวิจัยในบางแง่มุมหรือตอบวัตถุประสงค์ข้อใดข้อหนึ่ง และควรให้เนื้อหาของแต่ละบทมีความสัมพันธ์ส่งทอดกันไปตามลำดับเหมือนลูกโซ่ สารบัญชั่วคราวหรือโครงสร้างของงานวิจัยเอกสารนั้น ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของงานแต่ละเรื่อง ส่วนสารบัญชั่วคราวหรือโครงสร้างของงานวิจัยภาคสนาม ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ค่อนข้างจะมีรูปแบบแน่นอนตายตัว (ดูแผนภาพที่ว่าด้วยสารบัญในหน้าถัดไป)

๑.๑๓ บรรณานุกรม

บรรณานุกรม คือ รายการเอกสารต่างๆ ที่นำมาใช้อ้างอิงหรือประกอบการศึกษาค้นคว้าในงานวิจัยแต่ละเรื่อง การเขียนบรรณานุกรมนั้น ให้เขียนไว้ในส่วนท้ายของงานวิจัย **โดยเขียนไล่เรียงตามลำดับอักษร และแบ่งหมวดหมู่ตามประเภทของเอกสาร** เช่น เอกสารปฐมภูมิ ทุติยภูมิ เป็นต้น ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับการทำบรรณานุกรม ให้ดูบทที่ว่าด้วยการทำเชิงอรรถ บรรณานุกรมและภาคผนวก (บทที่ ๔)

๑.๑๔ ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย เป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า ผู้วิจัยมีภูมิหลังด้านการศึกษา มีประสบการณ์ มีผลงานทางวิชาการ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ที่สอดคล้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษาหรือไม่อย่างไร ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่คณะกรรมการสอบจะนำไปประกอบการพิจารณาโครงสร้างวิทยานิพนธ์

รวมทั้งเป็นข้อมูลในการติดต่อประสานงานของเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน รูปแบบการเขียนประวัติผู้วิจัยให้ (ดูแผนภาพที่วาดด้วยประวัติผู้วิจัยในหน้าถัดไป)

๑.๑๕ เชิงอรรถ

เชิงอรรถ (Footnote) คือ การทำรายการเอกสารอ้างอิงหรือคำอธิบายเพิ่มเติมที่อยู่ด้านล่างของข้อความในหน้ากระดาษแต่ละหน้า ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากของงานวิจัย เพราะเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ข้อเสนอของเรามีความน่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้ ดังนั้นเวลาจะนำเอาเอกสารหลักฐานอะไรมาใส่ไว้ในเชิงอรรถ ควรประเมินเอกสารหลักฐานและผู้เขียนด้วยว่ามีน้ำหนักเพียงพอที่จะทำให้งานวิจัยของเรามีความน่าเชื่อถือมากขึ้นหรือไม่ สำหรับรูปแบบการทำเชิงอรรถนั้น ให้ดูในบทที่วาดด้วยทำเชิงอรรถ บรรณานุกรมและภาคผนวก (บทที่ ๔)

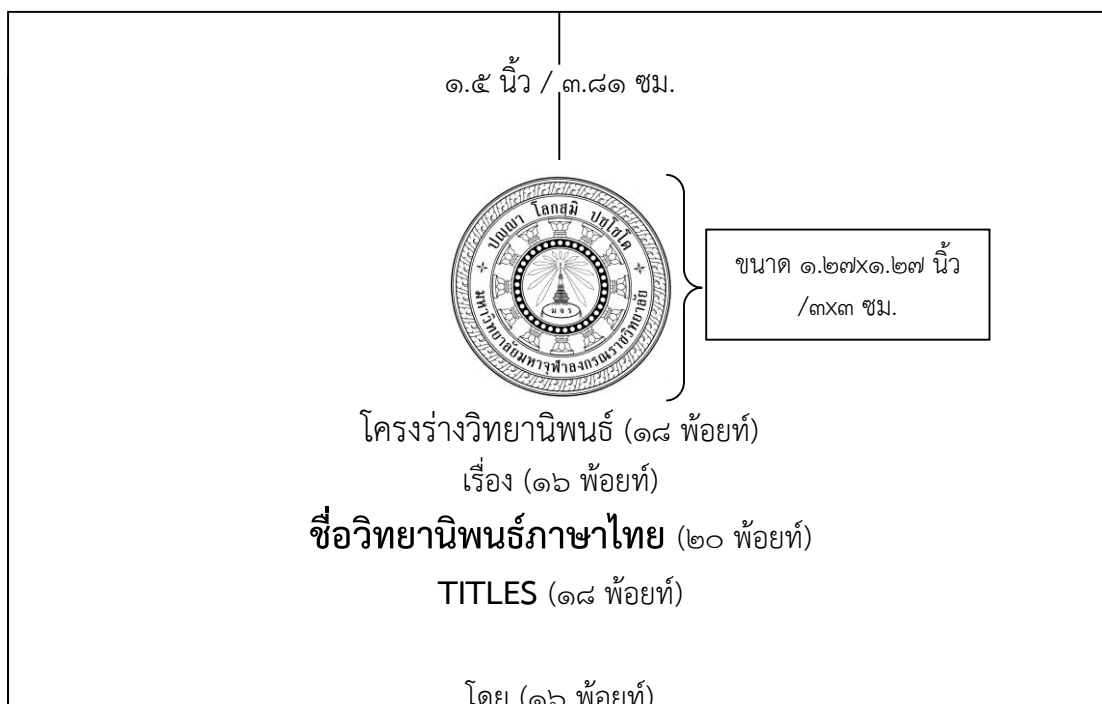
ตัวอย่างโครงร่างและโครงสร้าง วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

รูปแบบปกนอกโครงร่างวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ ระดับปริญญาโท / ปริญญาเอก ต่างกันที่ระดับปริญญา

ส่วนโครงสร้างวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์นั้น ต่างกันที่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือ เชิงปริมาณ หรือ แบบผสม

ดังนี้

รูปแบบปกนอก โครงร่างวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท/ ปริญญาเอก

โครงการวิทยานิพนธ์

เรื่อง จิตตมาตรของนิกายโยคอาจารย์ : การศึกษาวิเคราะห์บนฐานแนวคิดเรื่องจิต

รูปแบบปกนอก โครงร่างสารนิพนธ์ ระดับปริญญาเอก

ขนาด ๑.๒๗x๑.๒๗ นิ้ว
/๓x๓ ซม.

โครงร่างสารนิพนธ์ (๑๘ พ้อยท์)

เรื่อง (๑๖ พ้อยท์)

ชื่อสารนิพนธ์ภาษาไทย (๒๐ พ้อยท์)

TITLES (๑๘ พ้อยท์)

โดย (๑๖ พ้อยท์)

ชื่อนิสิตผู้ทำสารนิพนธ์ (๑๘ พ้อยท์)

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ (๑๘ พ้อยท์)

รูปแบบเนื้อหาโครงร่างฯ

๑.๕ นิ้ว / ๓.๘๑ ซม.

โครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ (๑๘ พ้อยท์)

(เว้น ๑ บรรทัดหรือกำหนดที่ก่อนหน้า ๖ พ้อยท์)

เรื่อง (๑๖ พ้อยท์)

(เว้น ๑ บรรทัดหรือกำหนดที่ก่อนหน้า ๖ พ้อยท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ภาษาไทย (๒๐ พ้อยท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ภาษาอังกฤษ (๑๘ พ้อยท์)

(เว้น ๑ บรรทัดหรือกำหนดที่ก่อนหน้า ๖ พ้อยท์)

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (๑๘ พ้อยท์)

เนื้อหา (๑๖ พ้อยท์)

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (๑๘ พ้อยท์)

๒.๑ (๑๖ พ้อยท์).....ฯลฯ

๓. ปัญหาที่ต้องการทราบ (๑๘ พ้อยท์)

๓.๑ (๑๖ พ้อยท์)

๔. ขอบเขตการวิจัย (ถ้ามี) (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์)

๕. สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (๑๘ พ้อยท์)

๑.๕ นิ้ว / ๓.๘๑ ซม.

๗. ทบทวนเอกสารและงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง (๑๘ พ้อยท์)

๗.๑ (๑๖ พ้อยท์)..... ๗๕๖

๘. วิธีดำเนินการวิจัย (๑๘ พ้อยท์)

(๑๖ พ้อยท์)

๙. กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี) (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์) ๗๕๖

๑๐. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (๑๘ พ้อยท์)

๑.๑๐.๑ (๑๖ พ้อยท์) ๗๕๖

๑๑. สารบัญ (ชั่วคราว) (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์) ๗๕๖

๑๒. บรรณานุกรม (ชั่วคราว) (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์) ๗๕๖

๑๓. ประวัติผู้วิจัย (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์) ๗๕๖

แนวทางการเขียนโครงร่างฯ

โครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ (๑๘ พ้อยท์)

เรื่อง (๑๖ พ้อยท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ภาษาไทย (๒๐ พ้อยท์)

Title (๑๘ พ้อยท์)

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (๑๘ พ้อยท์)

..... เนื้อหา (๑๖ พ้อยท์) การเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา เป็นการให้เหตุผลประกอบว่า ทำไมเรื่องของเราจึงสมควรศึกษาวิจัย ปัญหาที่ต้องการหาคำตอบนั้นสำคัญอย่างไร มีภูมิหลังหรือความเป็นมาอย่างไร ในอดีตที่ผ่านมา มีแนวคิดหรือทฤษฎีที่พยายามตอบปัญหานั้นหรือไม่ ถ้ามีผู้ศึกษาไว้บ้างแล้ว ต้องชี้แจงต่อไปว่า มีประเด็นปัญหาใดบ้างที่ยังค้างคาอยู่หรือตอบแล้ว แต่ยังไม่สมบูรณ์ เพื่อแสดงให้เห็นว่า เรื่องที่นำมาศึกษานี้สำคัญและจำเป็นหรือจูงใจมากจนถึงขนาดทำให้ผู้ศึกษาสนใจและตัดสินใจเลือกศึกษาเรื่องนี้

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์) เป็นการวางเป้าหมายการทำงานไว้ล่วงหน้าว่า งานวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ของเราจะเดินทางไปสู่จุดหมายใด เหมือนการไปซื้อของในห้างสรรพสินค้า ถ้าเรามีเป้าหมายล่วงหน้าว่า จะไปซื้อของอะไร ที่ร้านไหน เราก็จะมุ่งไปหาร้านนั้นโดยตรง ไม่ต้องเสียเวลาเดินหา การเขียนวัตถุประสงค์การวิจัย จึงมีประโยชน์มากในแง่ที่ทำให้ผู้วิจัยรู้ล่วงหน้าว่า งานวิจัยของตนมุ่งไปสู่เป้าหมายใด เวลาลงมือเขียน จะได้ไม่ต้องเสียเวลากับสิ่งที่ไม่ใช่เป้าหมาย การเขียนวัตถุประสงค์การวิจัยนั้น นิยมเขียนแยกเป็นข้อๆ โดยขึ้นต้นคำว่า “เพื่อ...” โดยแต่ละข้อต้องสัมพันธ์กันและมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ มุ่งไปสู่การตอบปัญหาการวิจัยเหมือนกัน

๒.๑

๒.๒

๒.๓

๓. ปัญหาที่ต้องการทราบ (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์) การเขียนปัญหาที่ต้องการทราบ เป็นการระบุให้ชัดเจนว่า งานวิจัยเรื่องนี้ต้องการตอบปัญหาอะไร ส่วนใหญ่ปัญหาการวิจัยจะมีอยู่แล้วในความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา แต่ที่แยกออกมาเป็นอีกข้อหนึ่งต่างหาก เพื่อเน้นให้เห็นปัญหาเด่นชัดมากยิ่งขึ้น นิยมเขียนล่อตามวัตถุประสงค์ โดยตั้งเป็นประโยคคำถาม

๔. ขอบเขตการวิจัย (ถ้ามี) (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์) เป็นการเขียนระบุว่า งานวิจัยเรื่องนี้ จะศึกษาภายในขอบเขตกว้างแคบแค่ไหน เพียงไร จะเก็บข้อมูลจากเอกสารหรือจากกลุ่มประชากรกว้างแคบแค่ไหน การระบุขอบเขตการวิจัย มีประโยชน์ในแง่ที่ทำให้เราเก็บข้อมูลได้อย่างครอบคลุมภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ ส่วนข้อมูลนอกนั้น ถือว่าไม่ได้อยู่ในขอบข่ายแห่งการศึกษาของเรา อุปมาเหมือนเราขีดวงกลมบนผืนทราย แล้วเก็บเม็ดทรายเฉพาะภายในวงกลมที่เราขีดไว้เท่านั้น ดังนั้น ขอบเขตการวิจัยจึงช่วยให้ผู้วิจัยไม่ศึกษานอกขอบเขต ซึ่งอาจจะระบุขอบเขตที่จะศึกษาเป็นขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านตัวแปร ขอบเขตด้านประชากรหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ขอบเขตด้านพื้นที่ และขอบเขตด้านระยะเวลา เพื่อตอบประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับวิธีดำเนินการวิจัย

๕. สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์) เป็นการคาดเดาคำตอบไว้ล่วงหน้าบนฐานข้อมูลหรือทฤษฎีที่มีอยู่ เช่น เมื่อคติชาตกรรมเกิดขึ้น ตำรวจมักจะตั้งสมมติฐานล่วงหน้าว่า เกิดจากการขัดแย้งผลประโยชน์บ้าง ชู้สาวบ้าง ทั้งนี้ เพื่อให้ง่ายหรือมีทิศทางในการทำคดี ดังนั้น คำตอบล่วงหน้าแบบตั้งสมมติฐาน จึงต้องมุ่งไปในทิศทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์การวิจัย และต้องสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม เช่น เราให้คำตอบล่วงหน้าว่า “การดื่มนมจะทำให้เรียนหนังสือเก่ง” สมมติฐานนี้สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น คือ การดื่มนม กับตัวแปรตาม คือ การเรียนหนังสือเก่ง โดยอาจตั้งสมมติฐานเป็นข้อๆ ได้

๕.๑

๕.๒

๕.๓

๖. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์) การนิยามศัพท์ ก็คือ การตีกรอบคำศัพท์ให้มีความหมายเท่าที่เราต้องการใช้ในงานวิจัยเท่านั้น ศัพท์ที่จะนิยามจึง ควรเป็นคำหลัก (Keyword) ของงานวิจัยเท่านั้น ซึ่งคำหลักมักปรากฏอยู่ในชื่อเรื่องหรือวัตถุประสงค์การวิจัย ส่วนศัพท์ทั่วไปไม่ต้องนิยาม (Not more than two senses)

๖.๑

๖.๒

๖.๓

๗. ทบทวนเอกสารและงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์) การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หมายถึง การสำรวจดูว่า งานเรื่องนั้นๆ ผู้เขียนมุ่งศึกษาหาคำตอบในประเด็นปัญหาอะไร เมื่อศึกษาแล้วได้พบ คำตอบว่าอย่างไรบ้าง คำตอบนั้นมีช่องว่าง (Academic Gap) หรือมีความไม่ชัดเจนอะไร ที่จะเป็น ช่องทางให้เราศึกษาเพื่อความชัดเจนต่อไป เป็นการยืนยันว่า งานวิจัยของเราเป็นงานสร้างสรรค์ใหม่ เป็นงานที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ ไม่ใช่งานที่เดินซ้ำรอยหรือเป็นงานที่เอาสิ่งที่ผู้อื่นรู้แล้วมาพูด ทวนซ้ำอีก ที่สำคัญต้องสรุปด้วยว่า จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับงานวิจัยที่กำลังจะศึกษาอย่างไร และนิสัยจะต่อยอดในการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์เป็น องค์ความรู้ใหม่ได้อย่างไร โดยแบ่งการทบทวน เป็น ๒ หัวข้อใหญ่ ดังนี้

๗.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้อง (หมายถึง หนังสือ วรรณกรรม ฯลฯ ที่เกี่ยวข้อง)

..... ฯลฯ

๗.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (หมายถึง วิทยานิพนธ์ หรือ งานวิจัย ฯลฯ ที่เกี่ยวข้อง)

..... ฯลฯ

๘. วิธีดำเนินการวิจัย (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์) บางครั้งเรียกว่า ระเบียบวิธีวิจัย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ มาก เพราะผลการวิจัยที่ออกมาจะน่าเชื่อถือหรือไม่ ขึ้นอยู่กับวิธีการดำเนินการวิจัย ที่เราใช้เป็น เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการแจงรายละเอียดว่า เมื่อถึงเวลาลงมือทำวิจัย เราจะมีการและขั้นตอนการเก็บหลักฐานข้อมูลมาตอบปัญหาวิจัยอย่างไร จะใช้เครื่องมืออะไรเก็บ ข้อมูล (เช่น แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การสนทนากลุ่ม) เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วจะ ทำอย่างไรกับข้อมูลนั้น อุปมาเหมือนพ่อครัวชี้แจงเหตุผลว่า ตนจะทำอาหารพิเศษชนิดหนึ่งขึ้นมา พร้อมกับบอกวิธีการทำอาหารว่า มีลำดับขั้นตอนอย่างไร นับตั้งแต่วิธีการที่จะได้มาซึ่งวัตถุดิบสำหรับ ทำอาหาร ขั้นตอนการปรุงจะเริ่มจากอะไรก่อน อะไรหลัง เป็นต้น

๙. กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี) (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์) กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) นิยมใช้ในการ วิจัยเชิงปริมาณ เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม เช่น เราตั้ง สมมติฐานว่า “การนั่งสมาธิจะทำให้เรียนหนังสือเก่ง” เมื่อทำกรอบแนวคิดในการวิจัย จะต้องแสดงให้เห็น ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น คือ การนั่งสมาธิ กับ ตัวแปรตาม คือ การเรียนหนังสือเก่ง

ส่วนงานวิจัยเชิงเอกสารและงานวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสนทนา กลุ่ม จะไม่นิยมทำกรอบแนวคิดในการวิจัย

๑๐. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์) เป็นการเขียนคาดการณ์ล่วงหน้าว่า หลังจากทำงานวิจัย เรื่องนั้นสำเร็จแล้ว จะมีประโยชน์อะไรเกิดขึ้นบ้าง ซึ่งมักจะสัมพันธ์และมุ่งไปในทิศทางเดียวกันกับ ปัญหาหรือคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย อาจเขียนเป็นข้อๆ ได้

๑๐.๑

๑๐.๒

๑๐.๓

๑๑. สารบัญ (ชั่วคราว) (๑๘ พ้อยท์)

เป็นการวางโครงสร้างเนื้อหาของงานวิจัยให้เห็นว่า ในแต่ละบทมีประเด็นที่จะศึกษาอย่างไรบ้าง ชื่อบทคืออะไร มีหัวข้อย่อยอย่างไร ซึ่งการออกแบบบทแต่ละบทนั้น ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นสำคัญ ควรให้เนื้อหาของแต่ละบทมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ มุ่งไปสู่การตอบปัญหาการวิจัย

รูปแบบสารบัญ (ชั่วคราว)**สารบัญ (ชั่วคราว) (๑๘ พ้อยท์)**

	เรื่อง	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ		
๑.๑	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	
๑.๒	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	
๑.๓	ปัญหาการวิจัย/คำถามวิจัย	
๑.๔	ขอบเขตการวิจัย (ถ้ามี)	
๑.๕	สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)	
๑.๖	นิยามศัพท์เชิงทฤษฎี/เชิงปฏิบัติการ	
๑.๗	บททวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๑.๘	วิธีดำเนินการวิจัย	

- ๑.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี)
- ๑.๑๐ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
- บทที่ ๒ (ชื่อบทล่อตามวัตถุประสงค์ที่ ๑)
- ๒.๑
- ๒.๒ ฯลฯ
- บทที่ ๓ (ชื่อบทล่อตามวัตถุประสงค์ที่ ๒)
- ๓.๑
- ๓.๒ ฯลฯ
- บทที่ ๔ (ชื่อบทล่อตามวัตถุประสงค์ที่ ๓)
- ๔.๑
- ๔.๒ ฯลฯ
- บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ
- ๕.๑ สรุปผลการวิจัย
- ๕.๒ ข้อเสนอแนะ (เชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติการและสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป)
- บรรณานุกรม
- ภาคผนวก (ถ้ามี)
- ประวัติผู้วิจัย

๑๒. บรรณานุกรม (ชั่วคราว)

เป็นรายการเอกสารต่างๆ ที่นำมาใช้อ้างอิงหรือประกอบการศึกษาค้นคว้าในงานวิจัย ให้เขียนไว้ในส่วนท้ายของงานวิจัย โดยเขียนไล่เรียงตามลำดับอักษร และแบ่งหมวดหมู่ตามประเภทของเอกสาร เช่น เอกสารปฐมภูมิ ทุติยภูมิ เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บรรณานุกรม (ชั่วคราว) (๑๘ พ้อยท์)

๑. ภาษาบาลี-ไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources)

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

..... พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)

(๑) หนังสือ

จำนงค์ ทองประเสริฐ. ปรัชญาประยุกต์ : ชุดอินเตีย. พระนคร: โรงพิมพ์เฟื่องอักษร, ๒๕๑๔.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามเจริญแผนกการพิมพ์, ๒๕๓๓.

เสฐียร พันธรั้งซี. ศาสนาเปรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เยโล่การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๒.

(๒) วิทยานิพนธ์:

นางสาวอุษา โลหะจรูญ. “การศึกษาชีวิตและผลงานด้านวรรณกรรมพระพุทธศาสนาของสมณะเสวียน์จิ่ง (พระถังซัมจั๋ง)”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

๒. ภาษาอังกฤษ

Bapat, P.V. *2500 Years of Buddhism*. New Delhi: The Publications Division, Ministry of Information and Broadcasting, Government of India, 1956.

Conze, Edward. *Buddhism: Its Essence and Development*. Oxford: Oxford University Press, 1950.

Kerlinger, Fed N. *Foundations of Behavioral Research*. New York: Holt, Rine, 1973.

๑๓. ประวัติผู้วิจัย

เป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า ผู้วิจัยมีภูมิหลังด้านการศึกษา มีประสบการณ์ มีผลงานทางวิชาการ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ที่สอดคล้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษาหรือไม่อย่างไร

รูปแบบการเขียนประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย (๑๘ พ้อยท์)

ชื่อ :

ว/ ด/ ป เกิด :

สถานที่เกิด :

การศึกษา :

ประสบการณ์การทำงาน :

ผลงานทางวิชาการ :

อุปสมบท :

สังกัด :

หน้าที่ :

.....
 ปีที่เข้าศึกษา :
 ปีที่สำเร็จการศึกษา :
 ที่อยู่ปัจจุบัน :

นอกจากนี้ ในโครงร่างยังต้องมีเชิงอรรถ (Footnote) คือ การทำรายการเอกสารอ้างอิงหรือคำอธิบายเพิ่มเติมที่อยู่ด้านล่างของข้อความในหน้ากระดาษแต่ละหน้า ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากของงานวิจัย เพราะเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ข้อเสนอของเรามีความน่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้ (ดูรายละเอียดการทำเชิงอรรถ ในบทที่ ๔)

บทที่ ๒

การเขียนวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ เป็นผลงานทางการศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อหาความรู้และความจริง ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ โดยอาศัยข้อมูลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ มีคุณค่าที่อาจจะนำไปอ้างอิงอันจะเป็นประโยชน์ทางการศึกษาค้นคว้าวิจัยสืบไป ทั้งนี้เนื้อหาวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ การนำเสนอผลงานมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน นิสิตจึงควรจะเสนอผลงานที่ง่ายต่อการเข้าใจและสะดวกต่อการค้นคว้าแก่ผู้อื่น

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้กำหนด รูปแบบการเขียนและการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ของนิสิต ให้เป็นแบบที่ควรยึดถือเป็นแนวทางเดียวกันดังนี้

ส่วนประกอบของวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์อาจแบ่งส่วนสำคัญออกเป็น ๓ ส่วน คือ

- ส่วนที่ ๑ ส่วนนำ
- ส่วนที่ ๒ ส่วนเนื้อเรื่อง
- ส่วนที่ ๓ ส่วนท้าย

ส่วนที่ ๑: ส่วนนำ

ส่วนนำของวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ ประกอบด้วยปกนอก ปกใน หน้าอนุมัติ กิตติกรรมประกาศ สารบัญ ไปจนถึงคำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ หรือส่วนที่อยู่ก่อนหน้าบทที่ ๑ ทั้งหมด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๑ ปกนอก ให้จัดทำปกนอกวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ เป็นปกแข็งสีดำและพิมพ์ด้วยตัวหนังสือสีทอง พิมพ์ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย ปีพุทธศักราช (ปีการศึกษาที่จบ)

๑.๒ ปกใน หมายถึง หน้าถัดจากปกนอก กำหนดให้มีปกใน ๒ ปก คือ ปกในที่ ๑ และปกในที่ ๒

วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ ปริญญาเอก	ปกนอก ชื่อวิทยานิพนธ์	ปกในที่ ๑	ปกในที่ ๒
ภาษาไทย	ภาษาไทย-อังกฤษ	ให้ทำเป็นภาษาไทย	ให้ทำเป็นภาษาอังกฤษ
ภาษาบาลี	ภาษาบาลี-ไทย	ให้ทำเป็นภาษาบาลี	ให้ทำเป็นภาษาไทย
ภาษาอังกฤษ	ภาษาอังกฤษ-ไทย	ให้ทำเป็นภาษาอังกฤษ	ให้ทำเป็นภาษาไทย

บนหน้าปกของวิทยานิพนธ์ ให้เขียน ชื่อ ฉายา และนามสกุลของผู้วิจัย ตามภาษาที่ใช้บนหน้าปกนั้นๆ ให้ใช้คำนำหน้าชื่อ เช่น พระ, พระมหา, พระครู, นาย, นาง, นางสาว ในกรณีที่มี สมณศักดิ์ให้เขียนสมณศักดิ์นั้น พร้อมใส่ชื่อและฉายาไว้ในวงเล็บท้ายสมณศักดิ์ และไม่ต้องเขียนนามใดๆ เช่น พระศรีคัมภีร์ญาณ (พระมหาสมจินต์ สมมาปญโญ), นาย / นางสาว นามสกุล (ปกในที่ ๑ และปกในที่ ๒ ของสารนิพนธ์ให้ทำเช่นเดียวกันนี้)

๑.๓ หน้าอนุมัติ หมายถึง หน้าที่คุณบดึบัณฑิตวิทยาลัยและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ลงนามอนุมัติให้จบการศึกษา โดยให้การลงนามของกรรมการตรวจสอบจากภายนอกเป็นชื่อสุดท้ายของคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ยกเว้น พระภิกษุให้ลงนามก่อนคฤหัสถ์ และต้องมีชื่อผู้วิจัยพร้อมลายเซ็นกำกับเสมอ ภาษาที่ใช้ หากเขียนเป็นวิทยานิพนธ์เป็นภาษาไทย ให้เขียนหน้าอนุมัติเป็นภาษาไทย วิทยานิพนธ์เขียนเป็นภาษาอังกฤษให้เขียนหน้าอนุมัติเป็นภาษาอังกฤษ และวิทยานิพนธ์เขียนเป็นภาษาบาลี ก็ให้เขียนหน้าอนุมัติเป็นภาษาบาลี

๑.๔ บทคัดย่อ มีหลักการเขียน ดังนี้ ถ้าวิทยานิพนธ์เป็นภาษาไทย ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ถ้าวิทยานิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษและ

ภาษาไทย และถ้าวิทยานิพนธ์ภาษาบาลี ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาบาลีและภาษาไทย ซึ่งบทคัดย่อแต่ละภาษาให้มีความยาวไม่เกิน ๒ หน้ากระดาษ

๑.๕ กิตติกรรมประกาศ หมายถึง ข้อความที่แสดงความขอบคุณผู้ให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการค้นคว้าข้อมูลในการเขียนวิทยานิพนธ์ การเขียนกิตติกรรมประกาศให้ใช้ภาษาเดียวกันกับภาษาที่ใช้เขียนวิทยานิพนธ์

๑.๖ สารบัญ เป็นรายการที่แสดงถึงโครงสร้างหรือส่วนประกอบสำคัญทั้งหมดของวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ เรียงตามลำดับเลขหน้า ให้เขียนด้วยภาษาที่ใช้เขียนวิทยานิพนธ์

๑.๗ สารบัญตาราง (ถ้ามี) เป็นส่วนที่แจ้งตำแหน่งหน้าของตารางทั้งหมดที่มีอยู่ในวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ ทั้งนี้รวมทั้งตารางในภาคผนวกด้วย (ให้เรียงสารบัญตารางนี้ไว้หลังสารบัญทั่วไป)

๑.๘ สารบัญภาพหรือสารบัญแผนภูมิ (ถ้ามี) เป็นส่วนที่แจ้งตำแหน่ง หน้าของภาพ (รูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ กราฟ ฯลฯ) ทั้งหมดที่มีอยู่ในวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ (ให้เรียงสารบัญตารางนี้ไว้หลังสารบัญตาราง)

๑.๙ คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ เป็นส่วนที่อธิบายถึงสัญลักษณ์และคำย่อต่างๆ ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ ตัวอย่างของคำย่อมีดังต่อไปนี้

๑.๙.๑ คำอธิบายคำย่อในภาษาไทย

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก ผู้วิจัยต้องใช้ฉบับมหาจุฬาฯ อ้างอิงเท่านั้น โดยบอกรายละเอียดไว้ในคำชี้แจงการใช้อักษรย่อในวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ เช่น อักษรย่อในวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลีและพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คัมภีร์อรรถกถาภาษาไทย ใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระไตรปิฎกที่ใช้อ้างอิง ให้ใช้อักษรย่อบอกชื่อคัมภีร์เป็นระบบเดียวกันหมด ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด การอ้างอิงให้ระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ ให้ใช้อักษรย่อตัวพื้นปกติ เช่น ที.สี.(บาลี) ๙/๒๗๖/๙๗, ที.สี.(ไทย) ๙/๒๗๖/๙๘. หมายถึง ทีฆนิกาย สีลขณธรรคคปาติ ภาษาบาลี เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐ และ ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ภาษาไทย เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๘ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

การอธิบายบอกอักษรย่อในวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ ให้ระบุเฉพาะที่อ้างอิงในวิทยานิพนธ์เท่านั้น ไม่ต้องบอกอักษรย่อคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกาทั้งหมด

พระวินัยปิฎก

เล่ม คำย่อ

ชื่อคัมภีร์

๑-๒ วิ.มหา. (บาลี) = วินยปิฎก

มหาวิภังคปาติ

(ภาษาบาลี)

	วิ.มหา. (ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
๓	วิ.ภิกขุณี.(บาลี)	= วินัยปิฎก	ภิกขุณีวิภังคปาติ	(ภาษาบาลี)
	วิ.ภิกขุณี.(ไทย)	= วินัยปิฎก	ภิกขุณีวิภังค์	(ภาษาไทย)
๔-๕	วิ.ม. (บาลี)	= วินัยปิฎก	มหาวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	วิ.ม. (ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
๖-๗	วิ.จ. (บาลี)	= วินัยปิฎก	จุฬาคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	วิ.จ. (ไทย)	= วินัยปิฎก	จุฬวรรค	(ภาษาไทย)
๘	วิ.ป. (บาลี)	= วินัยปิฎก	ปริวารคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	วิ.ป. (ไทย)	= วินัยปิฎก	ปริวารวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

เล่ม	คำย่อ		ชื่อคัมภีร์		
๙	ที.สี. (บาลี)	= สุตตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขณธวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	ที.สี. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลชั้นธวรรค	(ภาษาไทย)
๑๐	ที.ม. (บาลี)	= สุตตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	ที.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
๑๑	ที.ปา. (บาลี)	= สุตตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎีกวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	ที.ปา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎีกวรรค	(ภาษาไทย)
๑๒	ม.ม. (บาลี)	= สุตตตันตปิฎก	มชฉิมนิกาย	มุลปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
	ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มชฉิมนิกาย	มุลปณณาสก	(ภาษาไทย)
๑๓	ม.ม. (บาลี)	= สุตตตันตปิฎก	มชฉิมนิกาย	มชฉิมปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
	ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มชฉิมนิกาย	มชฉิมปณณาสก	(ภาษาไทย)
๑๔	ม.อุ. (บาลี)	= สุตตตันตปิฎก	มชฉิมนิกาย	อุปริปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
	ม.อุ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มชฉิมนิกาย	อุปริปณณาสก	(ภาษาไทย)
๑๕	ส.ส. (บาลี)	= สุตตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	ส.ส. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
๑๖	ส.นิ. (บาลี)	= สุตตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	นิทานวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	ส.นิ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	นิทานวรรค	(ภาษาไทย)
๑๗	ส.ข. (บาลี)	= สุตตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	ขณธวารวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	ส.ข. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	ขณธวารวรรค	(ภาษาไทย)
๑๘	ส.สหา. (บาลี)	= สุตตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สหายนวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	ส.สหา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สหายนวรรค	(ภาษาไทย)
๑๙	ส.ม. (บาลี)	= สุตตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวารวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	ส.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวารวรรค	(ภาษาไทย)
๒๐	อง.เอกก.(บาลี)	= สุตตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	เอกกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
	อง.เอกก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)

	ขุ.ชา.จตตารีส.(บาลี)= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	จตตารีสนิปาต	ชาตกปาติ (ภาษาบาลี)
	ขุ.ชา.จตตารีส.(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จัตตารีสนิบาตชาตก	(ภาษาไทย)
๒๘	ขุ.ชา.ปถญาส.(บาลี)= สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	ปถญาสนิปาต	ชาตกปาติ(ภาษาบาลี)
	ขุ.ชา.ปถญาส.(ไทย)= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปัญญาสนิบาตชาตก	(ภาษาไทย)
	ขุ.ชา.สญฺธิ.(บาลี) = สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	สญฺธินิปาต	ชาตกปาติ (ภาษาบาลี)
	ขุ.ชา.สญฺธิ.(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สังฺฆนิบาตชาตก	(ภาษาไทย)
	ขุ.ชา.สตตติ.(บาลี) = สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	สตตตินิปาต	ชาตกปาติ (ภาษาบาลี)
	ขุ.ชา.สตตติ.(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สัตตตินิบาตชาตก	(ภาษาไทย)
	ขุ.ชา.อสีตี.(บาลี) = สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	อสีตินิปาต	ชาตกปาติ (ภาษาบาลี)
	ขุ.ชา.อสีตี.(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อสีตินิบาตชาตก	(ภาษาไทย)
	ขุ.ชา.ม.(บาลี) = สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิปาต	ชาตกปาติ (ภาษาบาลี)
	ขุ.ชา.ม.(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิบาตชาตก	(ภาษาไทย)
๒๙	ขุ.ม.(บาลี) = สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิทเทศปาติ	(ภาษาบาลี)
	ขุ.ม.(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิทเทศ	(ภาษาไทย)
๓๐	ขุ.จ. (บาลี) = สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	จุนฺหิทเทศปาติ	(ภาษาบาลี)
	ขุ.จ.(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จุนฺหิทเทศ	(ภาษาไทย)
๓๑	ขุ.ป.(บาลี) = สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฏิสมภิทามคคปาติ	(ภาษาบาลี)
	ขุ.ป.(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฏีสัมภิทามรรค	(ภาษาไทย)
๓๒	ขุ.อป.(บาลี) = สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	อปทานปาติ	(ภาษาบาลี)
	ขุ.อป.(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อปทาน	(ภาษาไทย)
๓๓	ขุ.อป.(บาลี) = สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	อปทานปาติ	(ภาษาบาลี)
	ขุ.อป.(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อปทาน	(ภาษาไทย)
	ขุ.พุทฺธ.(บาลี) = สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	พุทฺธวสฺสปาติ	(ภาษาบาลี)
	ขุ.พุทฺธ.(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	พุทฺธวงศ์	(ภาษาไทย)
	ขุ.จริยา.(บาลี) = สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	จริยาปิฎกปาติ	(ภาษาบาลี)
	ขุ.จริยา.(ไทย) = สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จริยาปิฎก	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

เล่ม	คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	
๓๓	อภิ.สง.(บาลี) = อภิธมฺมปิฎก	ธมฺมสงคณฺีปาติ	(ภาษาบาลี)
	อภิ.สง.(ไทย) = อภิธรรมปิฎก	ธรรมสังคณี	(ภาษาไทย)
๓๔	อภิ.วิ.(บาลี) = อภิธมฺมปิฎก	วิภงคปาติ	(ภาษาบาลี)
	อภิ.วิ.(ไทย) = อภิธรรมปิฎก	วิภังค์	(ภาษาไทย)
๓๕	อภิ.ธา.(บาลี) = อภิธมฺมปิฎก	ธาตฺกถาปาติ	(ภาษาบาลี)
	อภิ.ธา.(ไทย) = อภิธรรมปิฎก	ธาตุกถา	(ภาษาไทย)

๓๖	อภ.ป. (บาลี)	=	อภิธมมปิฎก	ปุคคลปญญตติปาติ	(ภาษาบาลี)
	อภ.ป. (ไทย)	=	อภิธรรมปิฎก	ปุคคลบัญญัติ	(ภาษาไทย)
๓๗	อภ.ก. (บาลี)	=	อภิธมมปิฎก	กถาวตฎปาติ	(ภาษาบาลี)
	อภ.ก. (ไทย)	=	อภิธรรมปิฎก	กถาวัตถุ	(ภาษาไทย)
๓๘-๓๙	อภ.ย. (บาลี)	=	อภิธมมปิฎก	ยมกปาติ	(ภาษาบาลี)
	อภ.ย. (ไทย)	=	อภิธรรมปิฎก	ยมก	(ภาษาไทย)
๔๐-๔๕	อภ.ป. (บาลี)	=	อภิธมมปิฎก	ปฏฐานปาติ	(ภาษาบาลี)
	อภ.ป. (ไทย)	=	อภิธรรมปิฎก	ปฏฐาน	(ภาษาไทย)

ปกรณ์วิเสส

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	
เนตติ. (บาลี)	=	เนตติปกรณ์ (ภาษาบาลี)
เนตติ. (ไทย)	=	เนตติปกรณ์ (ภาษาไทย)
เปฏโโก. (บาลี)	=	เปฏโโกปเทศ (ภาษาบาลี)
มิลินท. (บาลี)	=	มิลินทปญหปกรณ์ (ภาษาบาลี)
มิลินท. (ไทย)	=	มิลินทปัญหปกรณ์ (ภาษาไทย)
วิสุทธ. (บาลี)	=	วิสุทธิมคคปกรณ์ (ภาษาบาลี)
วิสุทธ. (ไทย)	=	วิสุทธิมรรคปกรณ์ (ภาษาไทย)

ข. คำย่อชื่อคัมภีร์อรรถกถา ผู้วิจัยต้อง ใช้คัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาฯ เท่านั้น ส่วนอรรถกถาภาษาไทย ใช้ได้ทั้งฉบับมหาจุฬาฯ และฉบับมหามกุฏฯ โดยบอกรายละเอียดไว้ในคำชี้แจงการใช้สัญลักษณ์และอักษรย่อในวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

ระบบอ้างอิงอรรถกถาให้ใช้อักษรย่อเหมือนกันทั้งหมด ตามที่ทางบัณฑิตวิทยาลัยกำหนด และระบบอ้างอิงให้ระบุชื่อคัมภีร์ ลำดับเล่ม (ถ้ามี) / หน้า เช่น ที.สี.อ. (บาลี) ๑/๒๗๖/๒๔๐ หมายถึง ทีมนิกาย สุมงคลวิลาสินี สีสกขนธวคคอรุทธกถา ภาษาบาลี เล่ม ๑ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๒๔๐ ฉบับมหาจุฬาอรรถกถา

การอ้างอิงอรรถกถาภาษาไทย ผู้วิจัยอาจกำหนดอักษรย่อได้ตามสะดวก โดยอนุวัตตามตัวเลขประจำเล่มอรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย ดังนี้ ขุ.ธ.อ. (ไทย) ๑/๒/๒/๘๘ หมายถึง พระสูตรและอรรถกถาแปล ขุททกนิกาย ธรรมบท เล่ม ๑ ภาค ๒ ตอน ๒ หน้า ๘๘ ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย ๒๕๒๕

อรรถกถาพระวินัยปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	
วิ.มหา.อ. (บาลี) =	วินัยปิฎก สมณฑปาสาทิกา	มหาวิภังคอรุทธกถาปาติ (ภาษาบาลี)
วิ.มหา.อ. (ไทย) =	วินัยปิฎก สมณฑปาสาทิกา	มหาวิภังคอรุทธกถา (ภาษาไทย)
วิ.ภิกขุณี.อ. (บาลี) =	วินัยปิฎก สมณฑปาสาทิกา	ภิกขุณีวิภังคอรุทธกถาปาติ (ภาษาบาลี)

วิ.ภิกขุณี.อ. (ไทย)=	วินัยปิฎก สมันตปาสาทิกา	ภิกขุณีวิภังคอรรรถถา	(ภาษาไทย)
วิ.ม.อ. (บาลี) =	วินัยปิฎก สมันตปาสาทิกา	มหาวคคอกุฎกถาปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.ม.อ. (ไทย) =	วินัยปิฎก สมันตปาสาทิกา	มหาวรรคอรรรถถา	(ภาษาไทย)
วิ.จ.อ. (บาลี) =	วินัยปิฎก สมันตปาสาทิกา	จุฬหคคอกุฎกถาปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.จ.อ. (ไทย) =	วินัยปิฎก สมันตปาสาทิกา	จุฬวรรคอรรรถถา	(ภาษาไทย)
วิ.ป.อ. (บาลี) =	วินัยปิฎก สมันตปาสาทิกา	ปริวารวคคอกุฎกถาปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.ป.อ. (ไทย) =	วินัยปิฎก สมันตปาสาทิกา	ปริวารวรรคอรรรถถา	(ภาษาไทย)
กงขา.อ. (บาลี) =	กงขาวิตรณีกุฎกถาปาติ		(ภาษาบาลี)
วิ.สงคห. (บาลี) =	วินัยสงคหอกุฎกถาปาติ		(ภาษาบาลี)
วิ.นิจฉย. (บาลี) =	วินยวินิจฉยปาติ		(ภาษาบาลี)
อุตตรว. (บาลี) =	อุตตรวินิจฉยปาติ		(ภาษาบาลี)
ขุททสิกขา. (บาลี)=	ขุททสิกขาปาติ		(ภาษาบาลี)
มูลสิกขา. (บาลี) =	มูลสิกขาปาติ		(ภาษาบาลี)

อรรรถถาพระสุตตันตปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์		
ที.สี.อ. (บาลี) =	ทีฆนิกาย	สมุจจลวิลาสินี	สีลขณธวคคอกุฎกถาปาติ(ภาษาบาลี)
ที.สี.อ. (ไทย) =	ทีฆนิกาย	สมุจจลวิลาสินี	สีลขันธวรรคอรรรถถา (ภาษาไทย)
ที.ม.อ. (บาลี) =	ทีฆนิกาย	สมุจจลวิลาสินี	มหาวคคอกุฎกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ที.ม.อ. (ไทย) =	ทีฆนิกาย	สมุจจลวิลาสินี	มหาวรรคอรรรถถา (ภาษาไทย)
ที.ปา.อ. (บาลี) =	ทีฆนิกาย	สมุจจลวิลาสินี	ปาฎีกวคคอกุฎกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ที.ปา.อ. (ไทย) =	ทีฆนิกาย	สมุจจลวิลาสินี	ปาฎีกวรรคอรรรถถา (ภาษาไทย)
ม.ม.อ. (บาลี) =	มชฉินนิกาย	ปปลงสุทนี	มูลปณณาสกอกุฎกถาปาติ(ภาษาบาลี)
ม.ม.อ. (ไทย) =	มชฉินนิกาย	ปปลงสุทนี	มูลปณณาสกอรรรถถา (ภาษาไทย)
ม.ม.อ. (บาลี) =	มชฉินนิกาย	ปปลงสุทนี	มชฉิมปณณาสกอกุฎกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ม.ม.อ. (ไทย) =	มชฉินนิกาย	ปปลงสุทนี	มชฉิมปณณาสกอรรรถถา (ภาษาไทย)
ม.อุ.อ. (บาลี) =	มชฉินนิกาย	ปปลงสุทนี	อุปริปณณาสกอกุฎกถาปาติ (ภาษาบาลี)
ม.อุ.อ. (ไทย) =	มชฉินนิกาย	ปปลงสุทนี	อุปริปณณาสกอรรรถถา (ภาษาไทย)
สั.ส.อ. (บาลี) =	สัญยุตตนิกาย	สารตถปปกาสินี	สคาถวคคอกุฎกถาปาติ (ภาษาบาลี)
สั.ส.อ. (ไทย) =	สัญยุตตนิกาย	สารัตถปกาสินี	สคาถวรรคอรรรถถา (ภาษาไทย)
สั.นิ.อ. (บาลี) =	สัญยุตตนิกาย	สารตถปปกาสินี	นิทานวคคอกุฎกถาปาติ (ภาษาบาลี)
สั.นิ.อ. (ไทย) =	สัญยุตตนิกาย	สารัตถปกาสินี	นิทานวรรคอรรรถถา (ภาษาไทย)
สั.ข.อ. (บาลี) =	สัญยุตตนิกาย	สารตถปปกาสินี	ขณธวารวคคอกุฎกถาปาติ(ภาษาบาลี)
สั.ข.อ. (ไทย) =	สัญยุตตนิกาย	สารัตถปกาสินี	ขันธวารวรรคอรรรถถา (ภาษาไทย)
สั.สพ.อ. (บาลี) =	สัญยุตตนิกาย	สารตถปปกาสินี	สพายตนวคคอกุฎกถาปาติ(ภาษาบาลี)

ขุ.ชา.วีสตี.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	วีสตีนิบาตชาตคกอรรถถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.ตีสตี.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย	ตีสตีนิบาตชาตคกอรรถถาปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.ตีสตี.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	ติงสตีนิบาตชาตคกอรรถถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.จตตารี.ส.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย	จตตารีสนิบาตชาตคกอรรถถาปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.จตตารี.ส.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	จัตตารีสนิบาตชาตคกอรรถถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.ปณญา.ส.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย	ปณญาสนิบาตชาตคกอรรถถาปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.ปณญา.ส.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	ปัญญาสนิบาตชาตคกอรรถถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.สฎจ.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย	สฎจันนิบาตชาตคกอรรถถาปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.สฎจ.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	สฎจันนิบาตชาตคกอรรถถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.สตตตี.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย	สตตตีนิบาตชาตคกอรรถถาปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.สตตตี.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	สัตตตีนิบาตชาตคกอรรถถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.อสีตี.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย	อสีตีนิบาตชาตคกอรรถถาปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.อสีตี.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	อสีตีนิบาตชาตคกอรรถถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.ม.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย	มหานิบาตชาตคกอรรถถาปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.ม.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	มหานิบาตชาตคกอรรถถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ม.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย	สทธมมปชฺชโชติกา มหานิเทศอรรถถาปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ม.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	สัทธมมปชฺชโชติกา มหานิเทศอรรถถา	(ภาษาไทย)
ขุ.จ.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย	สทธมมปชฺชโชติกา จุฬนิเทศอรรถถาปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.จ.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	สัทธมมปชฺชโชติกา จุฬนิเทศอรรถถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ป.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย	สทธมมปกาสินี ปฎิสัมภิทามคคอรรถถาปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ป.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	สัทธมมปกาสินี ปฎิสัมภิทามคคอรรถถา	(ภาษาไทย)
ขุ.อป.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย	วิสุทธชนวิลาสินี อปทานอรรถถา	(ภาษาบาลี)
ขุ.อป.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	วิสุทธชนวิลาสินี อปทานอรรถถา	(ภาษาไทย)
ขุ.พุทธ.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย	มจรุตถวิลาสินี พุทธวิสอรรถถาปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.พุทธ.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	มจรุตถวิลาสินี พุทธวังสอรรถถา	(ภาษาไทย)
ขุ.จரிய.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย	ปรมตลทีปนี จரியปิฎกอรรถถาปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.จரிய.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	ปรมตลทีปนี จரியปิฎกอรรถถา	(ภาษาไทย)

อรรถถาพระอภิธรรมปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์			
อภิ.สง.อ. (บาลี) =	อภิธมมปิฎก	ธมมสังคณี	อฎฐสาสินีอรรถถาปาติ	(ภาษาบาลี)
อภิ.สง.อ. (ไทย) =	อภิธรรมปิฎก	ธัมมสังคณี	อฎฐสาสินีอรรถถา	(ภาษาไทย)
อภิ.วิ.อ. (บาลี) =	อภิธมมปิฎก	วิงค	สมโฆวิโนทนีอรรถถาปาติ	(ภาษาบาลี)
อภิ.วิ.อ. (ไทย) =	อภิธรรมปิฎก	วิงค์	สมโฆวิโนทนีอรรถถา	(ภาษาไทย)
อภิ.ปณจ.อ. (บาลี) =	อภิธมมปิฎก	ปณจปรณน	อฎฐสาสินี	(ภาษาบาลี)

อภิ.ปญจ.อ. (ไทย)= อภิธรรมปิฎก ปัญจปกรณ์อรรถกถา (ภาษาไทย)

อรรถกถาปกรณ์วิเสส

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	
เนตติ.อ. (บาลี) =	ขุททกนิกาย	เนตติอภฺรฺกถาปาลี (ภาษาบาลี)
เนตติ.อ. (ไทย) =	ขุททกนิกาย	เนตติอรรถกถา (ภาษาไทย)
สงคห. (บาลี) =	อภิธมฺมตฺถสงคหปาลี	(ภาษาบาลี)
สงคห. (ไทย) =	อภิธัมมตถสังคหะ	(ภาษาไทย)
อภิ.วตาร. (บาลี) =	อภิธมฺมวตารปาลี	(ภาษาบาลี)
อภิ.วตาร. (ไทย) =	อภิธัมมวตาร	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระวินัยปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย

เล่มที่	เล่ม	ภาค	ตอน	คำย่อ	ชื่ออรรถกถา
๑	๑	๑	-	วิ.มหา.อ.(ไทย)	สมันตปาสาทิกา มหาวิภังค์อรรถกถา
๒	๑	๒	-	วิ.มหา.อ.(ไทย)	สมันตปาสาทิกา มหาวิภังค์อรรถกถา
๓	๑	๓	-	วิ.มหา.อ.(ไทย)	สมันตปาสาทิกา มหาวิภังค์อรรถกถา
๔	๒	-	-	วิ.มหา.อ.(ไทย)	สมันตปาสาทิกา มหาวิภังค์อรรถกถา
๕	๓	-	-	วิ.ภิกขุณี.อ.(ไทย)	สมันตปาสาทิกา ภิกขุณีวิภังค์อรรถกถา
๖	๔	๑	-	วิ.ม.อ.(ไทย)	สมันตปาสาทิกา มหาวรรคอรรถกถา
๗	๕	๒	-	วิ.ม.อ.(ไทย)	สมันตปาสาทิกา มหาวรรคอรรถกถา
๘	๖	-	-	วิ.จ.อ.(ไทย)	สมันตปาสาทิกา จุฬวรรคอรรถกถา
๙	๗	-	-	วิ.จ.อ.(ไทย)	สมันตปาสาทิกา จุฬวรรคอรรถกถา
๑๐	๘	-	-	วิ.ป.อ.(ไทย)	สมันตปาสาทิกา ปริวารอรรถกถา

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย

เล่มที่	เล่ม	ภาค	ตอน	คำย่อ	ชื่ออรรถกถา
๑๑	๑	๑	-	ที.สี.อ.(ไทย)	สุมังคลวิลาสินี สีลขันธวรรคอรรถกถา
๑๒	๑	๒	-	ที.สี.อ.(ไทย)	สุมังคลวิลาสินี สีลขันธวรรคอรรถกถา
๑๓	๒	๑	-	ที.ม.อ.(ไทย)	สุมังคลวิลาสินี มหาวรรคอรรถกถา
๑๔	๒	๒	-	ที.ม.อ.(ไทย)	สุมังคลวิลาสินี มหาวรรคอรรถกถา
๑๕	๓	๑	-	ที.ปา.อ.(ไทย)	สุมังคลวิลาสินี ปาฎีกาวรรคอรรถกถา
๑๖	๓	๒	-	ที.ปา.อ.(ไทย)	สุมังคลวิลาสินี ปาฎีกาวรรคอรรถกถา
๑๗	๑	๑	-	ม.ม.อ.(ไทย)	ปัญจสุทนี มูลปณณาสกอรรถกถา
๑๘	๑	๒	-	ม.ม.อ.(ไทย)	ปัญจสุทนี มูลปณณาสกอรรถกถา
๑๙	๑	๓	-	ม.ม.อ.(ไทย)	ปัญจสุทนี มูลปณณาสกอรรถกถา
๒๐	๒	๑	-	ม.ม.อ.(ไทย)	มัชฌิมปณณาสกอรรถกถา

๒๑	๒	๒	-	ม.ม.อ.(ไทย)	ปัญญสุทธี	มัชฌิมปัญญาสกอรรถกถา
๒๒	๓	๑	-	ม.อุ.อ.(ไทย)	ปัญญสุทธี	อุปัฏฐกอรรถกถา
๒๓	๓	๒	-	ม.อุ.อ.(ไทย)	ปัญญสุทธี	อุปัฏฐกอรรถกถา
๒๔	๑	๑	-	สํ.ส.อ.(ไทย)	สารัตถปกาสินี	สคาถวรรคอรรถกถา
๒๕	๑	๒	-	สํ.ส.อ.(ไทย)	สารัตถปกาสินี	สคาถวรรคอรรถกถา
๒๖	๒	-	-	สํ.นิ.อ.(ไทย)	สารัตถปกาสินี	นิทานวรรคอรรถกถา
๒๗	๓	๑	-	สํ.ข.อ.(ไทย)	สารัตถปกาสินี	ชั้นธวารวรรคอรรถกถา
๒๘	๔	๑	-	สํ.สพ.อ.(ไทย)	สารัตถปกาสินี	สพายนวรรคอรรถกถา
๒๙	๔	๒	-	สํ.สพ.อ.(ไทย)	สารัตถปกาสินี	สพายนวรรคอรรถกถา
๓๐	๕	๑	-	สํ.ม.อ.(ไทย)	สารัตถปกาสินี	มหาวารวรรคอรรถกถา
๓๑	๕	๒	-	สํ.ม.อ.(ไทย)	สารัตถปกาสินี	มหาวารวรรคอรรถกถา
๓๒	๑	๑	-	อง.เอกก.อ.(ไทย)	มนโรธปุรณี	เอกกนิบาตอรรถกถา
๓๓	๑	๒	-	อง.เอกก.อ.(ไทย)	มนโรธปุรณี	เอกกนิบาตอรรถกถา
				อง.ทุก.อ.(ไทย)	มนโรธปุรณี	ทุกนิบาตอรรถกถา
๓๔	๑	๓	-	อง.ติก.อ.(ไทย)	มนโรธปุรณี	ติกนิบาตอรรถกถา
๓๕	๒	-	-	อง.จตุกก.อ.(ไทย)	มนโรธปุรณี	จตุกกนิบาตอรรถกถา
๓๖	๓	-	-	อง.ปญจก.อ.(ไทย)	มนโรธปุรณี	ปญจกนิบาตอรรถกถา
				อง.ฉก.อ.(ไทย)	มนโรธปุรณี	ฉกนิบาตอรรถกถา
๓๗	๔	-	-	อง.สตตก.อ.(ไทย)	มนโรธปุรณี	สตตกนิบาตอรรถกถา
				อง.อฎฐก.อ.(ไทย)	มนโรธปุรณี	อฎฐกนิบาตอรรถกถา
				อง.นวก.อ.(ไทย)	มนโรธปุรณี	นวกนิบาตอรรถกถา
๓๘	๕	-	-	อง.ทสก.อ.(ไทย)	มนโรธปุรณี	ทสกนิบาตอรรถกถา
				อง.เอกาทสก.อ.(ไทย)	มนโรธปุรณี	เอกาทสกนิบาตอรรถกถา
๓๙	๑	-	-	ขุ.ขุ.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	ขุททกปาฐอรรถกถา
๔๐	๑	๒	๑	ขุ.ขุ.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	คาถาธรรมบท
๔๑	๑	๒	๒	ขุ.ขุ.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	คาถาธรรมบท
๔๒	๑	๒	๓	ขุ.ขุ.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	คาถาธรรมบท
๔๓	๑	๒	๔	ขุ.ขุ.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	คาถาธรรมบท
๔๔	๑	๓	-	ขุ.อุ.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	อุทานอรรถกถา
๔๕	๑	๔	-	ขุ.อิติ.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	อิติวุตตกอรรถกถา
๔๖	๑	๕	-	ขุ.สุ.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	สุตตนิบาตอรรถกถา
๔๗	๑	๖	-	ขุ.สุ.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	สุตตนิบาตอรรถกถา
๔๘	๒	๑	-	ขุ.วิ.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	วิมานวัตถุอรรถกถา
๔๙	๒	๒	-	ขุ.เปต.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	เปตวัตถุอรรถกถา
๕๐	๒	๓	๑	ขุ.เถร.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	เถรคาถาอรรถกถา
๕๑	๒	๓	๒	ขุ.เถร.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	เถรคาถาอรรถกถา

๕๒	๒	๓	๓	ช.เถร.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	เถรคาถาอรรถกถา
๕๓	๒	๓	๔	ช.เถร.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	เถรคาถาอรรถกถา
๕๔	๒	๔	-	ช.เถรี.อ.(ไทย)	ปรมัตถโชติกา	เถรีคาถาอรรถกถา
๕๕	๓	๑	-	ช.ชา.อ.(ไทย)		นิบาตชาดกอรรถกถา
๕๖	๓	๒	-	ช.ชา.เอกก.อ.(ไทย)		เอกกนิบาตชาดกอรรถกถา
๕๗	๓	๓	-	ช.ชา.ทุก.อ.(ไทย)		ทุกนิบาตชาดกอรรถกถา
๕๘	๓	๔	-	ช.ชา.ติก.อ.(ไทย)		ติกนิบาตชาดกอรรถกถา
				ช.ชา.จตุกก.อ.(ไทย)		จตุกกนิบาตชาดกอรรถกถา
				ช.ชา.ปัญจก.อ.(ไทย)		ปัญจกนิบาตชาดกอรรถกถา
๕๙	๓	๕	-	ช.ชา.ฉก.อ.(ไทย)		ฉกนิบาตชาดกอรรถกถา
				ช.ชา.สตุตท.อ.(ไทย)		สตุตทนิบาตชาดกอรรถกถา
				ช.ชา.อฎฐก.อ.(ไทย)		อฎฐกนิบาตชาดกอรรถกถา
				ช.ชา.นวก.อ.(ไทย)		นวกนิบาตชาดกอรรถกถา
				ช.ชา.ทสก.อ.(ไทย)		ทสกนิบาตชาดกอรรถกถา
๖๐	๓	๖	-	ช.ชา.เอกาทสก.อ.(ไทย)		เอกาทสกนิบาตชาดกอรรถกถา
				ช.ชา.ทวาทสก.อ.(ไทย)		ทวาทสกนิบาตชาดกอรรถกถา
				ช.ชา.เตรสก.อ.(ไทย)		เตรสกนิบาตชาดกอรรถกถา
				ช.ชา.ปกิณณก.อ.(ไทย)		ปกิณณกนิบาตชาดกอรรถกถา
๖๑	๓	๗	-	ช.ชา.วีสติ.อ.(ไทย)		วีสตินิบาตชาดกอรรถกถา
				ช.ชา.ตีสติ.อ.(ไทย)		ตีสตินิบาตชาดกอรรถกถา
				ช.ชา.จัตตาฬีส.อ.(ไทย)		จัตตาฬีสนิบาตชาดกอรรถกถา
๖๒	๔	๑	-	ช.ชา.ปญญาส.อ.(ไทย)		ปญญาสนิบาตชาดกอรรถกถา
				ช.ชา.สกุจฉิ.อ.(ไทย)		สกุจฉินิบาตชาดกอรรถกถา
				ช.ชา.สตุตติ.อ.(ไทย)		สตุตตินิบาตชาดกอรรถกถา
				ช.ชา.อสีติ.อ.(ไทย)		อสีตินิบาตชาดกอรรถกถา
๖๓	๔	๒	-	ช.ชา.ม.อ.(ไทย)		มหานิบาตชาดกอรรถกถา
๖๔	๔	๓	-	ช.ชา.ม.อ.(ไทย)		มหานิบาตชาดกอรรถกถา
๖๕	๕	๑	-	ช.ม.อ.(ไทย)	สัทธัมมปัชโชติกา	มหานิทเทศอรรถกถา
๖๖	๕	๒	-	ช.ม.อ.(ไทย)	สัทธัมมปัชโชติกา	มหานิทเทศอรรถกถา
๖๗	๖	-	-	ช.จ.อ.(ไทย)	สัทธัมมปัชโชติกา	จุพนิทเทศอรรถกถา
๖๘	๗	๑	-	ช.ป.อ.(ไทย)	สัทธัมมปัชโชติกา	ปฏิสัมภิทามรรคอรรถกถา
๖๙	๗	๒	-	ช.ป.อ.(ไทย)	สัทธัมมปัชโชติกา	ปฏิสัมภิทามรรคอรรถกถา
๗๐	๘	๑	-	ช.อป.อ.(ไทย)	วิสุทธชนวิลาสินี	อปทานอรรถกถา
๗๑	๘	๒	-	ช.อป.อ.(ไทย)	วิสุทธชนวิลาสินี	อปทานอรรถกถา
๗๒	๙	-	-	ช.อป.อ.(ไทย)	วิสุทธชนวิลาสินี	อปทานอรรถกถา
๗๓	๙	๒	-	ช.พุทธ.อ.(ไทย)	มธรรตถวิลาสินี	พุทธวังสอรรถกถา

๓๔ ๙ ๓ - ขุ.จรียา.อ.(ไทย) ปรมัตถทีปนี จรียาปิฎกอรรถกถา

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย

เล่มที่	เล่ม	ภาค	ตอน	คำย่อ	ชื่ออรรถกถา
๓๕	๑	๑	-	อภิ.สง.อ.(ไทย) ธรรมสังคณี	อรรถุสสาลินีอรรถกถา
๓๖	๑	๒	-	อภิ.สง.อ.(ไทย) ธรรมสังคณี	อรรถุสสาลินีอรรถกถา
๓๗	๒	๑	-	อภิ.วิ.อ.(ไทย) วิภังค์	สัมโมหวิโนทนีอรรถกถา
๓๘	๒	๑	-	อภิ.วิ.อ.(ไทย) วิภังค์	สัมโมหวิโนทนีอรรถกถา
๓๙	๓	-	-	อภิ.ธา.อ.(ไทย) ธาตุกถา	ปัญจปรณอรรถกถา
				อภิ.ปุ.อ.(ไทย) ปุคคลบัญญัติ	ปัญจปรณอรรถกถา
๔๐	๔	๑	-	อภิ.ก.อ.(ไทย) กถาวัตถุ	ปัญจปรณอรรถกถา
๔๑	๔	๒	-	อภิ.ก.อ.(ไทย) กถาวัตถุ	ปัญจปรณอรรถกถา
๔๒	๕	๑	๑	อภิ.ย.อ.(ไทย) ยมก	ปัญจปรณอรรถกถา
๔๓	๕	๑	๒	อภิ.ย.อ.(ไทย) ยมก	ปัญจปรณอรรถกถา
๔๔	๖	๒	-	อภิ.ย.อ.(ไทย) ยมก	ปัญจปรณอรรถกถา
๔๕	๗	๑	-	อภิ.ป.อ.(ไทย) ปัญฐาน	ปัญจปรณอรรถกถา
๔๖	๗	๒	-	อภิ.ป.อ.(ไทย) ปัญฐาน	ปัญจปรณอรรถกถา
๔๗	๗	๓	-	อภิ.ป.อ.(ไทย) ปัญฐาน	ปัญจปรณอรรถกถา
๔๘	๗	๔	-	อภิ.ป.อ.(ไทย) ปัญฐาน	ปัญจปรณอรรถกถา
๔๙	๗	๕	-	อภิ.ป.อ.(ไทย) ปัญฐาน	ปัญจปรณอรรถกถา
๕๐	๗	๖	-	อภิ.ป.อ.(ไทย) ปัญฐาน	ปัญจปรณอรรถกถา
๕๑	๗	๗	-	อภิ.ป.อ.(ไทย) ปัญฐาน	ปัญจปรณอรรถกถา

ค. คำย่อชื่อคัมภีร์ฎีกา การอ้างอิงคัมภีร์ฎีกาให้ใช้ระบบอักษรย่อ ตามที่ทางบัณฑิตวิทยาลัยกำหนดไว้ โดยระบุชื่อคัมภีร์ตามด้วยเล่ม (ถ้ามี) ชื่อ/หน้า เช่น ที.สี.ฎีกา (บาลี) ๑/๒๗๖/๓๗๓ หมายถึง ทีฆนิกาย สีนตถูปกาสินี สีลกขณธวคคฎีกา ภาษาบาลี เล่ม ๑ ชื่อ ๒๗๖ หน้า ๓๗๓ ฉบับมหาจุฬารฎีกา สำหรับคัมภีร์ฎีกานั้น ภาษาบาลีมีครบสมบูรณ์เฉพาะฉบับมหาจุฬารฎีกา และมีฉบับแปลเป็นภาษาไทยที่พิมพ์เผยแพร่อยู่บางคัมภีร์

ฎีกาพระวินัยปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	
วชิร.ฎีกา (บาลี)	=	วชิรพุทธิฎีกา (ภาษาบาลี)
สารตถ.ฎีกา (บาลี)	=	สารตถทีปนีฎีกา (ภาษาบาลี)
สารตถ.ฎีกา (ไทย)	=	สารัตถทีปนีฎีกา (ภาษาไทย)
วิมตี.ฎีกา (บาลี)	=	วิมตีวินทนีฎีกา (ภาษาบาลี)
กงขา.ฎีกา (บาลี)	=	กงขาวิตรณีปุราณฎีกา (ภาษาบาลี)
กงขา.อภิณวฎีกา (บาลี)	=	วินยตถมณชฺสา กงขาวิตรณี อภิณวฎีกา (ภาษาบาลี)

วินย.ฎีกา (บาลี)	=	วินยาลงการฎีกา	(ภาษาบาลี)
วิ.ฎีกา (บาลี)	=	วินยวินิจฉยฎีกา	(ภาษาบาลี)
อุตตร.ฎีกา (บาลี)	=	อุตตรวินิจฉยฎีกา	(ภาษาบาลี)
ขุทท.ฎีกา (บาลี)	=	ขุททสิกขาปุราณฎีกา	(ภาษาบาลี)
ขุทท.อภิวนฎีกา (บาลี)	=	ขุททสิกขาอภิวนฎีกา	(ภาษาบาลี)
มูล.ฎีกา (บาลี)	=	มูลสิกขาฎีกา	(ภาษาบาลี)

ฎีกาพระสูตรต้นปิฎก

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์		
ที.สี.ฎีกา (บาลี)	=	ทีฆนิกาย	ลีนตลปปกาสนี	สีลกขนธวคคฎีกา (ภาษาบาลี)
ที.ม.ฎีกา (บาลี)	=	ทีฆนิกาย	ลีนตลปปกาสนี	มหาวคคฎีกา (ภาษาบาลี)
ที.ปา.ฎีกา (บาลี)	=	ทีฆนิกาย	ลีนตลปปกาสนี	ปาฎีกวคคฎีกา (ภาษาบาลี)
ที.สี.อภิวนฎีกา (บาลี)	=	ทีฆนิกาย	สารจุลลาลินี	สีลกขนธวคคอภิวนฎีกา (ภาษาบาลี)
ม.มู.ฎีกา (บาลี)	=	มชฌมนิคทาย	ลีนตลปปกาสนี	มูลปณณาสกฎีกา (ภาษาบาลี)
ม.ม.ฎีกา (บาลี)	=	มชฌมนิคทาย	ลีนตลปปกาสนี	มชฌมปณณาสกฎีกา (ภาษาบาลี)
ม.อุ.ฎีกา (บาลี)	=	มชฌมนิคทาย	ลีนตลปปกาสนี	อุปริปณณาสกฎีกา (ภาษาบาลี)
สํ.ส.ฎีกา (บาลี)	=	สํยุตตนิคทาย	ลีนตลปปกาสนี	สคาวคคฎีกา (ภาษาบาลี)
สํ.นิ.ฎีกา (บาลี)	=	สํยุตตนิคทาย	ลีนตลปปกาสนี	นิทานวคคฎีกา (ภาษาบาลี)
สํ.ข.ฎีกา (บาลี)	=	สํยุตตนิคทาย	ลีนตลปปกาสนี	ขนธวคคฎีกา (ภาษาบาลี)
สํ.สพ.ฎีกา (บาลี)	=	สํยุตตนิคทาย	ลีนตลปปกาสนี	สหยตนวนคคฎีกา (ภาษาบาลี)
สํ.ม.ฎีกา (บาลี)	=	สํยุตตนิคทาย	ลีนตลปปกาสนี	มหาวคคฎีกา (ภาษาบาลี)
อง.เอกก.ฎีกา (บาลี)	=	องคุตตรนิคทาย		เอกกนิปาตฎีกา (ภาษาบาลี)
อง.ทุก.ฎีกา (บาลี)	=	องคุตตรนิคทาย		ทุกนิปาตฎีกา (ภาษาบาลี)
อง.ติก.ฎีกา (บาลี)	=	องคุตตรนิคทาย		ติกนิปาตฎีกา (ภาษาบาลี)
อง.จตุกก.ฎีกา (บาลี)	=	องคุตตรนิคทาย		จตุกกนิปาตฎีกา (ภาษาบาลี)
อง.ปณจก.ฎีกา(บาลี)	=	องคุตตรนิคทาย		ปณจกนิปาตฎีกา (ภาษาบาลี)
อง.ฉก.ฎีกา (บาลี)	=	องคุตตรนิคทาย		ฉกนิปาตฎีกา (ภาษาบาลี)
อง.สตตก.ฎีกา(บาลี)	=	องคุตตรนิคทาย		สตตกนิปาตฎีกา (ภาษาบาลี)
อง.อฏฐก.ฎีกา(บาลี)	=	องคุตตรนิคทาย		อฏฐกนิปาตฎีกา (ภาษาบาลี)
อง.นวก.ฎีกา (บาลี)	=	องคุตตรนิคทาย		นวกนิปาตฎีกา (ภาษาบาลี)
อง.ทสก.ฎีกา (บาลี)	=	องคุตตรนิคทาย		ทสกนิปาตฎีกา (ภาษาบาลี)
อง.เอกาทสก.ฎีกา(บาลี)	=	องคุตตรนิคทาย		เอกาทสกนิปาตฎีกา (ภาษาบาลี)
ขุ.ธ.ฎีกา (บาลี)	=	ธมมปทมหาฎีกา		(ภาษาบาลี)

ฎีกาพระอภิธรรมปิฎก

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์	
อภิ.สง.มูลฎีกา (บาลี)	=	อภิธมมปิฎก	ธมมสงคณีมูลฎีกา (ภาษาบาลี)

อภิ.วิ.มูลฎีกา (บาลี)	=	อภิธมมปิฎก	วิภังคมูลฎีกา	(ภาษาบาลี)
อภิ.ปณจ.มูลฎีกา (บาลี)	=	อภิธมมปิฎก	ปณจปกรณ์มูลฎีกา	(ภาษาบาลี)
อภิ.สง.อนุฎีกา (บาลี)	=	อภิธมมปิฎก	ธมมสังคณีอนุฎีกา	(ภาษาบาลี)
อภิ.วิ.อนุฎีกา (บาลี)	=	อภิธมมปิฎก	วิภังคอนุฎีกา	(ภาษาบาลี)
อภิ.ปณจ.อนุฎีกา (บาลี)	=	อภิธมมปิฎก	ปณจปกรณ์อนุฎีกา	(ภาษาบาลี)
ม.ฎีกา (บาลี)	=	มณิทีปฎีกา		(ภาษาบาลี)
มรฺ.ฎีกา (บาลี)	=	มรฺุสสารตถทีปนีฎีกา		(ภาษาบาลี)

ฎีกาปกรณ์วิเสส

คำย่อ		ชื่อคัมภีร์		
เนตติฎีกา (บาลี)	=	เนตติฎีกา		(ภาษาบาลี)
เนตติวิ. (บาลี)	=	เนตติวิภาวินี		(ภาษาบาลี)
มิลินท.ฎีกา (บาลี)	=	มรฺุสตรตปกาสินี	มิลินทปณหฎีกา	(ภาษาบาลี)
วิสุทฺธิ.ฎีกา (บาลี)	=	ปรมตถมณฺุชสา	วิสุทฺธิมคฺคมหาฎีกา	(ภาษาบาลี)
วิสุทฺธิ.ฎีกา (ไทย)	=	ปรมตถมณฺุชสา	วิสุทฺธิมรฺรคมหาฎีกา	(ภาษาไทย)
อภิ.วตารฎีกา (บาลี)	=	อภิธมมตถวิภาสินี	อภิธมมวตารฎีกา	(ภาษาบาลี)
วิภาวินี. (บาลี)	=	อภิธมมตถวิภาวินีฎีกา		(ภาษาบาลี)
วิภาวินี. (ไทย)	=	อภิธมมตถวิภาวินีฎีกา		(ภาษาไทย)

๑.๙.๒ คำอธิบายคำย่อภาษาอังกฤษ

บัญชีคำย่อที่สำคัญเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ

คำย่อ	คำเต็ม	ความหมาย	หมายเหตุ
chap.	chapter	บทที่	พหูพจน์ใช้ chaps.
	cited by	กล่าวถึงใน	
	citing	กล่าวจาก	
col.	column	คอลัมน์	พหูพจน์ใช้ cols.
comp.	compiler	ผู้รวบรวม	พหูพจน์ใช้ comps.
ed.	editor	บรรณาธิการ, ผู้จัดพิมพ์	พหูพจน์ใช้ eds.
	edited by	จัดพิมพ์โดย	
et.al.	and other	และคณะ, และคนอื่นๆ	
etc.	et cetera	และอื่นๆ อีก	

ibid.	ibidem	เรื่องเดียวกัน ต่างหน้ากัน	
illus.	illustrator	ผู้วาดภาพประกอบ	
illus. by	illustrated by	จัดพิมพ์โดย	
loc.cit.	loco citato	อ้างแล้ว	
		(หมายถึง เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน)	
n.d.	no date	ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	ภาษาไทยใช้ ม.ป.ป.
n.p.	no place	ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์	ภาษาไทยใช้ ม.ป.ท.
no. (s)	number(s)	ฉบับที่	
p.	page	หน้า	พหูพจน์ใช้ pp.
par.	paragraph	ย่อหน้า	พหูพจน์ใช้ pars.
pt.	part	ส่วนที่	พหูพจน์ใช้ pts.
	quoted in	อ้างใน	
	quoting	อ้างจาก	
rev.	revised (by)	แก้ไข	ใช้กับฉบับพิมพ์ที่มีการแก้ไข เช่น rev.ed.
sec.	section	ตอนที่	พหูพจน์ใช้ secs.
tr.	translator	ผู้แปล	
tr. by	translated by	แปลโดย	
vol.	volume	เล่มที่	พหูพจน์ใช้ vols.

รูปแบบส่วนนำวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ระดับปริญญาโท/ปริญญาเอก
ปกนอกวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท/ปริญญาเอก (ภาษาอังกฤษใช้ Capital letter)

๑.๕ นิ้ว / ๓.๘๑ ซม.

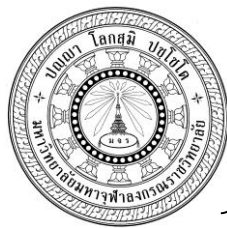
ขนาด ๑.๒๗x๑.๒๗ นิ้ว
/๓x๓ ซม.

ชื่อวิทยานิพนธ์ภาษาไทย (๒๐ พ้อยท์)

TITLES (๑๘ พ้อยท์)

ชื่อนิติผู้ทำวิทยานิพนธ์ (๑๘ พ้อยท์)

ปกนอก สารนิพนธ์ ระดับปริญญาเอก

ขนาด ๑.๒๗x๑.๒๗ นิ้ว
/๓x๓ ซม.

ชื่อสารนิพนธ์ภาษาไทย (๒๐ พ้อยท์)

TITLES (๑๘ พ้อยท์)

ชื่อนิติผู้ทำสารนิพนธ์ (๑๘ พ้อยท์)

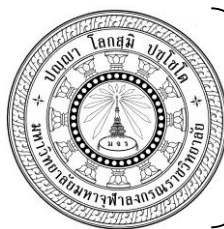
สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการสอบวัดคุณสมบัติ (๑๘ พ้อยท์)

รายวิชา (๑๘ พ้อยท์)

ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (๑๘ พ้อยท์)

โครงการวิทยานิพนธ์

ปกในที่ ๑ ภาษาไทย วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท/ปริญญาเอก

ขนาด ๑.๒๗x๑.๒๗ นิ้ว
/๓x๓ ซม.

ชื่อวิทยานิพนธ์ภาษาไทย (๒๐ พ้อยท์)

ชื่อนิสิตผู้ทำวิทยานิพนธ์ (๑๘ พ้อยท์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา (๑๘ พ้อยท์)
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหา/ดุขฎฐิบัณตติต (๑๘ พ้อยท์)
สาขาวิชาพระพุทศศาสนนา (๑๘ พ้อยท์)

บัณตติตวิทยาลัย (๑๘ พ้อยท์)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (๑๘ พ้อยท์)

ปกในที่ ๑ ภาษาไทย สารนิพนธ์

ขนาด ๑.๒๗x๑.๒๗ นิ้ว
/๓x๓ ซม.

ชื่อสารนิพนธ์ภาษาไทย (๒๐ พ้อยท์)

ชื่อนิสิตผู้ทำสารนิพนธ์ (๑๘ พ้อยท์)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการสอบวัดคุณสมบัติ (๑๘ พ้อยท์)

รายวิชา (๑๘ พ้อยท์)

ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (๑๘ พ้อยท์)

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (๑๘ พ้อยท์)

บัณฑิตวิทยาลัย (๑๘ พ้อยท์)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (๑๘ พ้อยท์)

พุทธศักราช ๒๕..... (๑๘ พ้อยท์)

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) (๑๘ พ้อยท์)

ปกในที่ ๒ ภาษาอังกฤษ (ไม่ต้องใช้ Capital letter) **ระดับปริญญาโท**

ขนาด ๑.๒๗x๑.๒๗ นิ้ว
/๓x๓ ซม.

Titles (๒๐ พ้อยท์)

Researcher (๑๘ พ้อยท์)

A **Thesis** Submitted in Partial Fulfillment of (๑๘ พ้อยท์)

The Requirement for the Degree of (๑๘ พ้อยท์)

Master of Arts (๑๘ พ้อยท์)

(Faculty...) (๑๘ พ้อยท์)

Graduate School (๑๘ พ้อยท์)

Mahachulalongkornrajavidyalaya University (๑๘ พ้อยท์)

Academic Year.... (๑๘ พ้อยท์)

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University) (๑๘ พ้อยท์)

ขนาด ๑.๒๗x๑.๒๗ นิ้ว
/๓x๓ ซม.

Titles (๒๐ พ้อยท์)

Researcher (๑๘ พ้อยท์)

A **Dissertation** Submitted in Partial Fulfillment of (๑๘ พ้อยท์)

The Requirement for the Degree of (๑๘ พ้อยท์)

Doctor of Philosophy (๑๘ พ้อยท์)

(Buddhist Studies) (๑๘ พ้อยท์)

Graduate School (๑๘ พ้อยท์)

Mahachulalongkornrajavidyalaya University (๑๘ พ้อยท์)

Academic Year.... (๑๘ พ้อยท์)

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University) (๑๘ พ้อยท์)

ขนาด ๑.๒๗x๑.๒๗ นิ้ว
/๓x๓ ซม.

รูปแบบ หน้านุมัติ **วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท/ ปริญญาเอก**

๑.๕ นิ้ว / ๓.๘๑ ซม.

ขนาด ๑.๒๗x๑.๒๗ นิ้ว
/๓x๓ ซม.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “.....” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหา/ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชา (ใส่ชื่อสาขาวิชา)

รูปแบบหน้าอนุมัติ **สารนิพนธ์** ระดับปริญญาเอก

ขนาด ๑.๒๗x๑.๒๗ นิ้ว
/๓x๓ ซม.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้แนบ สารนิพนธ์ เรื่อง “.....” เป็นส่วนหนึ่งของการสอบวัดคุณสมบัติ รายวิชา ตามหลักสูตรปริญญา พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา (ใส่ ชื่อสาขาวิชา)

.....
(พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, ดร.)

โครงการวิทยานิพนธ์

รูปแบบ หน้าที่คำย่อภาษาไทย **ระดับปริญญาโท**

๑.๕ นิ้ว / ๓.๘๑ ซม.

ชื่อวิทยานิพนธ์ :

ผู้วิจัย :

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชา.....)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ประธานควบคุมพร้อมคุณวุฒิการศึกษา

: กรรมการร่วมพร้อมคุณวุฒิการศึกษา

วันสำเร็จการศึกษา :/...../..... (วันที่ครบตีลงนาม)

บทคัดย่อ (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖พ้อยท์)

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบ หน้าที่คำย่อภาษาอังกฤษ ระดับปริญญาโท

๑.๕ นิ้ว / ๓.๘๑ ซม.

Thesis Title :

Researcher :

Degree : **Master of Arts** (...Faculty.....)

Thesis Supervisory Committee

: Advisor with Educational background

: Co-Advisor with Educational background

Date of Graduation :/...../.....

Abstract (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบ หน้าที่จดย่อยภาษาไทย ระดับปริญญาเอก

๑.๕ นิ้ว / ๓.๘๑ ซม.

- ชื่อวิทยานิพนธ์ :
- ผู้วิจัย :
- ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชา.....)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
: ประธานควบคุมพร้อมคณาธิการศึกษา
: กรรมการร่วมพร้อมคณาธิการศึกษา
- วันสำเร็จการศึกษา :/...../..... (วันที่คณบดีลงนาม)

บทคัดย่อ (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบ หน้าที่คำย่อภาษาอังกฤษ ระดับปริญญาเอก

๑.๕ นิ้ว / ๓.๘๑ ซม.

Dissertation Title :

Researcher :

Degree : Doctor of Philosophy (.....)

Dissertation Supervisory Committee

: Advisor with Educational background

: Co-Advisor with Educational background

Date of Graduation :/...../.....

Abstract (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๑ นิ้ว / ๒.๕๔ ซม.

รูปแบบ หน้บทค้ดย่อภษษไทย สรรนัพนธ์

๑.๕ นั้ว / ๓.๘๑ ซม.

ช้่อสรรนัพนธ์ :

ผู้ว้จ้ย :

ปร้ญญา : พุทธศษตรดุษฎีบ้ณช้ต (สษขว้ชษ.....)

อษจรย้ที่ปร้กษษสรรนัพนธ์ : อษจรย้ที่ปร้กษษพร้อมคณวุฒนัการศ้กษษ

วันสร้จสมบूरณั :/...../..... (วันท้คณบต้ลงนษม)

บทค้ดย่อ (๑๘ พ้อยท้)

..... (๑๖ พ้อยท้)

๑ นั้ว / ๒.๕๔ ซม.

๑.๕ นั้ว / ๓.๘๑ ซม.

Thematic Paper Title :

Researcher :

Degree : Doctor of Philosophy (.....)

รูปแบบ หน้ากิตติกรรมประกาศ

๑.๕ นิ้ว / ๓.๘๑ ซม.

กิตติกรรมประกาศ (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เรื่อง	รูปแบบ สารบัญญ [เชิงคุณภาพ/เอกสาร] (๑๘ พ้อยท์)	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย		-
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		-
กิตติกรรมประกาศ		-
สารบัญญ		-
สารบัญญตาราง / ภาพ / แผนภูมิ (ถ้ามี)		-
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ		-
บทที่ ๑ บทนำ		
๑.๑	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	
๑.๒	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	
๑.๓	ปัญหาการวิจัย/คำถามวิจัย	
๑.๔	ขอบเขตการวิจัย (ถ้ามี)	

- ๑.๕ สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)
- ๑.๖ นิยามศัพท์เชิงทฤษฎี/เชิงปฏิบัติการ
- ๑.๗ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๑.๘ วิธีดำเนินการวิจัย
- ๑.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี)
- ๑.๑๐ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ ๒ (ชื่อบทล้อยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑)

- ๒.๑
- ๒.๒ ๗๑๓

บทที่ ๓ (ชื่อบทล้อยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒)

- ๓.๑
- ๓.๒ ๗๑๓

บทที่ ๔ (ชื่อบทล้อยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓)

- ๔.๑
- ๔.๒ ๗๑๓

บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

- ๕.๑ สรุปผลการวิจัย
- ๕.๒ ข้อเสนอแนะ
 - เจริญโยบาย
 - เชิงปฏิบัติการ
 - สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

ภาคผนวก (ถ้ามี)

ประวัติผู้วิจัย

รูปแบบ สารบัญ [เชิงคุณภาพ/ภาคสนาม] (๑๘ พ้อยท์)

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	-
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	-
กิตติกรรมประกาศ	-
สารบัญ	-
สารบัญตาราง / ภาพ / แผนภูมิ (ถ้ามี)	-
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	-
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	
๑.๓ ปัญหาการวิจัย/คำถามการวิจัย	
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย (ถ้ามี)	
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)	
๑.๖ นิยามศัพท์เชิงทฤษฎี/เชิงปฏิบัติการ	
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	
๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี)	
๑.๙ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑.๑ แนวคิด ทฤษฎีเรื่อง....ที่จะศึกษาในพระพุทธศาสนา	
๒.๑.๒ แนวคิด ทฤษฎีเรื่อง.....ที่จะศึกษา	

๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ กรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัย (ถ้ามี)

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ ลำดับขั้นตอนการวิจัย

๓.๒ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสัมภาษณ์เชิงลึก, แบบวัดการสนทนากลุ่ม /focus group, แบบประเมินและการหาคุณภาพเครื่องมือ)

๓.๔ เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ ๔ ผลการวิจัย/ผลการศึกษา/ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ ข้อมูลพื้นฐานภาคสนาม

๔.๒ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

๔.๓ องค์ความรู้จากการวิจัย

บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

- เจริญนโยบาย
- เจริญปฏิบัติการ
- สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

ภาคผนวก (ถ้ามี)

ผนวก ก แบบสอบถาม

ผนวก ข รายงานผู้เชี่ยวชาญ

ผนวก ค หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย

ประวัติผู้วิจัย

รูปแบบ สารบัญ [เชิงปริมาณ] (๑๘ พ้อยท์)

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	-
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	-
กิตติกรรมประกาศ	-
สารบัญ	-
สารบัญตาราง / ภาพ / แผนภูมิ (ถ้ามี)	-
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	-
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	
๑.๓ ปัญหาการวิจัย/คำถามวิจัย	
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)	
๑.๖ นิยามศัพท์เชิงทฤษฎี/เชิงปฏิบัติการ	
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑.๑ แนวคิด ทฤษฎีเรื่อง.....ที่จะศึกษาในพระพุทธศาสนา	
๒.๑.๒ แนวคิด ทฤษฎีเรื่อง.....ที่จะศึกษา	
๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๓ กรอบแนวคิดทฤษฎีในการวิจัย (ถ้ามี)	
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ ลำดับขั้นตอนการวิจัย	
๓.๒ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสอบถาม, แบบวัด, แบบประเมิน และการหาคุณภาพเครื่องมือ)	
๓.๔ เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล	
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	

บทที่ ๔ ผลการวิจัย/ผลการศึกษา/ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- ๔.๑ ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
- ๔.๒ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์
- ๔.๓ องค์ความรู้จากการวิจัย

บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

- ๕.๑ สรุปผลการวิจัย
- ๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย
- ๕.๓ ข้อเสนอแนะ
 - เชีงนโยบาย
 - เชีงปฏิบัติการ
 - สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

ภาคผนวก (ถ้ามี)

ผนวก ก	แบบสอบถาม
ผนวก ข	รายนามผู้เชี่ยวชาญ
ผนวก ค	หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย

ประวัติผู้วิจัย

รูปแบบ หน้าคำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑.๕ นิ้ว / ๓.๘๑ ซม.

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ (๑๘ พ้อยท์)

..... (๑๖ พ้อยท์) .. ให้ใช้อักษรย่อบอกชื่อคัมภีร์เป็นระบบเดียวกันหมด ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด (ดูรายละเอียดวิธีการใช้สัญลักษณ์และคำย่อ หน้า ๒๕-๔๓) แต่ให้ระบุแยกประเภทว่าเป็น พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก และ ให้ระบุเฉพาะที่อ้างอิงในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์เท่านั้น ไม่ต้องบอกอักษรย่อคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา

ตัวอย่าง สั้นปก

ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้วิจัย

ส่วนที่ ๒: ส่วนเนื้อเรื่อง

ส่วนเนื้อความแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ บทนำ ตัวเรื่อง ข้อสรุป และ/หรือข้อเสนอแนะ

๒.๑ บทนำ (Introduction) กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ปัญหาที่ต้องการทราบ ขอบเขตการวิจัย นิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย การสำรวจการวิจัย อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือทฤษฎีและแนวคิดที่จะนำมาใช้ในการวิจัย วิธีที่จะดำเนินการวิจัยโดยย่อ กรอบแนวคิดในการวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

๒.๒ ตัวเรื่อง (Chapters) เนื้อหาของตัวเรื่องวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ จะแบ่งเป็นกี่บทก็ได้ตามความจำเป็น โดยมากจะไม่เกิน ๕ บทและบทต่างๆ ของตัวเรื่อง จะแตกต่างกันไปตามลักษณะของเนื้อหาและแบบแผนการดำเนินการวิจัย ตลอดจนการเสนอผลการศึกษาค้นคว้าวิจัย

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ อาจจะบรรยายวิธีการที่ใช้ในการจัดทำโดยละเอียดว่ามีขั้นตอนในการทำอะไรบ้าง แต่แต่ละขั้นตอนจะใช้เอกสารข้อมูลหรือเครื่องมืออะไร และสิ่งเหล่านั้นจะได้อะไรโดยวิธีใด

ในบางสาขาวิชา ผู้เขียนวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ อาจจะบรรยายเนื้อหาอันเป็นสาระสำคัญของงาน เช่น ประวัติความเป็นมา การวิเคราะห์ข้อปัญหา เมื่อได้ดำเนินการตามวิธีการที่

ได้กล่าวข้างต้นแล้ว จะเป็นการเสนอผลการศึกษา การค้นคว้า วิจัย ซึ่งควรจะให้สอดคล้องกับ ลักษณะและวิธีการที่ใช้ทำการวิจัย

รายละเอียดอื่นๆ ของตัวเรื่องให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ควรดำเนินตามแบบแผนของวิธีการวิจัย อันเป็นที่ยอมรับในแต่ละสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ ข้อสรุปหรือข้อเสนอแนะ (Conclusion or Suggestion) จัดเป็นตอนที่สรุป เรื่องราวในวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ เฉพาะประเด็นที่สำคัญๆ ของงานทั้งหมด และควรจะระบุ ผลงานสำคัญที่ได้ค้นพบในการศึกษาวิจัย พร้อมข้อเสนอแนะการวิจัย ในขั้นต่อไป ตลอดจนประโยชน์ อันจะพึงได้จากการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยนั้น นิยมสรุปข้อเสนอแนะเป็น ๓ ด้านคือ เสนอแนะเชิง นโยบาย เชิงปฏิบัติการ และสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ส่วนที่ ๓: ส่วนท้าย

๓.๑ ส่วนอ้างอิง / บรรณานุกรม (Bibliography):

ส่วนอ้างอิง คือ ส่วนของหนังสือ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ที่ใช้สำหรับการค้นคว้าอ้างอิง ประกอบในการเขียนวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ ซึ่งในแต่ละเรื่องจำเป็นต้องมีหนังสือ เอกสาร อ้างอิง

ส่วนอ้างอิงนี้ คือส่วนที่ต่อจากส่วนเนื้อเรื่อง โดยจะต้องมีหน้าบอกตอนซึ่งบรรจุข้อความ บรรณานุกรม หรือ “Bibliography” อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษตอนบน ขึ้นหน้าใหม่และอยู่ก่อนหน้า ภาคผนวก

๓.๒ ภาคผนวก (Appendix):

ภาคผนวก เป็นส่วนที่เพิ่มเติม เพื่อช่วยเสริมความเข้าใจในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์ และสารนิพนธ์ให้ดีขึ้น หรือเพิ่มความสมบูรณ์ของงานนั้นๆ อาจมีหรือไม่มีก็ได้ เช่น อภิธานศัพท์ (Glossary) หรือรายละเอียดทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์

ส่วนภาคผนวกนี้จะอยู่ต่อจากส่วนอ้างอิง โดยจะต้องมีหน้าบอกตอนซึ่งบรรจุข้อความ “ภาคผนวก” หรือ “Appendix” อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ และภาคผนวกนี้อาจจะมีมากกว่า ๑ ภาค ก็ได้ กรณีที่มีมากกว่า ๑ ภาค ให้ใช้เป็นภาคผนวก ก. ภาคผนวก ข. ภาคผนวก ค. แต่ละภาคผนวกให้ ขึ้นหน้าใหม่

๓.๓ ประวัติผู้วิจัย (Biography):

ประวัติผู้วิจัย ให้เขียนประวัติการศึกษาของตนไว้ มีรายละเอียดเกี่ยวกับ ชื่อ ฉายา นามสกุล พร้อมคำนำหน้าชื่อ ถ้ามีสมณศักดิ์ ก็ให้เขียนสมณศักดิ์พร้อมใส่ชื่อและฉายา ไว้หลังสมณ

ศักดิ์ด้วย พร้อม วัน เดือน ปี และสถานที่เกิด วุฒิการศึกษาอื่นๆ ตั้งแต่ชั้นปริญญาบัณฑิตหรือเทียบเท่าขึ้นไป สถานศึกษาและปีสำเร็จการศึกษา รวมทั้งประสบการณ์ ผลงานทางวิชาการ รางวัลหรือทุนการศึกษาเฉพาะที่สำคัญ ตำแหน่ง และ สถานที่ทำงานของผู้เขียน

บทที่ ๓

การจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

เมื่อนิสิตได้เขียนวิทยานิพนธ์ตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในบทที่ ๑-๒ สำเร็จเรียบร้อยและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์แล้ว ให้จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ตามข้อกำหนดต่อไปนี้

๓.๑ กระดาษสำหรับใช้พิมพ์

ให้ใช้กระดาษปอนด์ไม่มีบรรทัด ขนาด เอ ๔ หน้า ๘๐ แกรม โดยพิมพ์ลงบนกระดาษนั้นเพียงหน้าเดียว

๓.๒ ตัวพิมพ์

ต้นฉบับวิทยานิพนธ์ให้พิมพ์จากคอมพิวเตอร์ และใช้ตัวพิมพ์แบบเดียวกันทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษตลอดทั้งเล่ม คือ แบบอักษร Thai Sarabun PSK เพียงแบบเดียว โดย มีขนาด ๑๖ ไม่เกิน ๑๗ พ้อยท์

ส่วน บทที่ และ ชื่อบท ใช้ตัวหนาขนาด ๒๐ พ้อยท์

หัวข้อสำคัญขีดขอบซ้าย ใช้ตัวหนาขนาด ๑๘ พ้อยท์

หัวข้อย่อย ใช้ตัวหนาขนาด ๑๖ ไม่เกิน ๑๗ พ้อยท์ (เท่ากับเนื้อหาที่จัดพิมพ์)

เชิงอรรถ และ เลขหน้า ใช้ขนาด ๑๔ พ้อยท์

ยกเว้นกรณีตัวพิมพ์ในภาพประกอบ ตาราง และแผนภูมิ อาจใช้ตัวพิมพ์ที่เล็กลงหรือย่อส่วน เพื่อให้อยู่ในกรอบของการวางรูปกระดาษที่กำหนด

หมายเหตุ : กรณีวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ สามารถใช้แบบอักษร Times New Roman ได้ แต่ให้ลดขนาดตัวอักษรลงสองระดับจากที่กำหนด เช่น กำหนด ๑๖ พ้อยท์ ให้ลดเป็น ๑๒ พ้อยท์ ฯลฯ และเพิ่มระยะห่างระหว่างบรรทัดจาก ๑ เท่าเป็น ๑.๕ เท่า

ตัวอย่างชื่อวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษในปกนอกสุด ซึ่งกำหนดให้ใช้แบบอักษร Thai Sarabun PSK ขนาด ๑๘ พ้อยท์ และต้องเป็น Capital letter ดังนี้

**AN ANALYTICAL STUDY BASE ON THE CONCEPT OF CITTA
IN EARLY BUDDHISM**

หากในภาษาอังกฤษจำเป็นต้องใช้แบบอักษร Times New Roman ให้ลดขนาดลงสองระดับเป็นอักษรขนาด ๑๔ พ้อยท์ และเว้นระยะห่างระหว่างบรรทัด เป็น ๑.๕ เท่า ดังนี้

**AN ANALYTICAL STUDY BASE ON THE CONCEPT OF CITTA
IN EARLY BUDDHISM (๑๔ พ้อยท์)**

**AN ANALYTICAL STUDY BASE ON THE CONCEPT OF CITTA
IN EARLY BUDDHISM (ระยะห่างระหว่างบรรทัด เป็น ๑.๕ เท่า)**

๓.๓ การวางรูปหน้ากระดาษและการขึ้นบรรทัดใหม่:

๓.๓.๑ ขอบกระดาษด้านบน (หัวกระดาษ) และ ขอบซ้ายมือ ให้เว้นว่างไว้ประมาณ ๑.๕ นิ้ว (๓.๘๑ ซม.)

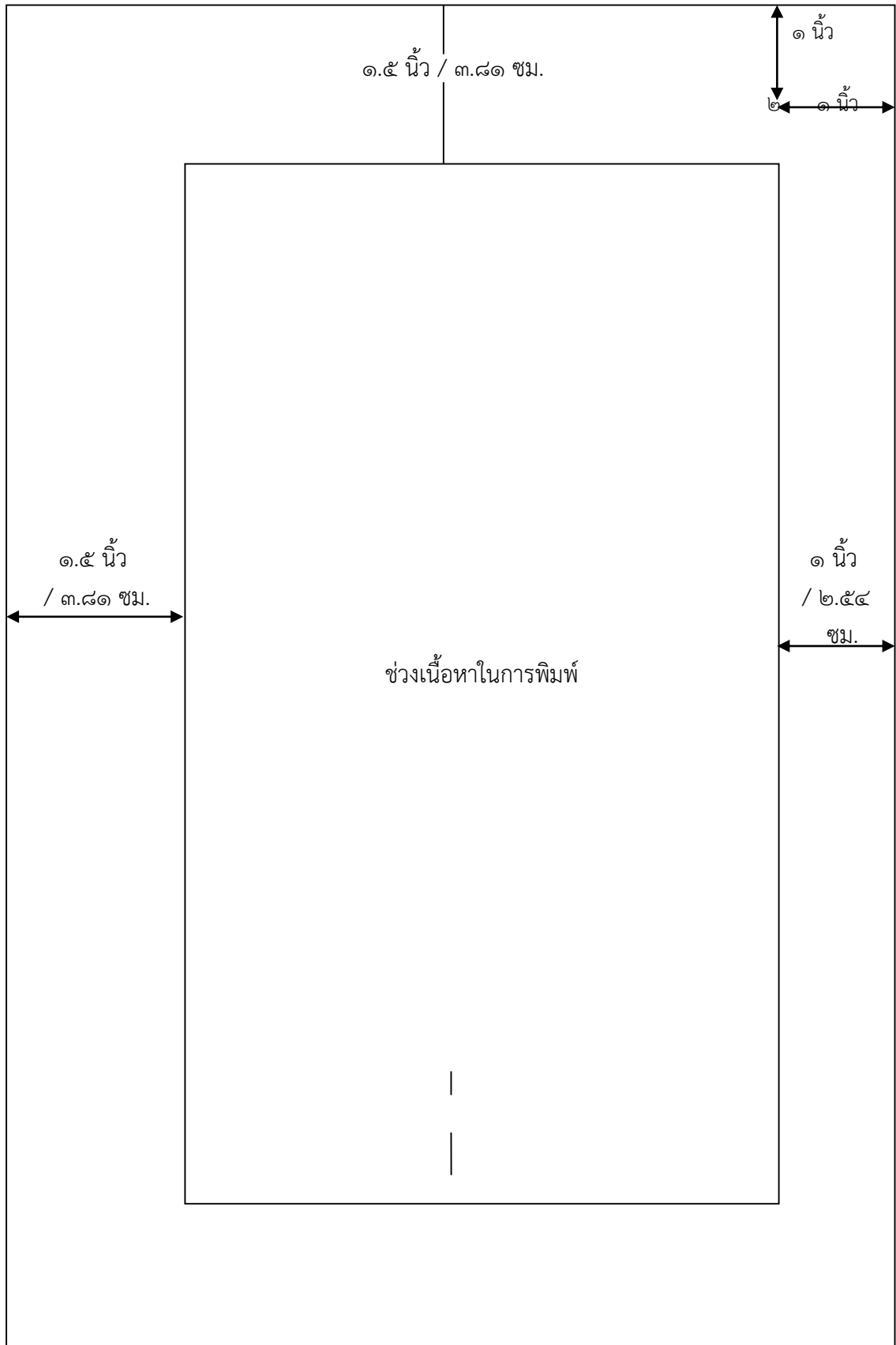
๓.๓.๒ ขอบกระดาษด้านล่าง และ ขอบขวามือ ให้เว้นที่ว่างไว้ประมาณ ๑ นิ้ว (๒.๕๔ ซม.)

๓.๓.๓ ส่วนหัวกระดาษที่ขึ้นบทใหม่ของแต่ละบท ให้เว้นที่ว่างตอนบนประมาณ ๒ นิ้ว คำสุดท้ายที่พิมพ์ไม่จบในบรรทัดนั้นๆ ให้ยกคำนั้นทั้งคำไปพิมพ์ในบรรทัดต่อไป

ในกรณีที่ ๓.๓.๓ ไม่ควรตัดส่วนท้ายของคำไปพิมพ์ในบรรทัดต่อไป (คือ ห้ามแยกคำที่ต่อกัน) ตัวอย่าง เช่น มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้ามแยกเป็น มหาจุฬาลงกรณ - ราชวิทยาลัย หรือ สมณศักดิ์ ห้ามแยกเป็น สมณ - ศักดิ์

ระยะห่างระหว่างบรรทัด ให้จัดตามความเหมาะสมของอุปกรณ์ที่ใช้ โดยให้อ่านง่าย ไม่ห่างหรือชิดจนเกินไป

ตัวอย่างการวางรูปหน้ากระดาษสำหรับกระดาษ ขนาด เอ ๔

วิทยานิพนธ์ภาษาไทย นิยมกำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัด หนึ่งเท่าหรือ Single

๓.๕ การย่อหน้า:

บรรทัดแรกทุกย่อหน้า ให้เว้นระยะไปจากแนวปกติ ๘ ช่วงตัวอักษร โดยเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ ๙ (๐.๗ นิ้ว หรือ ๑.๗๕ ซม.) และต้องเว้นระยะห่างระหว่างบรรทัด ในแต่ละย่อหน้า โดยกำหนดก่อนหน้าไว้ที่ ๖ พอยท์

๓.๖ การขึ้นหน้าใหม่:

ถ้าพิมพ์มาถึงบรรทัดสุดท้ายของหน้ากระดาษ ตามปกติเว้นขอบล่างประมาณ ๑ นิ้ว และจะต้องขึ้นหน้าใหม่ แต่มีข้อความเหลืออีกเพียงบรรทัดเดียว ก็จะจบย่อหน้าเดิม ให้พิมพ์ต่อไปในหน้าเดิมจนจบย่อหน้านั้น แล้วจึงขึ้นย่อหน้าใหม่ในหน้าต่อไป

ถ้าจะต้องขึ้นย่อหน้าใหม่ แต่มีเนื้อที่เหลือให้พิมพ์ได้อีกเพียงบรรทัดเดียวในหน้านั้น ให้ยกย่อหน้านั้น ไปตั้งต้นพิมพ์ในหน้าต่อไป

ข้อความที่คัดลอกมา (Quotations) ไม่เกิน ๓ บรรทัด ให้พิมพ์ต่อไปในเนื้อความนั้น โดยไม่ต้องขึ้นบรรทัดใหม่ แต่ให้พิมพ์ข้อความนั้นไว้ภายในเครื่องหมาย “.....” (อัญประกาศ) ถ้าข้อความที่คัดลอกมาเกิน ๓ บรรทัด ไม่ต้องใช้เครื่องหมายอัญประกาศ ให้ขึ้นบรรทัดใหม่ และเว้นระยะไปจากแนวปกติ ๔ ช่วงตัวอักษรจากขอบซ้ายมือ โดยให้เริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ ๕ (หมายถึงเว้น ๔ ตัวอักษร เริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ ๕ หรือ ๐.๙ ซม.) ชิดหลัง ในกรณีที่จะมีการย่อหน้าภายในข้อความที่คัดลอกมา ให้เพิ่มย่อหน้าเข้ามาอีก ๒ ช่วงตัวอักษร หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ ๗ (๑.๓ ซม.)

ตัวอย่างการพิมพ์ข้อความที่คัดลอกมายาวเกิน ๓ บรรทัดและเชิงอรรถ:

— เว้น ๖ ตัวอักษร เริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ ๗ (๑.๓ ซม.) ในบรรทัดแรก

— บรรทัดต่อมา เว้น ๔ ตัวอักษร เริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ ๕ (๐.๙ ซม.)

— ในเมื่อสิ่งทั้งหลาย เกิดจากการประชุมกันเข้าขององค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นส่วนย่อย ลงไป และองค์ประกอบเหล่านั้น แต่ละอย่าง ล้วนไม่เที่ยง กำลังตกอยู่ในอาการเกิดขึ้น แปรไป และสลายตัวตามหลักอนิจจตา อยู่ด้วยกันทั้งสิ้น สิ่งที่เป็นหน่วยรวมนั้นจึงเท่ากับเป็นที่รวมของความปรวนแปรและความขัดแย้งต่างๆ และแฝงเอาภาวะที่ พร้อมจะแตกแยกและเสื่อมสลาย เข้าไว้ในตัวด้วยอย่างเต็มที... โดยนำเอาตัวเข้าไปผูกมัดให้สิ่งเหล่านั้นบีบคั้น ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความทุกข์แก่ตนเองแล้ว ก็ไม่ช่วยให้เกิดผลดีอย่างใดๆ ขึ้นมา

ตะวันตกจำนวนมากแปลจุดหมายชีวิตของชาวพุทธผิดไปว่า ชีวิตไม่มีอะไรแม้แต่ความทุกข์และทรมาน . . . แต่พระพุทธศาสนาองทุกอย่างในสภาพที่เป็นจริง โดยปราศจากอุปาทานแห่งชีวิตและโลก”

หากต้องการจะเพิ่มข้อความของผู้เขียนวิทยานิพนธ์ลงไปข้อความที่คัดลอกมา ให้ใช้เครื่องหมายวงเล็บเหลี่ยม [.....] กำกับ เพื่อให้แตกต่างจากวงเล็บซึ่งอาจปรากฏในข้อความที่คัดลอกมาโดยตรงนั้น

๓.๗ การลำดับหน้าและการพิมพ์เลขหน้า:

๓.๗.๑ ในส่วนนำทั้งหมด การลำดับหน้าให้เป็นไปดังนี้

สำหรับวิทยานิพนธ์ภาษาไทย ให้ใช้ตัวอักษรเรียงตามพยัญชนะภาษาไทย (ก, ข, ค,) หรือใช้ตัวเลขไทยในเครื่องหมายวงเล็บ เช่น (๑), (๒), (๓), จะใช้ตัวอักษรหรือตัวเลขไทย ให้ใช้แบบเดียวกันตลอดทั้งส่วนนำ

สำหรับวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ ให้ใช้เลขโรมันเล็ก (I, II, III,) หรือเลขอาระบิก ให้ใช้แบบเดียวกันตลอดทั้งส่วนนำ

การนับหน้าในส่วนนำนี้ ให้เริ่มนับตั้งแต่หน้าบทคัดย่อ ไปจนถึงการอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๓.๗.๒ ในส่วนเนื้อความเป็นต้นไป ให้ลำดับหน้าไปตามลำดับตั้งแต่หมายเลข ๑, ๒, ๓, สำหรับหน้าแรกของบทในส่วนเนื้อความ, หน้าแรกของส่วนอ้างอิง และภาคผนวกแต่ละภาค ไม่ต้องใช้เลขกำกับหน้า แต่ต้องนับจำนวนหน้ารวมไปด้วย

เลขกำกับหน้าทั้งส่วนนำและส่วนเนื้อความทั้งหมด ให้พิมพ์ห่างจากริมกระดาษ ส่วนบน ๑ นิ้ว (๒.๕๔ ซม.) และให้อยู่ในแนวเดียวกับขอบทางขวามือ (อักษรสุดท้ายของบรรทัด) หรือห่างจากริมกระดาษขวามือ ๑ นิ้ว (๒.๕๔ ซม.)

๓.๘ การพิมพ์บทหรือภาคและหัวข้อในบท:

๓.๘.๑ บท (Chapter)

เมื่อขึ้นบทใหม่ ต้องขึ้นหน้าใหม่ทุกครั้ง และต้องมีเลขลำดับบท ควรใช้เลขไทย ในวิทยานิพนธ์ภาษาไทย และเลขโรมันใหญ่ในวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ บทที่... ไว้ตรงกลางหน้ากระดาษ ห่างจากขอบบนสุด ๒ นิ้ว (๕.๐๘ ซม.) พิมพ์ชื่อบทไว้กลางหน้ากระดาษในบรรทัดต่อมา โดยพิมพ์ขนาด ๒๐ พ้อยท์

หากชื่อบทที่ยาวเกิน ๑ บรรทัดหรือมากกว่า ๔๘ ตัวอักษร ให้แบ่งออกเป็น ๒ หรือ ๓ บรรทัดตามความเหมาะสม โดยพิมพ์เรียงให้บรรทัดเรียงรูปลงมาในลักษณะสามเหลี่ยมหัวกลับ (หรือพีรามิดหัวกลับ) โดยไม่ต้องขีดเส้นใต้ชื่อบท (ดูตัวอย่างหน้า ๗๔)

๓.๘.๒ ภาคหรือตอน (Parts)

ในกรณีที่วิทยานิพนธ์มีความยาวมาก อาจแบ่งออกได้เป็นหลายภาคหรือหลายตอน ให้พิมพ์เลขลำดับภาค และชื่อของภาคไว้อีกหน้าหนึ่งต่างหาก เรียกว่า หน้าบอกภาค หน้านี้จะอยู่ก่อนที่จะถึงบทแรกของภาคนั้นๆ

ให้เริ่มพิมพ์เนื้อเรื่องในบท ถัดจากชื่อบท โดยเว้นระยะห่างจากชื่อบท ให้กำหนดก่อนหน้าไว้ที่ ๖ พ้อยท์ เช่นเดียวกับการย่อหน้า

สำหรับภาคที่มีชื่อสั้น อาจพิมพ์ไว้บรรทัดเดียวกันกับเลขลำดับภาค แต่ถ้าชื่อยาวให้พิมพ์ชื่อภาคไว้อีกบรรทัดหนึ่งหรือ ๒-๓ บรรทัดแล้วแต่ความยาวของชื่อ โดยให้อักขรตัวแรกของแต่ละบรรทัดตรงกันและจัดข้อความทั้งหมดไว้ตรงกลางหน้ากระดาษ ห่างจากขอบบนและขอบล่างเท่ากัน ทั้งห่างจากขอบซ้าย ๑.๕ นิ้วและขอบขวา ๑ นิ้ว เท่ากับการตั้งค่าน้ำกระดาษ

๓.๘.๓ หัวข้อใหญ่ หรือหัวข้อสำคัญ (Main Title)

หัวข้อใหญ่หรือหัวข้อสำคัญของแต่ละบท หมายถึง หัวข้อที่ไม่ใช่ชื่อเรื่องประจำบท ให้พิมพ์ชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ตัวอักษรขนาด ๑๘ พ้อยท์ และพิมพ์ห่างจากบรรทัดบน โดยกำหนดที่ก่อนหน้า ๖ พ้อยท์ โดยให้ทำตัวหนาที่หัวข้อสำคัญนั้นๆ และการพิมพ์บรรทัดต่อไปก็ให้เว้นระยะห่างระหว่างบรรทัดโดยกำหนดที่ก่อนหน้า ๖ พ้อยท์

วิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ อักขรตัวแรกของคำทุกๆ คำในหัวข้อสำคัญๆ เหล่านี้ ต้องพิมพ์ด้วยอักขรตัวพิมพ์ใหญ่เสมอ นอกจากบุรพบท (preposition) สันธาน (conjunction) และคำนำหน้านาม (article) เท่านั้น ที่ไม่ต้องพิมพ์ด้วยอักขรตัวพิมพ์ใหญ่ ยกเว้นบุรพบท, สันธาน และคำนำหน้านามดังกล่าวจะเป็นคำแรกของหัวข้อสำคัญนั้นๆ

อนึ่ง ถ้าจะขึ้นหัวข้อใหม่อีก แต่มีที่ว่างสำหรับพิมพ์ข้อความต่อไปได้ไม่เกินหนึ่งบรรทัดในหน้านั้นแล้ว ให้ขึ้นต้นหัวข้อใหม่ในหน้าต่อไป

๓.๘.๔ หัวข้อย่อย (Subordinate Title)

ถ้าในหัวข้อใหญ่มีหัวข้อย่อย ให้พิมพ์หัวข้อย่อยเว้นระยะจากขอบซ้ายของกระดาษ ๘ ช่วงตัวอักษร เริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ ๙ (๐.๗ นิ้ว หรือ ๑.๗๕ ซม.) โดยกำหนดระยะห่างจากบรรทัดก่อนหน้า ที่ก่อนหน้า ๖ พ้อยท์ และ ขนาดตัวอักษร ๑๖ พ้อยท์

การพิมพ์หัวข้อย่อย ผู้เขียนต้องใช้ระบบตัวอักษรกำกับสลับตัวเลข หรือ ระบบตัวเลขกำกับสลับตัวเลข โดยต้องเน้นตัวอักษรด้วยตัวหนาในหัวข้อย่อยทุกหัวข้อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แบบ ก ตัวอักษรกำกับสลับกับตัวเลข

เว้นระยะจากขอบซ้ายของกระดาษ ๘ ตัวอักษร เริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ ๙

สหรัฐอเมริกา

ก. สงครามกลางเมือง ๑๘๖๑-๑๘๖๕

๑. สาเหตุ

ก) ทาส

๑) การประนีประนอม

(ก) การประนีประนอมมิสซูรี

.....

(ข) การประนีประนอมแห่งปี ๑๘๕๐

.....

แบบ ก ตัวอักษรกำกับสลับกับตัวเลข (ภาษาอังกฤษ)

United States.

A. Civil War, 1861-1865

.....

1. Causes

.....

a) Slavery

.....

1) Compromise

.....

(a) Missouri Compromise.....

.....

(b) Compromise of 1860

.....

แบบ ข ตัวเลขกำกับสลับกับตัวเลข

เว้นระยะจากขอบซ้ายของกระดาษ ๘ ตัวอักษร เริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ ๙

สหรัฐอเมริกา

๑. สงครามกลางเมือง ๑๘๖๑-๑๘๖๕

.....

๑.๑ สาเหตุ

๑.๑.๑ ทาส

.....

๑.๑.๑.๑ การประนีประนอม

.....

๑.๑.๑.๒ การประนีประนอมมิสซูรี

.....

๑.๑.๒ การประนีประนอมแห่งปี ๑๘๕๐

.....

แบบ ข ตัวเลขกำกับสลับกับตัวเลข (ภาษาอังกฤษ)

United States.

1. Civil War, 1861-1865

.....

1.1 Causes

1.1.1 Slavery

1.1.1.1 Compromise

1.1.1.2 Missouri Compromise.....

1.1.2 Compromise of 1860

หมายเหตุ : หากเลือกแบบใด ให้ใช้เหมือนกันทั้งเล่ม

ตัวอย่างการลำดับหัวข้อใหญ่-หัวข้อย่อย

<p>๒ นิ้ว / ๕.๐๘ ซม.</p> <p>บทที่ ๓ (๒๐ พ้อยท์)</p> <p>(เว้น ๑ บรรทัดหรือกำหนดที่ก่อนหน้า ๖ พ้อยท์)</p> <p>การเผยแพร่การปฏิบัติอานาปานัสสติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต</p> <p>ตามหลักอานาปานัสสติ (๒๐ พ้อยท์)</p> <p>(เว้น ๑ บรรทัดหรือกำหนดที่ก่อนหน้า ๖ พ้อยท์)</p> <p>เริ่มคำอธิบาย (ตัวอักษรเริ่มต้นพิมพ์ตัวที่ ๙)(๑๖ พ้อยท์).....</p> <hr/> <p>๓.๑ หัวข้อใหญ่หรือหัวข้อสำคัญ (๑๘ พ้อยท์)</p> <p> ๓.๑.๑ หัวข้อย่อย (๑๖ พ้อยท์).....</p> <hr/> <p> ๓.๑.๑.๑</p> <hr/> <p> ๓.๑.๑.๒</p> <hr/> <p> ๓.๑.๒ /</p> <hr/> <p>๓.๒ หัวข้อใหญ่หรือหัวข้อสำคัญ (๑๘ พ้อยท์)</p> <p> ๓.๒.๑ หัวข้อย่อย (๑๖ พ้อยท์).....</p> <hr/> <p> ๓.๒.๑.๑</p>

๓.๙ ตาราง กราฟ แผนภูมิ และรูปประกอบต่างๆ:

ตาราง กราฟ แผนภูมิ และรูปประกอบจะต้องมีหมายเลขประจำและเรียงลำดับไปตลอดเล่ม โดยให้พิมพ์เลขลำดับที่และชื่อของตาราง กราฟ แผนภูมิ และรูปประกอบพร้อมทั้งข้อความและที่มาไว้ในหน้าเดียวกันทั้งหมด

กรณีที่ตารางนั้นมีความยาวมากจนไม่สามารถพิมพ์ให้จบในหน้าเดียวได้ ให้พิมพ์ส่วนที่เหลือในหน้าถัดไป แต่ทั้งนี้ จะต้องมีการลำดับที่และชื่อของตารางและมีส่วนของข้อความในตารางรวมอยู่ด้วยในแต่ละหน้าอย่างน้อย ๒ บรรทัด ในกรณีที่ส่วนของข้อความของตารางสั้นสุดลง และจำเป็นจะต้องอ้างถึงที่มาของตารางในหน้าถัดไป จะต้องยกข้อความบางส่วนของตารางไปรวมไว้ในหน้าใหม่อย่างน้อย ๒ บรรทัด โดยยอมปล่อยให้มามีที่ว่างในตารางหน้าเดิม ขนาดของตารางไม่ควรเกินกรอบของหน้าวิทยานิพนธ์ สำหรับตารางขนาดใหญ่ ควรพยายามลดขนาด โดยใช้เครื่องถ่ายย่อส่วนหรือลดขนาดอักษรในตารางหรือวิธีอื่นๆ ตามความเหมาะสม แต่จะต้องชัดเจนพอที่จะอ่านได้ง่าย สำหรับตารางที่กว้างเกินกว่าความกว้างของหน้าวิทยานิพนธ์ ก็อาจจะจัดให้ส่วนขวางของตารางนั้นหันเข้าหาขอบของหน้า

สำหรับภาพประกอบ หากเป็นภาพถ่ายที่อ้างอิงมาจากที่อื่นอาจใช้ภาพถ่ายสำเนาได้ แต่ถ้าเป็นภาพถ่ายของผลการวิจัย ให้ใช้ภาพจริงทั้งหมดจะเป็นภาพสีหรือขาวดำก็ได้

ตัวอย่าง การพิมพ์ตารางที่มีความยาวเกินหนึ่งหน้า

ตารางแสดงการใช้หลักสารนิยธรรมของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตมัธยม
ตารางที่ ๔.๒ การใช้หลักสารนิยธรรมต่อตนเองของนักเรียนโรงเรียนราชวินิตมัธยม

ลำดับ ที่	คำสัมภาษณ์	ผลจากการสัมภาษณ์			คิดเป็น เปอร์ เซ็นต์
		ผู้ตอบ	การปฏิบัติ	จำนวน ผู้ตอบ	
๑.	เมตตากายกรรม คิดว่าตัวเองควรปรับปรุงการ รักษาสุขภาพร่างกายตนเอง อย่างไรบ้าง	๒๘	ปัจจุบันกินไม่เป็นเวลา กิน เยอะ และนอนดึก	๑๕	๕๓.๕๗
			ปัจจุบันไม่ค่อยออกกำลังกาย	๖	๒๑.๔๓
			เหมาะสมแล้ว	๗	๒๕.๐๐
๒.	เมตตาวจีกรรม คนอื่นบอกว่าเราพูดจาไพเราะ และมีหลักการน่าเชื่อถือหรือไม่	๒๘	พูดคำหยาบเยอะอยู่	๒	๗.๑๔
			ไม่เพราะมาก พูดตรงๆ	๑๒	๔๒.๘๖
			แล้วแต่กาลเทศะ	๑๒	๔๒.๘๖
			พูดเพราะ และน่าเชื่อถือ	๒	๗.๑๔
๓.	เมตตาเมโนกรรม เวลาเครียด มีวิธีจัดการตัวเอง ยังไง	๒๘	หากิจกรรมอื่นมาทำ	๒๒	๗๘.๕๗
			คิดหาสาเหตุแล้วแก้ไข	๖	๒๑.๔๓
๔.	สาธารณโภคิตา หากเราไปซื้อหนังสือฟ็อค เก็ตบูคมาใหม่เล่มหนึ่งยังไม่ได้ อ่านเลย หยิบขึ้นมา ปรากฏว่ามี เพื่อนในห้องคนนึงวิ่งเข้ามาขอ ยืมไปอ่าน จะให้เขายืมไหม	๒๘	ไม่ให้	๒	๗.๑๔
			ต้องดูว่าคนนั้นน่าไว้วางใจหรือ เปล่า	๑๖	๕๗.๑๔
			ขอเราอ่านให้จบก่อนนะ แล้วจะให้	๖	๒๑.๔๓
			ให้เพื่อนยืมไปก่อน เพราะ ยังไงก็เป็นของเราจะอ่าน เมื่อไหร่ก็ได้	๔	๑๔.๒๙
๕.	ศีลสามัญญตา ศีล ๕ ข้อ เราบกพร่องหรือเปล่า	๒๘	บกพร่อง	๒๘	๑๐๐

ลำดับ ที่	คำสัมภาษณ์	ผู้ตอบ	ผลจากการสัมภาษณ์		คิดเป็น เปอร์ เซ็นต์
			การปฏิบัติ	จำนวน ผู้ตอบ	
๖.	ทฤษฎีสัมมูลญา คิดว่าการตัดสินใจแก้ไขปัญหา ในชีวิตที่ผ่านมาเราได้ตัดสินใจไป ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมหรือยัง	๒๘	ไม่เหมาะสม	๑	๓.๕๗
			เหมาะสมบ้างไม่ เหมาะสมบ้าง	๑๘	๖๔.๒๙
			เหมาะสมแล้ว	๙	๓๒.๑๔

ตัวอย่าง การพิมพ์ตารางซึ่งอยู่ในหน้าเดียวกับเนื้อเรื่อง

ตารางที่ ๔.๗ ปัญหาบุษยสัมพันธ์ของนักเรียนตามหลักสภานียธรรมต่อตนเอง

ลำดับที่	หลักสภานียธรรม	พฤติกรรม	จำนวนนักเรียน (คน)
๑.	เมตตากายกรรม	ปัจจุบันกินไม่เป็นเวลา กินเยอะ และนอนดึก	๑๕
		ปัจจุบันไม่ค่อยออกกำลังกาย	๖
๒.	เมตตาวจีกรรม	พูดคำหยาบบ่อยครั้ง	๒
๓.	เมตตามโนกรรม	-	-
๔.	สาธารณโภคิตา	หวังทรัพย์สินของตน	๒
๕.	ศีลสัมมูลญา	ศีล ๕ บกพร่อง	๒๘
๖.	ทฤษฎีสัมมูลญา	คิดว่าตนตัดสินใจแก้ไขปัญหายังไม่เหมาะสม	๑

ตารางที่ ๔.๘ ปัญหาบุษยสัมพันธ์ของนักเรียนตามหลักสภานียธรรมต่อเพื่อน

ลำดับที่	หลักสภานียธรรม	พฤติกรรม	จำนวนนักเรียน (คน)
๑.	เมตตากายกรรม	-	-
๒.	เมตตาวจีกรรม	ชื่นชมเพื่อนในใจแต่ไม่แสดงออก	๓
๓.	เมตตามโนกรรม	โกรธเมื่อเพื่อนพูดจาไม่ดีกับตน	๑๘
๔.	สาธารณโภคิตา	ไม่เคยแบ่งปันอุปกรณ์การเรียน/ขนมกับเพื่อน	๖
๕.	ศีลสัมมูลญา	ไม่รักษาเวลาเมื่อนัดกับเพื่อน	๒๘
๖.	ทฤษฎีสัมมูลญา	-	-

กรณีที่เนื้อหาในตารางไม่ยาวมากนัก สามารถลดขนาดตัวอักษรได้ (จาก ๑๖ เป็น ๑๔ พ้อยท์ ซึ่งไม่ควรมีขนาดเล็กกว่านี้) เพื่อให้ตารางนั้นอยู่ในหน้าเดียวกัน ดังนี้

ตารางแสดงการใช้หลักสภานียธรรมของนักเรียนโรงเรียนราชวินิต มัชฌิม
ตารางที่ ๔.๒ การใช้หลักสภานียธรรมต่อตนเองของนักเรียนโรงเรียนราชวินิต มัชฌิม

ลำดับ ที่	คำสัมภาษณ์	ผลจากการสัมภาษณ์			คิดเป็น เปอร์ เซ็นต์
		ผู้ตอบ	การปฏิบัติ	จำนวน ผู้ตอบ	
๑.	เมตตากายกรรม คิดว่าตัวเองควรปรับปรุงการรักษา สุขภาพร่างกายตนเองอย่างไรบ้าง	๒๘	ปัจจุบันกินไม่เป็นเวลา กินเยอะ และนอนดึก	๑๕	๕๓.๕๗
			ปัจจุบันไม่ค่อยออกกำลังกาย	๖	๒๑.๔๓
			เหมาะสมแล้ว	๗	๒๕.๐๐
๒.	เมตตาวจีกรรม คนอื่นบอกว่าเราพูดจาไพเราะและมี หลักการน่าเชื่อถือหรือไม่	๒๘	พูดคำหยาบเยาะเย้ยอยู่	๒	๗.๑๔
			ไม่เพราะมาก พูดตรงๆ	๑๒	๔๒.๘๖
			แล้วแต่กาลเทศะ	๑๒	๔๒.๘๖
๓.	เมตตามโนกรรม เวลาเครียด มีวิธีจัดการตัวเองอย่างไร	๒๘	หากิจกรรมอื่นมาทำ	๒๒	๗๘.๕๗
			คิดหาสาเหตุแล้วแก้ไข	๖	๒๑.๔๓
๔.	สาธารณโภคิตา หากเราไปซื้อหนังสือพ็อคเก็ตบุ๊กมา ใหม่เล่มหนึ่งยังไม่ได้อ่านเลย หยิบ ขึ้นมา ปรากฏว่ามีเพื่อนในห้องคนนี้ วิ่งเข้ามาขอยืมไปอ่าน จะให้เขายืม ไหม	๒๘	ไม่ให้	๒	๗.๑๔
			ต้องดูว่าคนนั้นน่าไว้วางใจหรือเปล่า	๑๖	๕๗.๑๔
			ขอเราอ่านให้จบก่อนนะแล้วจะให้	๖	๒๑.๔๓
			ให้เพื่อนยืมไปก่อน เพราะยังไงก็ เป็นของเราจะอ่านเมื่อไหร่ก็ได้	๔	๑๔.๒๘
๕.	ศีลสามัญญตา ศีล ๕ ข้อ เรอบกพร่องหรือเปล่า	๒๘	บกพร่อง	๒๘	๑๐๐
๖.	ทิวฐิสามัญญตา คิดว่าการตัดสินใจแก้ไข้ปัญหาใน ชีวิตที่ผ่านมาเราได้ตัดสินใจได้อย่าง ถูกต้องเหมาะสมหรือยัง	๒๘	ไม่เหมาะสม	๑	๓.๕๗
			เหมาะสมบ้าง ไม่เหมาะสมบ้าง	๑๘	๖๔.๒๘
			เหมาะสมแล้ว	๙	๓๒.๑๔

๓.๑๐ การเว้นระยะการพิมพ์หลังเครื่องหมายวรรคตอน:

ให้เครื่องหมายวรรคตอนนั้นอยู่ชิดตัวหน้า หลังเครื่องหมาย

- มหัพภาค “ . ” (period) ให้เว้น ๑ ช่วงตัวอักษร ใช้แสดงว่า จบความ
- จุลภาค “ , ” (comma) ให้เว้น ๑ ช่วงตัวอักษร ใช้เพื่อแยกวลีหรือ อนุ
ประโยค เพื่อกันความเข้าใจสับสน
- อัฒภาค “ ; ” (semicolon) ให้เว้น ๑ ช่วงตัวอักษร ใช้คั่นบทนิยามของคำที่
มีความหมายหลายอย่าง แต่ความหมายนั้น มีนัยเนื่องกับความหมายเดิม

- ทวิภาค “ : ” (colons) ให้เว้น ๑ ช่วงตัวอักษร ใช้แทนคำว่า คือ

วิธีการใส่เครื่องหมายวรรคตอน

๑. ต้องพิมพ์เครื่องหมายวรรคตอนไว้ท้ายข้อความเสมอ (หมายถึง เครื่องหมายวรรคตอนนั้น ให้ติดอักษรตัวหน้า) เช่น กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

๒. หลังตัวย่อเว้น ๑ ช่วงตัวอักษร เช่น ที.สี.อ. (ไทย) p. 5.

๓. ระหว่างคำย่อที่มีมากกว่า ๑ ตัวอักษรไม่ต้องเว้น เช่น ม.ป.ท. ม.ป.ป. พธ.ม. n.d.

pp.

บทที่ ๔

การอ้างอิงและการเขียนเอกสารอ้างอิงหรือบรรณานุกรม

เนื้อหาของบทนี้มี ๓ ส่วน คือ ส่วนที่ว่าด้วยการทำเชิงอรรถ (Footnote) การทำบรรณานุกรม (Bibliography) และ การทำภาคผนวก

๔.๑ เชิงอรรถ (Footnote)

วิธีอ้างอิงให้ใช้ระบบเชิงอรรถ ได้แก่ ข้อความที่พิมพ์ไว้ที่ส่วนล่างของหน้ากระดาษ เพื่ออธิบายที่มาของแหล่งค้นคว้าหรือข้อมูล เป็นเรื่องที่มีหลักฐานอ้างอิงได้ หรืออธิบายข้อความเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อเรื่องบางตอน

๔.๑.๑ การพิมพ์เชิงอรรถ

ให้พิมพ์เชิงอรรถไว้ที่ส่วนล่างของแต่ละหน้าที่จะอ้างอิง และให้แยกจากเนื้อเรื่อง วิธีการพิมพ์เชิงอรรถ ให้เข้าไปที่รายการ “อ้างอิง” หรือ “References” แล้วคลิกเลือก อ้างอิง – เชิงอรรถ หรือ Insert Footnote จากโปรแกรมของ Microsoft Word โดยใช้ขนาดตัวอักษร ๑๔ พ้อยท์และให้พิมพ์บรรทัดแรกย่อหน้าเข้ามาจากขอบซ้ายของกระดาษ ๑.๗๕ ซม. (เช่นเดียวกันกับการย่อหน้า) หากข้อความยาวเกิน ๑ บรรทัด บรรทัดต่อมาให้พิมพ์ชิดขอบซ้ายมือทุกบรรทัดจนจบรายการนั้น และให้บรรทัดสุดท้ายของข้อความในเชิงอรรถอยู่ห่างจากขอบกระดาษด้านล่าง ๑ นิ้ว

ตัวอย่างการพิมพ์เชิงอรรถ

ตามหลักกิจในอริยสัจ หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อทุกข์ ได้แก่ ปริญา คือ การกำหนดรู้ หรือ ทำความเข้าใจ หมายความว่าเรื่องทุกข์นี้บุคคลมีหน้าที่เกี่ยวข้องเพียงแค่กำหนดรู้หรือทำความเข้าใจเท่านั้น การปฏิบัติต่อทุกข์โดยถูกต้องตามหลักในอริยสัจนี้ เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งแต่เป็นเรื่องที่มักถูกมองข้ามไป พุทธธรรมสอนให้ปฏิบัติต่อทุกข์ด้วยการศึกษาให้รู้ว่าอะไรเป็นอะไร ให้รู้จักทุกข์^๑

ย่อหน้าเข้ามาจากขอบซ้ายของกระดาษ ๑.๗๕ ซม. เท่ากับย่อหน้าในส่วนของเนื้อหา

^๑ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๗๓.

๑ นิ้ว

๔.๑.๒ การเรียงลำดับเลขของเชิงอรรถ

ใ้หน้า ๑ ใหม่ทุกบท โดยแต่ละบท เริ่มนับตั้งแต่ ๑ ต่อเนื่องกันไปจนจบบท โดยไม่ต้องแยกเป็นเชิงอรรถของหนังสือภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ

รูปแบบการลงเชิงอรรถนั้น แตกต่างกันไปตามชนิดของหลักฐานของการอ้างอิง เช่น หนังสือ บทความในหนังสือ บทความในวารสาร บทความในหนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ เอกสารที่ยังไม่ตีพิมพ์ และการสัมภาษณ์ ในการพิมพ์เชิงอรรถนั้น สำหรับหนังสือที่อ้างอิงเป็นครั้งแรก ในแต่ละบท ให้ลงรายการอย่างสมบูรณ์ ตามแบบอย่างเอกสารประเภทต่างๆ ดังนี้

รูปแบบการลงเชิงอรรถในแต่ละประเภท

๑) คัมภีร์พระไตรปิฎกหรือหนังสือสำคัญพิมพ์เป็นชุด

ให้อ้างชื่อย่อคัมภีร์ เล่ม/ชื่อ/หน้า และให้วงเล็บ คำว่า (บาลี) ไว้หลังคำย่อ ในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี หรือ วงเล็บคำว่า (ไทย) ไว้หลังคำย่อ ในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย

ตัวอย่าง

^๑ ขุ.ชา.(บาลี) ๒๗/๘๗/๕๓, ขุ.ชา. (ไทย) ๒๗/๘๗/๘๗.

การอ้างพระไตรปิฎก ถ้าเขียนแบบสรุปข้อความจากพระไตรปิฎก ซึ่งเมื่อไปเปิดพระไตรปิฎกที่อ้างอิง จะไม่พบข้อความที่เป็นคำสรุป ให้เขียนคำว่า “ดูรายละเอียดใน...” แล้วต่อกับ คัมภีร์

ตัวอย่าง

มีภิกษุสร้างกุฏิด้วยตนเองบ้าง^๑ แต่เนื่องจากภิกษุผู้สร้างกุฏิเองไปขออุปกรณ์การสร้างจากชาวบ้าน การสร้างเองจึงต้องมีข้อจำกัด^๒

^๑ ดูรายละเอียดใน วิ.มหา.(บาลี) ๑/๘๔-๘๖/๕๕-๕๗, วิ.มหา.(ไทย) ๑/๘๔-๘๖/๗๔-๗๕.

^๒ ดูรายละเอียดใน วิ.มหา.(บาลี) ๑/๓๔๒-๓๗๘/๒๕๗-๒๘๔, วิ.มหา.(ไทย) ๑/๓๔๒-๓๗๘/๓๗๘-๔๑๐.

การอ้างพระไตรปิฎกที่เป็นข้อธรรมซึ่งมีเฉพาะหัวข้อ แล้วมีคำอธิบายในหนังสืออื่น อันเป็นความเห็นของผู้เรียบเรียงหนังสือ ซึ่งเมื่อดูพระไตรปิฎกที่อ้าง จะพบแต่ข้อธรรมเนื้อหาสั้นๆ เช่น พจนานุกรม ให้อ้างอิงเป็น ๒ ช่วง คือ อ้างช่วงข้อธรรมตอนหนึ่ง อ้างช่วงคำอธิบายตอนหนึ่ง

ตัวอย่าง

พรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา^๑ พรหมวิหาร คือ ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ เป็นธรรมประจำใจและปฏิบัติตนต่อเพื่อนมนุษย์โดยชอบ

เมตตา ความรักปรารถนาดีอยากให้เขามีสุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า

กรุณา ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

มุทิตา ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ ต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญงอกงามยิ่งขึ้น

อุเบกขา ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่ลำเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ พร้อมทั้งจะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉย สงบใจมองดู ในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำ เพราะเขาได้รับผิดชอบตนได้ดีแล้ว เขาสมควรรับผิดชอบตนเอง หรือเขาควรได้รับผลอันสมกับความรับผิดชอบของตน^๒

^๑ วจ.ปญจก.(บาลี) ๒๒/๑๙๒/๒๕๒.

^๒ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒๔.

๒) หนังสือทั่วไป (General Books)

ผู้แต่ง, **ชื่อเรื่อง**, ชื่อชุดและลำดับที่ (ถ้ามี) หรือ เล่มที่ (ถ้ามีหลายเล่ม), พิมพ์ครั้งที่ (กรณีพิมพ์มากกว่า ๑ ครั้ง), (สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์, ปีที่พิมพ์), หน้าหรือจำนวนหน้าที่อ้างอิง.

Author, **Title**, Edition or ed., (Place: Publisher, Year), page (s).

ตัวอย่าง

^๑ พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **ทิศทางการศึกษาไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๔-๕.

^๒ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, **ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย หน่วยที่ ๑-๗**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๕), หน้า ๑๗-๒๓.

^๓ Phramedhidhammaphorn (Prayoon Dhammacitto), **An Ancient Greek Philosophy**, (Bangkok: The Council of Graduate School's Monk Students, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2532 B.E./1989), pp. 38-45.

^๔ Walpola Rahula, **What the Buddha Taught**, (New York: Grove Press, 1962), p. 69.

ใน...”

ตัวอย่าง

วินัยบัญญัติมีเป็นจำนวนมาก สมัยแรกๆ ยังไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร พระสาวกได้ท่องจำกันมา ผู้ที่เชี่ยวชาญพระวินัย ก็ทรงจำพระวินัย ผู้ที่เชี่ยวชาญพระสูตร ก็ทรงจำพระสูตร ผู้ที่เชี่ยวชาญพระอภิธรรม ก็ทรงจำพระอภิธรรม ภิกษุและภิกษุณีผู้ทรงจำพระวินัย เชี่ยวชาญทางด้านพระวินัย เรียกว่า พระวินัยธร หมายถึง ผู้รู้และเชี่ยวชาญทางพระวินัยโดยท่องจำไว้ได้^๑

^๒ T.W. Rhys Davids and William Stede, **Pali English Dictionary**, (Delhi: Motilal Banarsidass, 1977), p. 23, อ้างใน แม่ชีกฤษณา รักษาโณม, “การศึกษาเชิงวิเคราะห์บทบาทของพระวินัยธรในพระวินัยปิฎก: กรณีศึกษาพระอุบาลีและพระปฎาจารย์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

การอ้างหนังสือทั่วไป ถ้าเขียนแบบสรุปความจากหนังสือนั้น ให้อ้างอิงอย่างสรุป พระไตรปิฎกที่กล่าวข้างต้น คือ ใช้คำว่า “ดูรายละเอียดใน...”

๓) หนังสือแปล (Translated Books)

รูปแบบ

ผู้แต่ง, **ชื่อเรื่อง**, แปลโดย ชื่อผู้แปล, ชื่อชุดและลำดับที่ (ถ้ามี) หรือ เล่มที่ (ถ้ามีหลายเล่มจบ), พิมพ์ครั้งที่ (ในกรณีพิมพ์มากกว่า ๑ ครั้ง), (สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์, ปีที่พิมพ์), หน้าหรือจำนวนหน้าที่อ้างอิง.

Author, **Title**, tr. by Translator, ed., (Place: Publisher, Year), page (s).

ตัวอย่าง

^๑ พระ ดร.ดับบลิว ราหุล, **พระพุทธเจ้าสอนอะไร**, แปลโดย รศ.ชูศักดิ์ ทิพย์เกษรและคณะ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๗๗.

^๒ Piyadassi Thera, **Buddhism - The Immoral Teaching**, tr. by Chinavudh Sunthornsima, 17th Edition, (Bangkok: Ruankaew Press, 2532/1989), pp. 31-32.

๔) บทความจากหนังสือรวมบทความ (Articles from the Books Edited)

รูปแบบ

ผู้เขียน, “ชื่อบทความ”, ใน **ชื่อเรื่อง**, รวบรวมโดย ชื่อผู้รวบรวม, ชื่อชุด (ถ้ามี) หรือ เล่มที่ (กรณีมีหลายเล่มจบ), พิมพ์ครั้งที่ (กรณีพิมพ์มากกว่า ๑ ครั้ง), (สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์, ปีที่พิมพ์): หน้าหรือจำนวนหน้าที่อ้างอิง (ใส่เฉพาะเลขหน้า).

Author, “Name of Article”, **Title**, Name of the Editor (ed), (Place: Publisher, Year): page (s).

ตัวอย่าง

^๑ พระเทพโสภณ (ประยูร ฌมจิตโต), “โรงเรียนวิถีพุทธเพื่อสังคมไทย”, ใน **รวมบทความทางวิชาการพระพุทธศาสนา**, รวบรวมจัดพิมพ์โดย พระศรีธวัชเมธี (ชนะ ป.ธ.๘), (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘): ๖๒.

^๒ W.T.Stace, “Survival after death”, **Philosophical issue**, ed. by James Rachels, (London : Harper & Row Publishers, 1972): 87-91.

๕) บทความวารสาร (Articles in the Journals)

รูปแบบ

ผู้เขียน, “ชื่อบทความ”, **ชื่อวารสาร**, เล่มที่หรือปีที่ (เดือน ปี): เลขหน้า (ใส่เฉพาะตัวเลข).

Author, “Title of Article”, **Name of Journal**, Volume Number (month, year):
page (s) (number only).

ตัวอย่าง

๑ อธิปไตย ลักษณะกึ่ง, “ปรัชญาศาสนา”, **พุทธจักร**, ปีที่ ๔๓ ฉบับที่ ๒ (มกราคม ๒๕๓๓): ๒๖-๒๙.
๒ K.N., Jayatileke, “The Buddhist Theory of Causality”, **The Maha Bodhi**, Vol. 77 No.1:
10-15.

๖) บทความในหนังสือพิมพ์ (Columns in the Newspaper)

รูปแบบ

ผู้เขียน, “ชื่อบทความ”, **ชื่อหนังสือพิมพ์**, (วัน เดือน ปี): เลขหน้า (ใส่เฉพาะตัวเลข).

Authors, “Title of Column”, **Name of Newspaper**, (day/ month/ year): page
(s) (number only).

ตัวอย่าง

๑ พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต), “สงครามคูเวต”, **สยามรัฐ**, (๒๑ สิงหาคม ๒๕๓๓): ๒.
๒ Sommart Noimareng, “Buddhist to Protest Changes in Curriculum”, **The Nation**, (2
September 1990): A 2.

๗) บทความในสารานุกรม (Articles in the Encyclopedia)

รูปแบบ

ผู้เขียน, “ชื่อบทความ”, **ชื่อสารานุกรม**, เล่มที่ (ปีที่พิมพ์): เลขหน้า (ใส่เฉพาะตัวเลข).

Author, “Title of Article”, **Name of Encyclopaedia**, Volume Number (Year
of Publication): page (s) (number only).

ตัวอย่าง

๑ เกษม บุญศรี, “พุทธวงศ์”, **สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน**, ๒๑ (๒๕๒๙-๓๐): ๑๓๓๙-๕-
๑๓๔๒๓.
๒ Charles Landesman, Jr., “Consciousness”, **The Encyclopedia of Philosophy**, Vol. 2
(1967): 191-195.

๘) บทวิจารณ์หนังสือ (The Critic of Books)

รูปแบบ

ผู้เขียนบทวิจารณ์, “วิจารณ์เรื่อง”, ชื่อหนังสือที่วิจารณ์, โดยผู้แต่งหนังสือที่วิจารณ์, ใน **ชื่อวารสาร**, ปีที่หรือเล่มที่ (เดือน ปี): เลขหน้า (ใส่เฉพาะตัวเลข).

Author of the Critics, “Title of Criticized Book”, written by the Name of Author of criticized books, **Name of Journal**, Volume Number (month, year): page (s) (number only).

ตัวอย่าง

^๑ พระมหาอินศร จินตปาณโณ, “วิเคราะห์พระเทพเวที กรณีสันตโตศก”, โดย ว. ชัยศักดิ์, ใน **พุทธจักร**, ปีที่ ๔๔ เล่มที่ ๔ (เมษายน ๒๕๓๓): ๒๔-๒๖.

^๒ Peter Harvey, “The Five Aggregates: Understanding Theravada Psychology and Soteriology”, by Mathieu Boisvert, **Journal of Buddhist Ethics**, Vol.3 (1996): 91-97.

๙) วิทยานิพนธ์ (Thesis)

รูปแบบ

ชื่อผู้วิจัย, “ชื่อวิทยานิพนธ์”, **ระดับของวิทยานิพนธ์**, (สาขาวิชา หรือ คณะ หรือ บัณฑิตวิทยาลัย: ชื่อสถาบัน, ปีที่สำเร็จ).

Name of Researcher, “Title of Thesis”, **Level of Thesis**, (Faculty or Department or Graduate School: Name of University which is a Copyright-holder of the Thesis, Year of Graduation/Publication), page (s).

Or

Name of Researcher, **Title of Thesis**, (Place: Name of Faculty or Department and University which is a Copyright-holder of the Thesis, Year of Graduation/Publication, page (s).

ตัวอย่าง

^๑ พระครูประคุณสรกิจ (สุชาติ ชีโนโรโส), “การศึกษาวิธีการสอนวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวทางของสำนักวิปัสสนาวิเวกาศรม”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗).

^๒ Phramaha Apinyawat Phosan, **A Comparative Study of Woman’s Socio-familial Life-ways in Vedic Hinduism and Theravāda Buddhism**, (Madras: Ph.D. Thesis of the Department of Philosophy, University of Madras, 2001), p. 30.

รูปแบบ

ชื่อผู้วิจัย (และคณะ), “ชื่อหัวข้อรายงานการวิจัย”, **รายงานวิจัย**, (ชื่อแผนกวิชาหรือคณะและมหาวิทยาลัย หรือ ส่วนงานอื่นๆ, ปีที่พิมพ์), หน้า.

ตัวอย่าง

นายมนัส ภาคภูมิ, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน”, **รายงานวิจัย**, (กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๐), หน้า.

๑๑) เอกสารอื่นๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์ (Other Unprinted Documents)

ให้ใช้รูปแบบเหมือนการลงเชิงอรรถ ยกเว้นชื่อเรื่องใส่ไว้ในเครื่องหมายอัฒประกาศ และระบุลักษณะของเอกสารนั้น เช่น อัดสำเนา หรือ Mimeographed พิมพ์ดีด หรือ Typewriter แล้วแต่กรณี ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บตอนสุดท้ายของรายการ

ตัวอย่าง

^๑ พระมหาสมชัย กุสลจิตโต, “ทัศนะเรื่องจิตในพระพุทธปรัชญา”, (กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๓) (อัดสำเนา).

^๒ P. Prayoon Dhammacitto (Mererk), “Buddhism and World Peace”, Paper Presented at the 16th General Conference of the World Fellowship of Buddhists, (Los Angeles: November 19-26, 1988). (Mimeographed)

๑๒) สัมภาษณ์ (Interviews)

รูปแบบ

สัมภาษณ์ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์, ตำแหน่ง (ถ้ามี), วัน เดือน ปี (ที่สัมภาษณ์).

Interview with the name of one who gives an interview, position (if any), day, month, year.

ตัวอย่าง

^๑ สัมภาษณ์ พระธรรมโกศาจารย์, ศ.ดร. อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐.

^๒ Interview with Prof. Dr. Phra Dharmakosajarn Rector of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 16 July 2007.

๔.๑.๔ การลงเชิงอรรถ เมื่ออ้างถึงเอกสารซ้ำ

ในกรณีที่มีการอ้างเอกสารเรื่องเดียวกันซ้ำอีก ให้ลงรายการดังต่อไปนี้

การอ้างเอกสารเชิงอรรถโดยไม่มีเอกสารอื่นมาคั่น ซึ่งเป็นการอ้างถึงเอกสารเรื่องเดียวกัน แต่ต่างหน้ากัน ให้ใช้คำว่า **เรื่องเดียวกัน** สำหรับภาษาไทย และใช้คำว่า **Ibid.** สำหรับภาษาอังกฤษ พร้อมลงเลขหน้าหรือจำนวนหน้ากำกับด้วย เช่น เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓. หรือ Ibid., p. 13. หรือ Ibid., pp. 5-20. ถ้าต้องการอ้างซ้ำข้อความที่ได้อ้างแล้วโดยไม่มีเอกสารอื่นมาคั่น (หมายถึงเป็นเอกสารเรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน ให้ใช้คำว่า **อ้างแล้ว** หรือ **Loc.cit.**

การอ้างถึงเอกสารเรื่องเดียวกันหรือข้อความเดียวกันซ้ำอีก **โดยมีเอกสารอื่นมาคั่น** ให้ลงรายการอย่างย่อ คือ ลงชื่อผู้แต่งและชื่อเรื่อง ส่วนรายการเกี่ยวกับสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ ให้ตัดออก และให้เติมเลขหน้าต่อจากชื่อเรื่องกำกับด้วย เช่น

^๑ พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **ปรัชญากรีกโบราณ**, หน้า ๑๕-๒๐.
หรือ
^๑ PhraMedhidhammaphorn (Prayoon Dhammacitto), **An Ancient Greek Philosophy**, pp. 15-20.

ในกรณีที่ชื่อเรื่องยาวเกินหนึ่งบรรทัดแล้วอ้างถึงหลายครั้ง ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้เขียนที่จะย่อชื่อเรื่องให้สั้นลง แต่จะต้องไม่ให้เสียใจความสำคัญ และใช้รูปแบบเดียวกันทั้งเล่ม

ตัวอย่างเชิงอรรถภาษาไทย

^๑ พระเทพเวที (ประยูร ปยุตฺโต), **กรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ พุทธธรรม, ๒๕๒๙), หน้า ๒๗.
^๒ พุทธทาสภิกขุ, **อิทัปปัจจยตา (ฉบับย่อ)**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สุขภาพใจ, ๒๕๓๓), หน้า ๑๒๔.
^๓ วิทย์ วิศทเวทย์, **ความคิดเรื่องอนัตตาในพระสูตร**, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘), หน้า ๒๐.
^๔ พระเทพเวที (ประยูร ปยุตฺโต), **กรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม**, หน้า ๓๑.
^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๕. (หมายถึง เรื่องกรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม หน้า ๓๕)
^๖ อ้างแล้ว. (หมายถึง เรื่องกรรมตามนัยแห่งพุทธธรรม หน้า ๓๕)

ตัวอย่างเชิงอรรถภาษาอังกฤษ

¹ P. Prayoon Mererk, **Selflessness in Sartres Existentialism and Early Buddhism**, (Bangkok : Mahachulalongkorn Buddhist University, 1988), p. 93.
² Chinda Chandrkaew, **Nibbana the Ultimate Truth of Buddhism**, (Bangkok: Mahachulalongkorn Buddhist University, 1979), p. 88.
³ P. Prayoon Mererk, **Selflessness in Sartres Existentialism and Early Buddhism**, p.102.
⁴ Ibid., p. 99.
⁵ Loc.cit.

ตัวอย่างการพมพอญประกาศสนๆ และเชิงอรรถ

กล่าวโดยย่อจริยธรรมหรือการรู้จักถือเอาประโยชน์จากหลักอนิจจตามี ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่หนึ่ง เมื่อประสบความสำเร็จเปลี่ยนแปลงที่ไม่ปรารถนา ก็บรรเทาหรือกำจัดทุกข์ได้ เมื่อประสบความสำเร็จเปลี่ยนแปลงที่พึงใจ ก็ไม่หลงใหลมัวเมา เพราะรู้เท่าทันกฎธรรมดา ขั้นตอนที่สอง เร่ง

ชวนขวยทำกิจที่ควรทำต่อไปให้ดีที่สุดและทำด้วยจิตใจที่เป็นอิสระ เพราะรู้ว่าความเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นไปตามเหตุปัจจัย ไม่ใช่เป็นไปเองหรือเลื่อนลอย หรือตามความปรารถนาของเรา ผู้ที่เห็นว่าสิ่งทั้งหลาย ไม่ยั่งยืนยอมเปลี่ยนแปลงไป จะทำอะไรไปทำไม และปล่อยชีวิตให้เลื่อนลอย ปล่อยอะไรๆ ไปตามเรื่อง แสดงถึงความเข้าใจผิดและปฏิบัติผิดต่อหลักอนิจจตา ชัดกับพุทธโฆวาทที่เป็นปัจฉิมวาจา ว่า “สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลาย จงทำหน้าที่ให้สำเร็จด้วยความไม่ประมาทเถิด”^๑

^๑ ที.ม. (บาลี) ๑๐/๒๑๘/๑๖๖, ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๑๘/๑๖๖.

๔.๑.๕ เชิงอรณประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ แหล่งสารนิเทศที่บันทึกอยู่ในสื่อที่คอมพิวเตอร์อ่านได้ เช่น แผ่นดิสเก็ต ซีดี-รอม ฐานข้อมูลต่างๆ ในระบบสายตรง (Online) อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

การลงรายการบรรณานุกรมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ใช้ข้อกำหนดเดียวกันกับการลงรายการบรรณานุกรมของหนังสือและวัสดุอ้างอิงประเภทต่างๆ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่อาจจะเป็นข้อมูลที่มีลักษณะเฉพาะที่ต้องการลงรายการแตกต่างออกไปเช่น

๑) แผ่นดิสเก็ต และซีดี-รอมที่เป็นผลงานเดี่ยว

ผู้แต่ง, ชื่อเรื่อง, [ประเภทของสื่อ], สถานที่ผลิต: ชื่อแหล่งผลิต, ปีที่ผลิต.

ตัวอย่าง

ปราณี แสนทวีสุข, การแสดงพื้นบ้านไทย, [ซีดี-รอม], กรุงเทพมหานคร: ไทยอินฟอร์เมชั่น พับลิชชิงซิสเต็ม, ๒๕๔๐.

๒) สารระสังเขปบนซีดี-รอม

ผู้แต่ง, ชื่อเรื่อง, [ประเภทของสื่อ], สารระสังเขปจาก: ชื่อฐานข้อมูล / ชื่อแฟ้มข้อมูล / หมายเลขข้อมูล (ถ้ามี), ปีที่ผลิต.

ตัวอย่าง

ปราณี แสนทวีสุข, การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง, [ซีดี-รอม], สารระสังเขปจาก: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย (๒๕๔๖) แผ่นที่ ๒, ๒๕๔๗.

๓) บทความ / สารระสังเขปออนไลน์

ผู้แต่ง, ชื่อเรื่อง, [ประเภทของสื่อ], แหล่งที่มา: ชื่อแหล่งข้อมูล [วัน เดือน ปี ที่เข้าถึงข้อมูล]. (ใส่เฉพาะวัน เดือน ปี)

ตัวอย่าง

วิทยากร เชียงกุล, **คิดถูกทำถูก: ปฏิรูปการสื่อสารและสื่อสารมวลชน**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.rsu.ac.th/thai/Opinion-think-default.html> [๑ ก.ค.๒๕๕๓].

(๔) บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง, (วัน เดือน ปี), “ชื่อบทความ”, **ชื่อวารสาร**, [ประเภทของสื่อ], ปีที่ (ฉบับที่): เลขหน้าหรือความยาวของเนื้อเรื่อง, แหล่งที่มา: ชื่อแหล่งข้อมูล [วัน เดือน ปี ที่เข้าถึงข้อมูล]. (ใส่เฉพาะวัน เดือน ปี)

ตัวอย่าง

ปราณี แสนสุข, (2 มี.ค. 44), “การจัดองค์กรเทคโนโลยีสารสนเทศให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมองค์กร”, **KU Electronic Magazine**, [ออนไลน์], 3 (2): 7 ย่อหน้า, แหล่งที่มา: <http://www.ku.ac.th/e-magazine/march44/it/organize.html> [2 มีนาคม 2546].

๕) บทความในหนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง, (วัน เดือน ปี), “ชื่อบทความ”, **ชื่อหนังสือพิมพ์**, [ประเภทของสื่อ], ปีที่ (ฉบับที่): เลขหน้าหรือความยาวของเนื้อเรื่อง, แหล่งที่มา: ชื่อแหล่งข้อมูล [วัน เดือน ปี ที่เข้าถึงข้อมูล]. (ใส่เฉพาะวัน เดือน ปี)

ตัวอย่าง

ลม เปลี่ยนทิศ, (๑๙ ธ.ค. ๔๘), “หมายเหตุประเทศไทย: สังคมไทยกำลังป่วยหนัก”, **ไทยรัฐ**, [ออนไลน์], ๑๒ ย่อหน้า, แหล่งที่มา: http://www.thairath.co.th/thairath1/2548/column/remark/dec/19_12_48.php [๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๘].

๖) ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้ส่ง (ที่อยู่ทางอีเมล) เรื่องที่ส่ง, ผู้รับหรือ e-mail to ชื่อผู้รับ (ที่อยู่ทางอีเมล), (วัน เดือน ปี). (ใส่เฉพาะวัน เดือน ปี)

ตัวอย่าง

วรุฒิ อรชุน (woot_rmut@hotmail.com), ระบบการจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์, ผู้รับ
พนิตนันต์ อุดมทรัพย์ (panitnan@yahoo.com), (๕ ส.ค.๕๑).

๔.๒ การทำบรรณานุกรม:

บรรณานุกรม (Bibliography) หมายถึง บัญชีรายชื่อหนังสือที่ใช้ประกอบการค้นคว้าหรือบัญชีรายชื่อหนังสือในหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ยุคใดยุคหนึ่ง หรือ ของผู้เขียนคนใดคนหนึ่ง มักมีรายละเอียดหรือบทวิจารณ์สั้นๆ ประกอบ โดยให้พิมพ์คำว่า **บรรณานุกรม** ไว้ตรงกลางบรรทัดบนสุดของหน้าแรกของบรรณานุกรม โดยพิมพ์ห่างจากขอบบน ๑.๕ นิ้ว (๓.๘๑ ซม.) ต่อจากนั้น ให้เว้นระยะห่างระหว่างบรรทัด โดยกำหนดที่ก่อนหน้าไว้ที่ ๖ พอยท์ แล้วพิมพ์โดยแยกตามประเภทของเอกสารดังต่อไปนี้

- คัมภีร์พระไตรปิฎก
- หนังสือทั่วไป
- หนังสือแปล
- บทความต่างๆ (บทความในวารสาร หนังสือพิมพ์ สารานุกรม หนังสือรวมบทความและบทความวิจารณ์หนังสือ)
- เอกสารอื่นๆ (วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย รายงานการประชุมทางวิชาการ จุลสารเอกสารอัดสำเนา และเอกสารอื่นๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์)
- สัมภาษณ์
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ให้พิมพ์บรรณานุกรมหรือเอกสารอ้างอิงในแต่ละประเภท โดยแยกประเภทหนังสือเป็นข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ และพิมพ์แยกตามประเภทดังกล่าวข้างต้น โดยจัดเรียงบรรณานุกรมหรือเอกสารอ้างอิงในแต่ละประเภท ตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่งหรือชื่อเรื่อง (กรณีที่ปรากฏนามผู้แต่ง)

ในกรณีที่ไม่มีเอกสารอ้างอิงจำนวนมาก จะใช้วิธีเรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่งหรือชื่อเรื่องโดยไม่แยกประเภทเอกสารได้

ถ้ามีบรรณานุกรมภาษาต่างประเทศด้วย ให้พิมพ์แยกต่างหากจากภาษาไทย โดยถือหลักเช่นเดียวกันกับบรรณานุกรมภาษาไทย คือ แยกประเภทและเรียงลำดับอักษรชื่อของผู้แต่ง ในกรณีที่ไม่มีจำนวนมากจะไม่แยกประเภทก็ได้

การพิมพ์บรรณานุกรมให้เริ่มพิมพ์แต่ละรายการ โดยพิมพ์ขีดขอบกระดาษด้านซ้าย ถ้ารายการใดไม่จบลงใน ๑ บรรทัด ให้พิมพ์ในบรรทัดต่อมาโดยย่อหน้า ๘ ช่วงตัวอักษร เริ่มพิมพ์อักษรตัวที่ ๘ จนกว่าจะจบรายการนั้นๆ

ตัวอย่าง

ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ: (คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาภาษาบาลีและภาษาไทย)

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ: (หนังสือ และ/หรือ บทความในหนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความและ/หรือ บทความในวารสาร, หนังสือพิมพ์, สารานุกรม และเอกสารอื่นๆ รวมทั้งจุลสาร, เอกสารอัดสำเนาต่างๆ และการสัมภาษณ์)

ภาษาอังกฤษ

A. Primary Sources:

B. Secondary Sources:

} ใช้หลักการเดียวกับภาษาไทย

หมายเหตุ : รายละเอียดการอ้างอิงแต่ละประเภท ให้ทำตามแบบที่จะนำเสนอต่อไป

โดยหลักการของรูปแบบบรรณานุกรมนั้น จะล้อตามรูปแบบการลงเชิงอรรถ เพียงเปลี่ยนเครื่องหมาย (.) ทั้งหมดเป็น (.) ยกเว้น หน้าปี ให้คงเครื่องหมาย (,) ไว้เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ให้ลงบรรณานุกรมหรือเอกสารอ้างอิง ตามรูปแบบซึ่งกำหนดไว้ตามประเภทของเอกสาร ดังนี้

๑) หนังสือทั่วไปและคัมภีร์พระไตรปิฎก

รูปแบบ

ผู้แต่ง. ชื่อเรื่อง. ชื่อชุดหนังสือและลำดับที่ (ถ้ามี) และ/หรือ จำนวนเล่ม (ถ้ามีหลายเล่มจบ). พิมพ์ครั้งที่ (ถ้าพิมพ์มากกว่า ๑ ครั้ง). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์, ปีที่พิมพ์.

ตัวอย่างภาษาไทย

พระราชวรมณี (ประยูร ปยุตโต). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ตัวอย่างภาษาอังกฤษ

Phramaha Prayoon Mererk. *Selflessness in Sartre Existentialism and Early Buddhism*. Bangkok: Mahachulalongkorn Buddhist University Press, 1988.
Rahula, Walpola. *What the Buddha Taught*. New York: Grove Press, 1963.

หมายเหตุ:

บรรณานุกรมในหนังสือภาษาไทย ให้เรียงชื่อ ตามด้วยนามสกุล และ/หรือ ฐานันดรศักดิ์ และ/หรือ ตำแหน่งวิชาการ ของผู้แต่ง (ถ้ามี) เช่น คีฤทธิ ปราโมช, ม.ร.ว., สมภาร พรหมทา, ศ.ดร. ฯลฯ ส่วนบรรณานุกรมในหนังสือภาษาอังกฤษ ให้เรียงนามสกุลขึ้นก่อน แล้วตามด้วยชื่อของผู้แต่ง เช่น Rahula, Walpola. **ในกรณีที่ผู้แต่งเป็นพระภิกษุ** ให้พิมพ์ชื่อ – ฉายา ตามจริง เช่น พระมหาราชัน จิตตปาโล หากมีสมณศักดิ์ ให้ใส่สมณศักดิ์ตามชื่อท่าน โดยไม่ต้องแยกคำว่า พระมหา / พระออก ตามด้วยชื่อ-ฉายาในวงเล็บ เช่น พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร มีฤกษ์) พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) หากมีตำแหน่งทางวิชาการให้นำมาต่อท้ายชื่อ เช่น พระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ สมมาปณโณ), ศ.ดร.

๒) บทความในวารสาร

รูปแบบ

ผู้เขียน. “ชื่อบทความ”. ชื่อวารสาร. ปีที่ ฉบับที่ (เดือน ปี): เลขหน้า (ใส่เฉพาะเลขหน้า).

ตัวอย่าง

ธีรวิทย์ ลักษณะกึ่ง. “ปรัชญาศาสนา”. *พุทธจักร*. ปีที่ ๔๓ ฉบับที่ ๒ (มกราคม ๒๕๓๓): ๒๖-๒๙.
Jayatileke, K.N. “The Buddhist Theory of Causality”. *The Maha Bodhi*. Vol.77 No.1: 10-15.

๓) บทความในหนังสือพิมพ์

รูปแบบ

ผู้เขียน. “ชื่อบทความ”. ชื่อหนังสือพิมพ์ (วัน เดือน ปี): เลขหน้า (ใส่เฉพาะเลขหน้า).

ตัวอย่าง

พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). “สงครามคูเวต”. สยามรัฐ (๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๓): ๒.
Noimareng, Sommart. “Buddhist to Protest Changes in Curriculum”. *The Nation* (2 September 1990):
A 2.

๔) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ

ผู้เขียน. “ชื่อบทความ”. ชื่อสารานุกรม. เล่มที่ (ปีที่พิมพ์): เลขหน้า (ใส่เฉพาะเลขหน้า).

ตัวอย่าง

เกษม บุญศรี. “พุทธวงศ์”. สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน. เล่มที่ ๒๑ (๒๕๒๙-๓๐): ๑๓๓๙-๑๓๓๙๒๓.
Landesman, Charles. “Consciousness”. *The Encyclopedia of Philosophy*. Vol.2 (1967): 191-195.

๕) หนังสือแปล

รูปแบบ

ผู้แต่ง. ชื่อเรื่อง. แปลโดย ชื่อผู้แปล. พิมพ์ครั้งที่ (ถ้าพิมพ์มากกว่า ๑ ครั้ง). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์, ปีที่พิมพ์.

ตัวอย่าง

พระดับบลิว ราหุล, ดร. พระพุทธเจ้าสอนอะไร. แปลโดย รศ.ชูศักดิ์ ทิพย์เกษรและคณะ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
Kant, Immanuel. *Critique of Pure Reason*. tr. by Narman Kemp Smith. London: The Macmillan Press, 1978.

๖) บทความจากหนังสือรวบรวมบทความ

รูปแบบ

ผู้เขียน. “ชื่อบทความ”. ใน ชื่อเรื่อง. หน้า. ชื่อบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์, ปีที่พิมพ์.

ตัวอย่าง

พระเทพโสภณ (ประยูร ธรรมจิตโต). “โรงเรียนวิถีพุทธเพื่อสังคมไทย”. ใน **รวมบทความทางวิชาการ พระพุทธศาสนา**. หน้า ๑๐-๑๕. รวบรวมจัดพิมพ์โดย พระศรีธวัชเมธี (ขณะ ป.ธ.๙). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

๗) บทวิจารณ์หนังสือ

รูปแบบ

ผู้เขียนบทวิจารณ์. “ชื่อเรื่องที่วิจารณ์”. ชื่อหนังสือที่วิจารณ์. โดยผู้แต่งหนังสือที่วิจารณ์. ใน ชื่อวารสาร. ปีที่หรือเล่มที่พิมพ์หรือฉบับที่ (เดือน ปี): เลขหน้า (ใส่เฉพาะเลขหน้า).

ตัวอย่าง

พระมหาอินทร จินตปาณโณ. “วิเคราะห์พระเทพเวที”, กรณีสันตโตศก. โดย ว. ชัยภัก. ใน พุทธจักร. ปีที่ ๔๔ เล่มที่ ๔ (เมษายน ๒๕๓๓): ๒๔-๒๖.
Peter Harvey. “The Five Aggregates : Understanding Theravada Psychology and Soteriology”, by Mathieu Boisvert. *Journal of Buddhist Ethics*. Vol.3 (1996): 91-97.

๘) วิทยานิพนธ์

รูปแบบ

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์. “ชื่อวิทยานิพนธ์”. ระดับของวิทยานิพนธ์. สาขาวิชา หรือ คณะ หรือ บัณฑิตวิทยาลัย: ชื่อมหาวิทยาลัย, ปีที่สำเร็จ.

ตัวอย่าง

พระครูประคุณสรกิจ (สุชาติ ชีโนรโส). “การศึกษาวิธีการสอนวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวทางของสำนักวิปัสสนาวิเวกอาศรม”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

๙) เอกสารอื่นๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ให้ใช้รูปแบบเดียวกันกับการลงเชิงอรรถ ยกเว้นชื่อเรื่องให้ใส่ไว้ในเครื่องหมายอัญประกาศ และต้องระบุลักษณะของเอกสารนั้น เช่น อัดสำเนา หรือ Mimeographed พิมพ์ดีด หรือ Typewriter แล้วแต่กรณี ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บตอนสุดท้ายของรายการ

ตัวอย่าง

พระมหาสมชัย กุสลจิตโต. “ทรรศนะเรื่องจิตในพุทธปรัชญา”. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒. (อัดสำเนา)
Phramaha Prayoon Mererk. “Buddhism and World Peace”. Paper at the 16th General Conference of the World Fellowship of Buddhist, Los Angeles, November 19-26, 1988. (Mimeographed)

๑๐) บทสัมภาษณ์

รูปแบบ

สัมภาษณ์ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์, ตำแหน่ง (ถ้ามี), วันที่ เดือน ปีที่สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง

สัมภาษณ์ พระธรรมโกศาจารย์, ศ.ดร. (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐.
Prof. Dr. Phra Dharmakosajarn (Prayoon Dhammacitto Mererk), Rector Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 16 July 2007.

๑๑) จุลสาร เอกสารอัดสำเนา และเอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์อื่นๆ

ให้ใช้รูปแบบเดียวกันกับหนังสือ ยกเว้นชื่อเรื่องให้ใส่ไว้ในเครื่องหมายอัฒประกาศ และต้องระบุลักษณะของเอกสารนั้น เช่น อัดสำเนา หรือ Mimeographed พิมพ์ดีด หรือ Typewriter แล้วแต่กรณี ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บตอนสุดท้ายของรายการ

ตัวอย่าง

พระมหาสมชาย กุศลจิตโต. “ทรงสนธิเรื่องจิตในพุทธปรัชญา”. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒. (อัดสำเนา)

๑๒) ตัวอย่างการพิมพ์บรรณานุกรม

บรรณานุกรม (๑๘ พ้อยท์)

๑. ภาษาไทย:

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, โรงพิมพ์วิญญูณ, ๒๕๓๒.

_____. ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____ . **ปรณวิเสสภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาปรณวิเสโส**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญาน , ๒๕๓๙.

มหาจุฬาราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับสยามรัฐเตปฎก ๒๕๒๕**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๒๕.

_____ . **พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด ๙๑ เล่ม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

จำนงค์ ทองประเสริฐ. **ประวัติพระพุทธศาสนาในเอเชียอาคเนย์**. พระนคร: มูลนิธิอิทธิธรรมมหาธาตุ วิทยาลัย, ๒๕๑๔.

เสฐียร พันธงศรี. **ศาสนาโบราณ**. กรุงเทพมหานคร: แผนกวิชาการ คณะกรรมการบริหาร กรรมการ นิสิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๑.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. **พุทธวจนะในธรรมบท**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ช่อมะไฟ, ๒๕๓๑.

แสง จันทร์งาม. **พระพุทธศาสนาจากพระโอษฐ์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, ๒๕๒๓.

(๒) บทความ:

สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน). “หลักพระพุทธศาสนา”. **สมาธิ**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๔๐ (ม.ป.ป.): ๔๖ - ๕๒.

ธีรวิทย์ ลักษณะกิ่ง. “ปรัชญาศาสนา”. **พุทธจักร**. ปีที่ ๔๓ ฉบับที่ ๒ (มกราคม ๒๕๓๓): ๒๖-๒๗.

(๓) วิทยานิพนธ์:

นางสาวอุษา โลหะจรรณ. “การศึกษาชีวิตและผลงานด้านวรรณกรรมพระพุทธานุชาของ สมณะเสวียนจั้ง (พระถังซำจั๋ง)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

(๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่:

พระมหาสมจินต์ วันจันทร์ แปลและเรียบเรียง. “พระพุทธานุชา”. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖. (ถ่ายเอกสารเย็บเล่ม)

พระมหาสมชัย กุศลจิตโต. “ทรรศนะเรื่องจิตในพุทธปรัชญา”. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒. (อัดสำเนา)

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

ลม เปลี่ยนนทีศ (๑๙ ธ.ค. ๔๘). “หมายเหตุประเทศไทย: สังคมไทยกำลังป่วยหนัก”. **ไทยรัฐ** [ออนไลน์]. ๑๒ ย่อหน้า. แหล่งที่มา: http://www.thairath.co.th/thairath1/2548/column/remark/dec/19_12_48.php [๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๘].

วิทยากร เชียงกุล. **คิดถูกทำถูก: ปฏิรูปการสื่อสารและสื่อสารมวลชน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.rsu.ac.th/thai/Opinion-think-default.html> [๑ ก.ค. ๒๕๕๓].

(๖) สัมภาษณ์:

สัมภาษณ์ พระธรรมโกศาจารย์, ศ.ดร. (ประยูร ฐมจินตโต), อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย, ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐.

๒. ภาษาอังกฤษ**1. Primary Sources:**

T.W. Rhys Davids. **Abhidhammatthasangaha**. tr.by S.Z. Aung and C.E.F. Rhys Davids.
London: PTS., 1884.

C.E.F. Rhys Davids. **Compendium of Philosophy**. tr. by Narada Mahathera. London:
PTS., 1910.

Narada Mahathera. **A Manual of Abhidhamma**. Kandy: BPS., 1975.

T.W. Rhys Davids, J.E. Carpenter and W. Stede. **Digha - Nikaya Atthakatha:**
Sumangalavilasini. 3 Vols. London: PTS., 1886-1932.

E. Windisch. **Itivuttaka**. London: PTS., 1889.

2. Secondary Sources:**(I) Books:**

Bapat, P.V. **2500 Years of Buddhism**. New Delhi: Govt. of India, 1956.

Collins, S. **Selfless Persons: Imagery and Thought in Theravada Buddhism**. London :
Cambridge University Press, 1981.

Hiriyanna, M. **Outlines of Indian Philosophy**. London: George Allen and Unwin, 1967.

Stcherbatsky, Th. **The Soul Theory of The Buddhists**. Delhi: Bharatiya Vidya
Prakashan, 1976.

(II) Articles:

Bhattacharya, Kalidas. "The Concept of Self in Buddhism". **The Philosophical**
Quarterly (India). Vol.34 No.2 (1961): 18-29.

Jayatilleke, K.N. "The Buddhist Theory of Causality". **The Maha Bodhi**. Vol.77 No.1
(1969): 20-25.

Tulkun, L.T.D. "Atman: The Basis of Debate between the Buddhists and the Hindus".
Bodhi-Rashmi. (n.d.): 65-69.

(III) Report of the Research:

Peter Masefield. **A critical edition, and translation, of the Pali text known as the**
Sotabbam_lin_. Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
2008.

Veerachart Nimanong. **The Educational Inequality of Buddhist Monks and Novices in Thailand.** Graduate School of Philosophy and Religious Studies, Assumption University, 2003.

(IV) Electronics:

Gretchen, Walsh. "REPLY: Using African newspapers in teaching" in H-AFRICA. <h-afreca@msu.edu> (18 October 2006).

Miller, M.E. The Interactive Tester (version 4.0) [Computer Software]. Westminster, CA: Psytek Services, 2005.

๔.๓ การทำภาคผนวก:

ภาคผนวก คือ ข้อความที่ผู้เขียนวิทยานิพนธ์กล่าวถึงในเนื้อหาโดยย่อ แต่ต้องการให้ผู้ศึกษาได้ทราบรายละเอียด จึงนำรายละเอียดมานำเสนอในภาคผนวก เช่น

เหตุที่ทำให้ตั้งครุฑ ๗ ประการ

เหตุที่ทำให้ตั้งครุฑ มีประการ ๑ คือ การใช้มือลูกที่อุทร กล่าวถึงในงานวิจัยนี้ หน้า ๑๑๔ ทั้งหมดมี ๗ ประการคือ

๑. ด้วยถูกต้องร่างกายกัน เช่น สตรีบางคน ช่วงที่พร้อมจะตั้งครุฑ ถูกบุรุษจับมือหรือจับมวยผมแล้วตั้งครุฑ

๒. ด้วยการจับผ้า เช่น ภิกษุณีอดีตภรรยาของพระอุทายี จับผ้าสบงที่เป็นนอสุจิของพระ อุทายี สอดเข้าองค์กำเนิดของตนแล้วตั้งครุฑ

๓. ด้วยการตีม้น้ำอสุจิ เช่น แม่เนื่อมารดาของมิลลิ่งคดาบส ช่วงที่พร้อมจะตั้งครุฑ ได้ตีม้น้ำปัสสาวะซึ่งมีน้ำอสุจิเจือปนของดาบสเข้าไปแล้วตั้งครุฑ

๔. ด้วยการลูบค้ำที่สะดือ เช่น ที่ดาบสเป็นบิดาของสุวัณณสามโพธิสัตว์ ใช้มือลูบสะดือของดาบสเนื่อมารดาของสุวัณณสามโพธิสัตว์แล้วนางตั้งครุฑ

๕. ด้วยการดูรูป เช่น พวกนางสนมแอบมองบุรุษในช่วงที่พร้อมจะตั้งครุฑ แล้วเกิดตั้งครุฑโดยมิได้มีการถูกต้องกายบุรุษ

๖. ด้วยการฟังเสียง เช่น พวกนกยาง ไม่มีนกตัวผู้ มีแต่ตัวเมีย ได้ฟังเสียงฟ้าร้องแล้วตั้งครุฑ หรือพวกแม่ไก่ได้ฟังเสียงพ่อไก่แล้วตั้งครุฑ

๗. ด้วยการต้มกลั่น เช่น พอกแมงโกได้กลิ่นพอโคแล้วตั้งครรภ์^๑

ขั้นตอนการเสนอขออนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

๑. เสนอหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์จำนวน ๑ ชุด ต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอตรวจรูปแบบ
๒. เมื่อผ่านการตรวจรูปแบบและแก้ไขแล้ว เสนอให้ผู้สมควรเป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ทุกคนลงลายมือชื่อบนปกโครงร่างฯ จำนวน ๑ ฉบับ
๓. ขอแบบคำร้องเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ (บพ.๘) จากบัณฑิตวิทยาลัย
๔. กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน แล้วนำเสนอขอความเห็นชอบ จากผู้สมควรเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์
๕. ยื่นแบบคำร้องเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ (บพ.๘) ที่ผ่านความเห็นชอบจากกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้ว พร้อมเสนอหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๖ ชุด ต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอสอบอนุมัติ
๖. วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์เชิงปริมาณ นิสิตต้องส่งระเบียบวิธีวิจัยและแบบสอบถามชั่วคราวก่อนวันพิจารณาหัวข้อและโครงร่างฯ ไม่น้อยกว่า ๓ วัน ต่อบัณฑิตวิทยาลัย
๗. เมื่อผ่านการสอบและแก้ไขแล้ว ขอใบนำส่งโครงร่างวิทยานิพนธ์ (บพ.๘.๑) /สารนิพนธ์ (บพ.๘.๒) กรอกรายละเอียดครบถ้วนแล้ว เสนอขอความเห็นชอบจากผู้สมควรเป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ และจากประธานกรรมการพิจารณาหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ ตามลำดับ
๘. เสนอใบนำส่งโครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๔ ชุด /สารนิพนธ์ ๖ ชุด ต่อบัณฑิตวิทยาลัย
๙. บัณฑิตวิทยาลัยประกาศอนุมัติหัวข้อและโครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์แล้ว ขอแบบฟอร์มการลงทะเบียนวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ (บพ.๙) จากบัณฑิตวิทยาลัย และลงทะเบียนภายในกำหนด ๓๐ วัน นับจากวันที่ประกาศ

ขั้นตอนการเสนอขอตรวจรูปแบบวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

๑. ขอแบบคำร้องทั่วไป (บพ.๖) จากบัณฑิตวิทยาลัย
๒. กรอกรายละเอียดตามแบบคำร้องนั้น ขอลายเซ็นจากประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ และจากอาจารย์ที่ปรึกษา

^๑ วิมหา.อ. (บาลี) ๑/๓๖/๒๒๒-๒๒๓, อ้างใน นางไพลิน องค์กรสุวรรณ, “การศึกษาวิเคราะห์การสร้างบารมีของพระนางพิมพาที่ปรากฏในชาดก”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๒๐๐.

๓. ส่งเอกสารแก่บัณฑิตวิทยาลัย ดังนี้
 - วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ ที่เรียบเรียงเสร็จแล้ว ๑ ฉบับ
 - แบบคำร้องขอตรวจรูปแบบ (บพ.๖)
 - ใบเสียค่ารักษาสถานภาพของภาคการศึกษาล่าสุด
 - ชื่อและโครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ เล่มเดิมที่ได้รับอนุมัติให้ทำวิจัย
๔. รอรับทราบการแก้รูปแบบเจ้าหน้าที่จะแจ้งให้มารับไปแก้ไข
๕. แก้ไขเสร็จแล้ว นำมาให้เจ้าหน้าที่ตรวจอีก ๑ ครั้ง เสร็จสิ้นการตรวจรูปแบบ เริ่มกระบวนการขอสอบต่อไป

ขั้นตอนการเสนอขอสอบวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

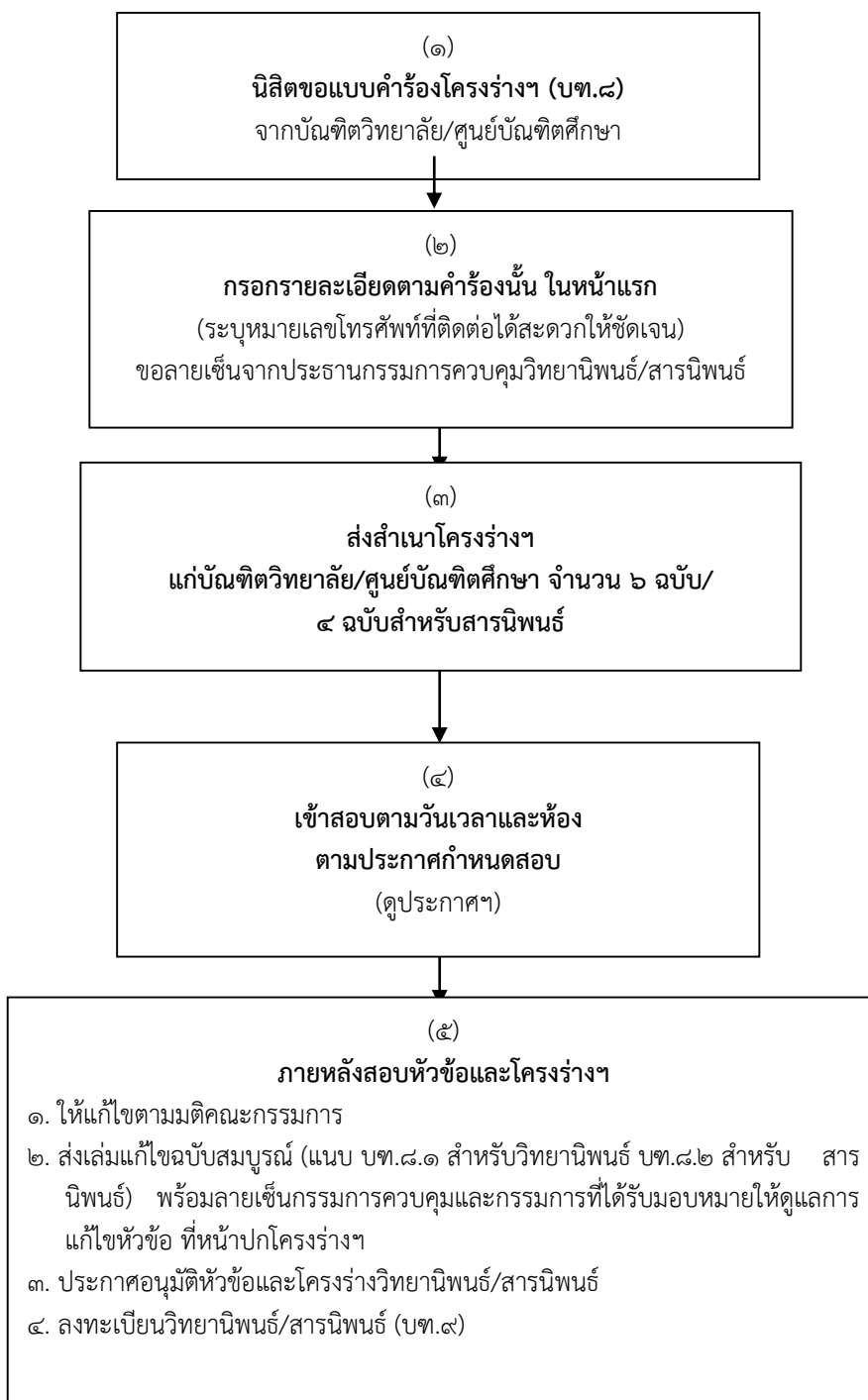
๑. ขอแบบคำร้องเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ (บพ.๘) จากบัณฑิตวิทยาลัย
๒. กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วนแล้ว นำเสนอขอความเห็นจากประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์
๓. ส่งเอกสารแก่บัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอสอบ ดังนี้
 - แบบคำร้องขอสอบวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ (บพ.๘)
 - วิทยานิพนธ์จำนวน ๖ ชุด / สารนิพนธ์จำนวน ๔ ฉบับ
 - แจ้งสถานที่ติดต่อ (เบอร์โทรศัพท์) ให้ชัดเจน เพื่อนัดสอบ

ขั้นตอนการสอบและส่งวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ ฉบับสมบูรณ์

๑. สอบตามวันและเวลาที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด
๒. แก้ไขวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ ตามมติคณะกรรมการ
๓. ให้คณะกรรมการลงนามที่หน้าอนุมัติ จำนวน ๒ แผ่น
๔. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยลงนามที่หน้าอนุมัติ ๒ แผ่น วันสำเร็จการศึกษา คือ วันที่คณบดีลงนาม
๕. ส่งเอกสารต่อบัณฑิตวิทยาลัย ดังนี้
 - วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ ฉบับสมบูรณ์ จำนวน ๒ เล่ม
 - สำเนาหน้าปก / หน้าอนุมัติ / บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เย็บรวมกัน ๒ ชุด
 - แผ่น CD บรรจุข้อมูลวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ ฉบับสมบูรณ์ จำนวน ๑ ชุด
 - บพ.๑๒ (ใบนำส่งวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์)
๖. ส่ง บพ.๑๓
 - นิติกรออกข้อความในแบบคำร้องเกี่ยวกับการจบการศึกษา (บพ.๑๓)
 - นิติสน่า บพ.๑๓ ไปให้เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยลงความเห็น ดังนี้
 - เจ้าหน้าที่กองทะเบียนและวัดผล
 - เจ้าหน้าที่ห้องสมุด
 - ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์
๗. ส่งบพ.๑๓ ที่สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
๘. ติดต่อกองทะเบียนและวัดผล เพื่อรับปริญญาและทรานสคริป

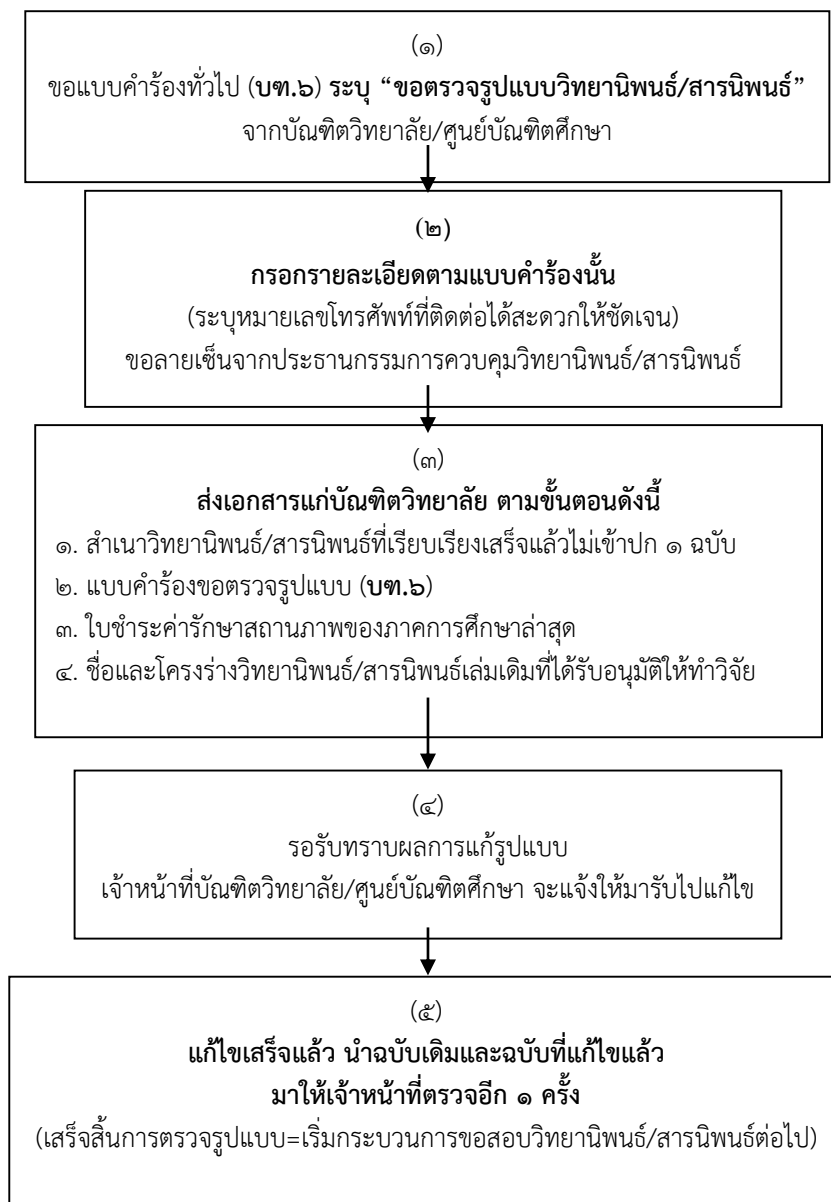
แผนภูมิแสดงขั้นตอน

การเสนอขอสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

การเสนอขอตรวจรูปแบบวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

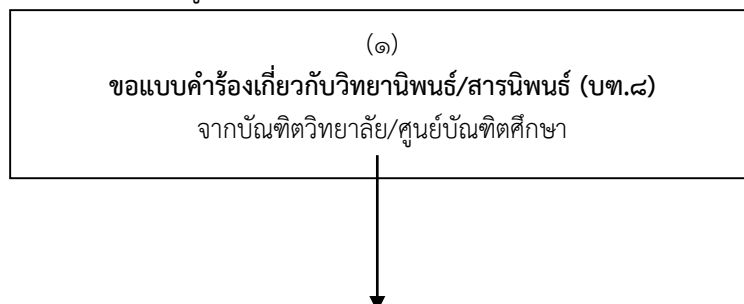
เมื่อนิสิตได้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ โดยความเห็นชอบของกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ก่อนจะขอสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ให้นิสิตดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

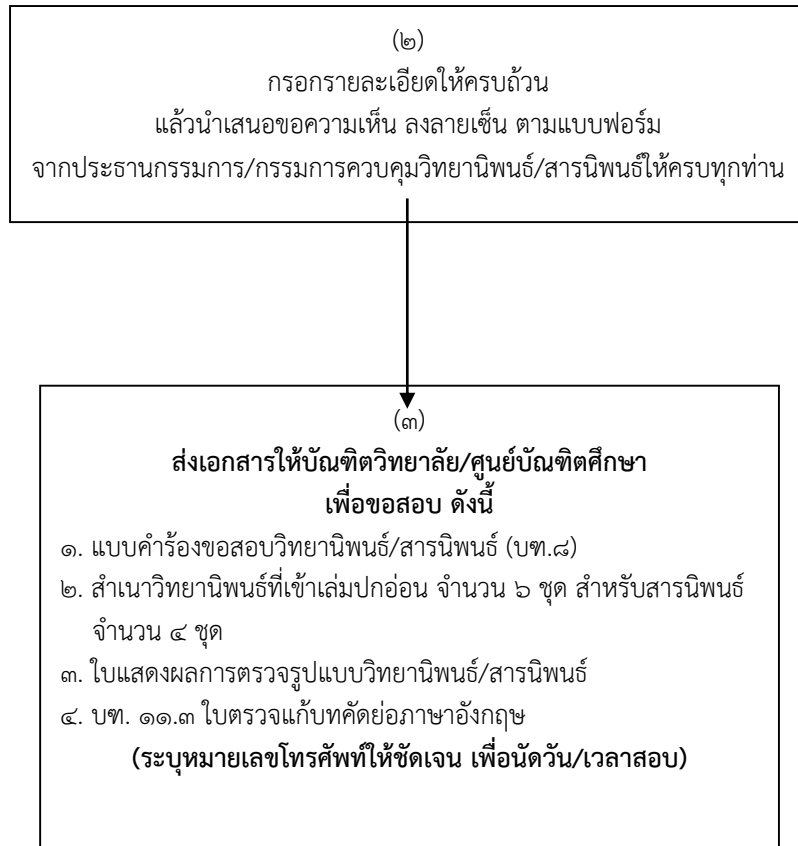

แผนภูมิแสดงขั้นตอน

การเสนอขอสอบวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

นิสิตที่ผ่านขั้นตอนการตรวจรูปแบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

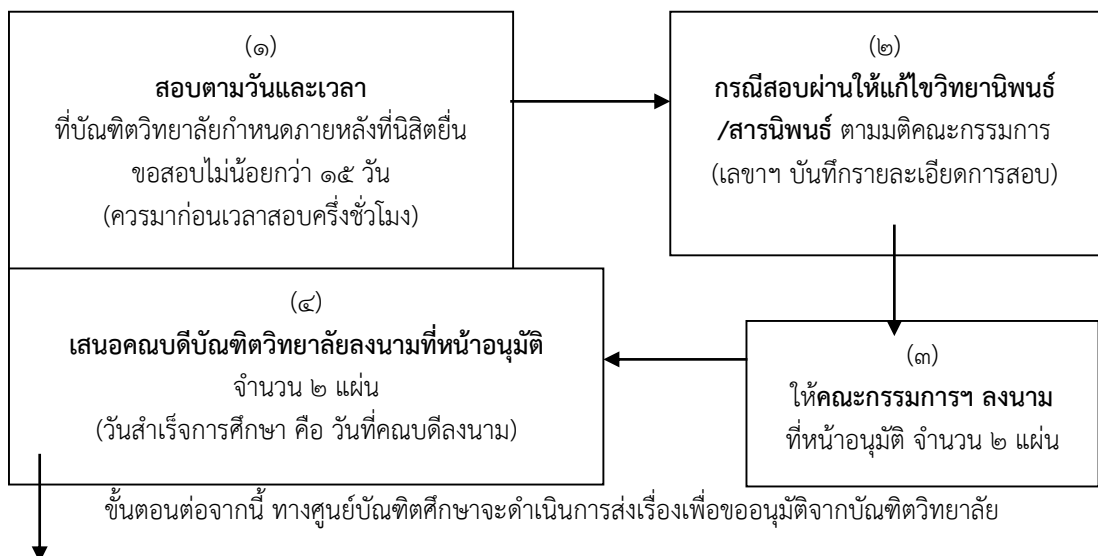

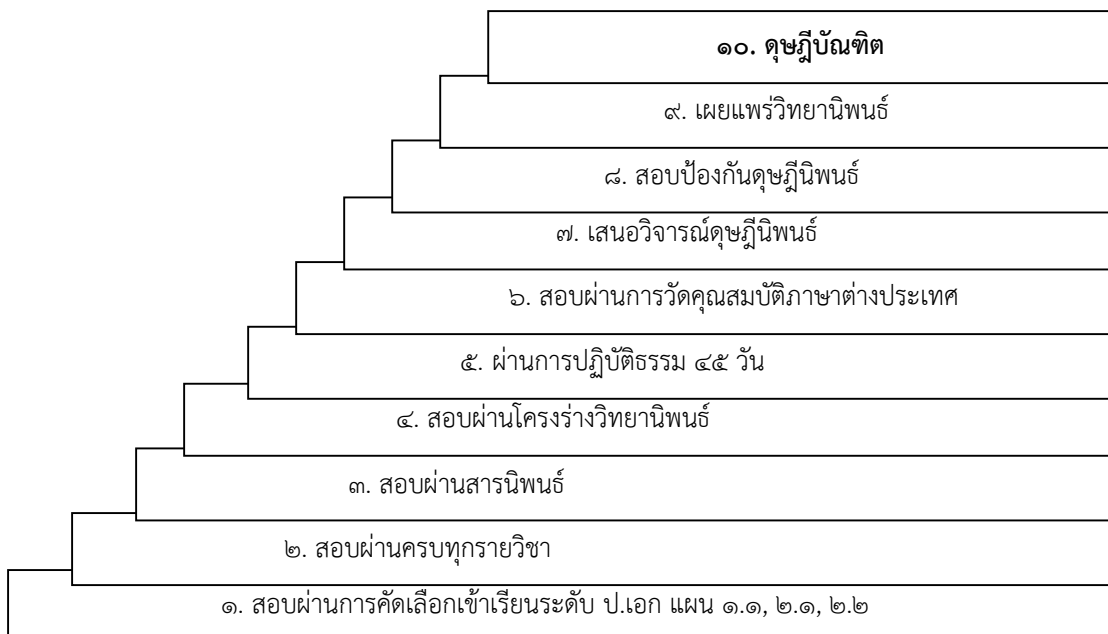
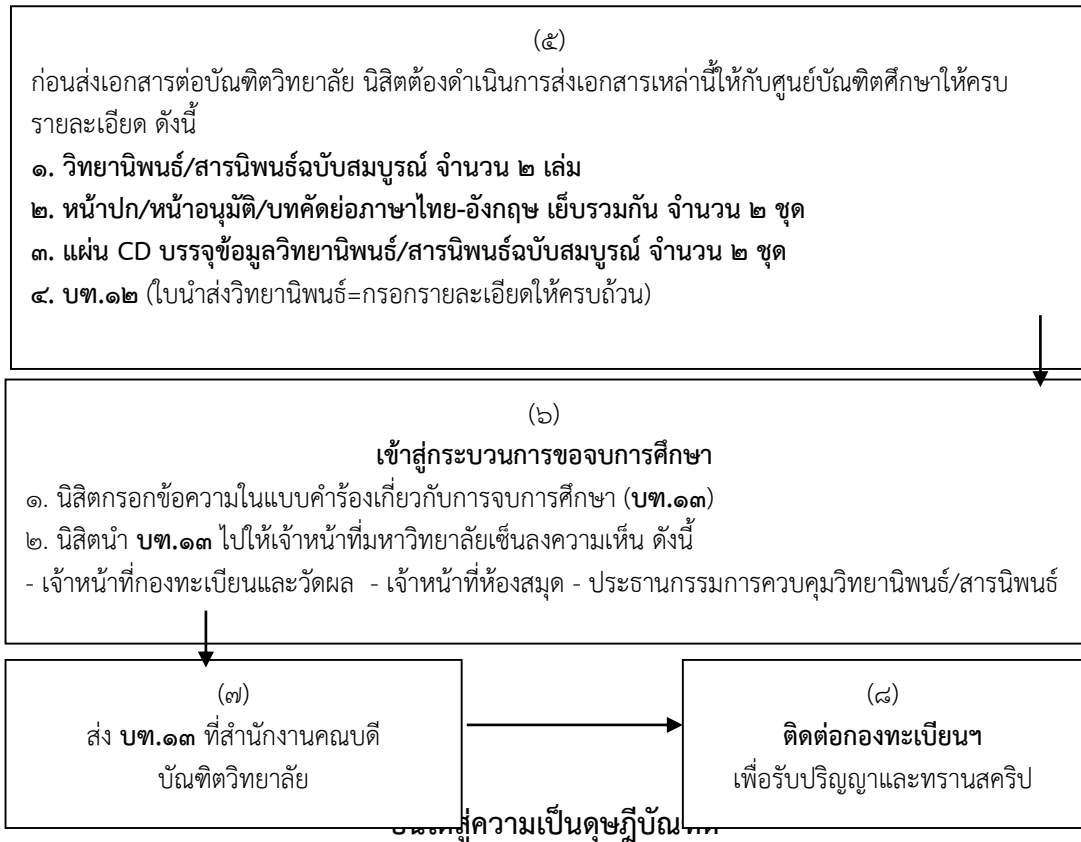

แผนภูมิแสดงขั้นตอน

การสอบและส่งวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

(หมวด ๕ การสอบวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์)

หมายเหตุ:

การสอบภาษาต่างประเทศ:

- หลักสูตรปริญญาเอก แบบ ๑.๑, ๑.๒ เลือกสอบภาษาต่างประเทศ ๑ ภาษา
- หลักสูตรปริญญาเอก แบบ ๒.๑, ๒.๒ สอบภาษาอังกฤษ และภาษาอื่นๆ อีก ๑ ภาษา

การสอบสารนิพนธ์:

- หลักสูตรปริญญาเอก แบบ ๑.๒ สอบสารนิพนธ์ ๑ เรื่อง
- หลักสูตรปริญญาเอก แบบ ๑.๑, ๒.๑ และ ๒.๒ สอบสารนิพนธ์ ๓ เรื่อง